

ARGIA

ABERRI EGUNA: 1996ko GAZTEAK

■
ABERRI EGUNA: 1996ko GAZTEAK
«Konzentrazioak
ordu lasaian eginda,
erantzaren adibide
ikainak lirateke»

KIROLAK

■
Euskal Herriko
Irindulari Itzulia
Lasartetik

IGNACIO BIDARTE

■
Sortuko dugun
ondazioa izango da
Krensen burua»

ITXARO BORDA

**«ZUBEROAKO BIZITZA
ABERATSA ETA GOGORRA DA»**

ESKAINTZA BEREZIA

ARGIA REN

HARPIDEDUNENTZAT

ARGIAren harpidedun bari

ZEREN ZAIN ZAUDE?

Orain, gustoko tituloa eskatu dezakezu prezio ezin hobea

gutxienez
kalean
baino
% 25a
merkeago

Kaseta

1.350 pzta.

Konpaktoa

1.875 pzta.

Nobedade honetaz gain beste hainbat dago aukeran. Nahikoa duzu dei bat egitearekin eta behar duzun informazioa izango duzu

ESKAKERA ORRIA

Izenburua	Prezioa	Kopurua	Guztira

Kobratu beharreko kantitatea

☐ Transferentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

IZEN ABIZENAK _____ ZBKIA. _____ PISUA _____ LETRA _____
KALEA _____
TFNOA _____ HERRIA _____
PROBINTZIA _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____
KONTUTIK _____ SINADURA _____

TITULARRAREN IZEN ABIZENAK _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

KONTU KORRONTEA / LIBRETA _____

SUKURTSAL HELBIDEA _____

Entitatea

Sukurtsala

K.D

Kontu zenbakia

SINADURA

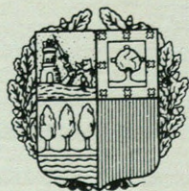
6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.
8. Xabier Askasibar, Bakearen Aldeko Koordinakundeko Batzorde Iraunkorreko kidea: «Konzentrazioak modu lasaian eginda, tolerantziaren adibide bikainak lirake». MIKEL JAUREGI.
12. Harresiz inguratuak, zorrozki zainduak eta ingurune pribilegiatuan kokatuak. Hiri feudalak ugaltzen ari. XABIER ARANBURU.
14. Victorino Garcia de la Red, Euskal Estatistika Erakundeko teknikaria. «Bizi-kalitatea Europakoaren mailara inguratzen ari da». XABIER ARANBURU.
16. Orain arte baxenafarrerarekin lotzen zen aezkera goinafarreraren kokatzen du tesiak. Aezkoako «uskara». IDOIA TORREGARAI.
18. Euskal Herriko Txirindulari Itzuliaz aritu gara euskal txirindulariekin. Lasartetik bizikleten bira. MARTIN AGIRRE.
22. Itxaro Borda: «Barnekaldeko herrietan bizia bada, komunikabideetan agertu ez arren». PELLO ZUBIRIA.
27. Dosiera. Gaurko gazte, geroko nagusi.
44. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
47. Juan Ignacio Bidarte: «Sortuko dugun Fundazioa izango da Krensen burua». J.J. PETRIKORENA.
50. Kalean da E.H. Sukarraren laugarren diskoa eta bidea Su Ta Garrena. Rockaren garra eta sukarra. MAITE ARTOLA.
53. Argitalpenak. J.J. PETRIKORENA.
56. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.
60. Aukeran. JOSU ARANBERRI.
64. Denborapasa.
66. Aberri Eguna 96. Abertzaletasun bidegurutzean. TXEMA MONTERO

ITXARO BORDA: Amaia Ezpeldoi fikziozko detektibearen bigarren menturaldia dugu Itxaro Bordaren «Bizi nizan munduan» eleberria. Amikuze dute eszenatoki Ezpeldoiaren ibilerek, idazlearen beraren sorteria hain zuzen ere. Lan honetaz, literaturaz eta munduaz solastu dugu Itxaro Bordarekin, Mauleko Europe ostatuan. /22

MUSIKA: Eibarko bi musika talde aipagai ditugu egunotan: Su Ta Gar eta EH Sukarra. Lehenengoek, grabaketa lanetan dihardute jo eta su, maiatzerako euren laugarren diskoa kaleratu asmoz. EH Sukarrak, ostera, jada kalean du bere laugarren diskoa, «Ura sutan (iraganaren ispilua urratuz)». Bie taldeen higan jo dugu, diskoen nondik-norakoak jakin asmoz. /50

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Diputazioa
Kultura eta Euskera Departamendua

Argitarapen honen edizioa laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

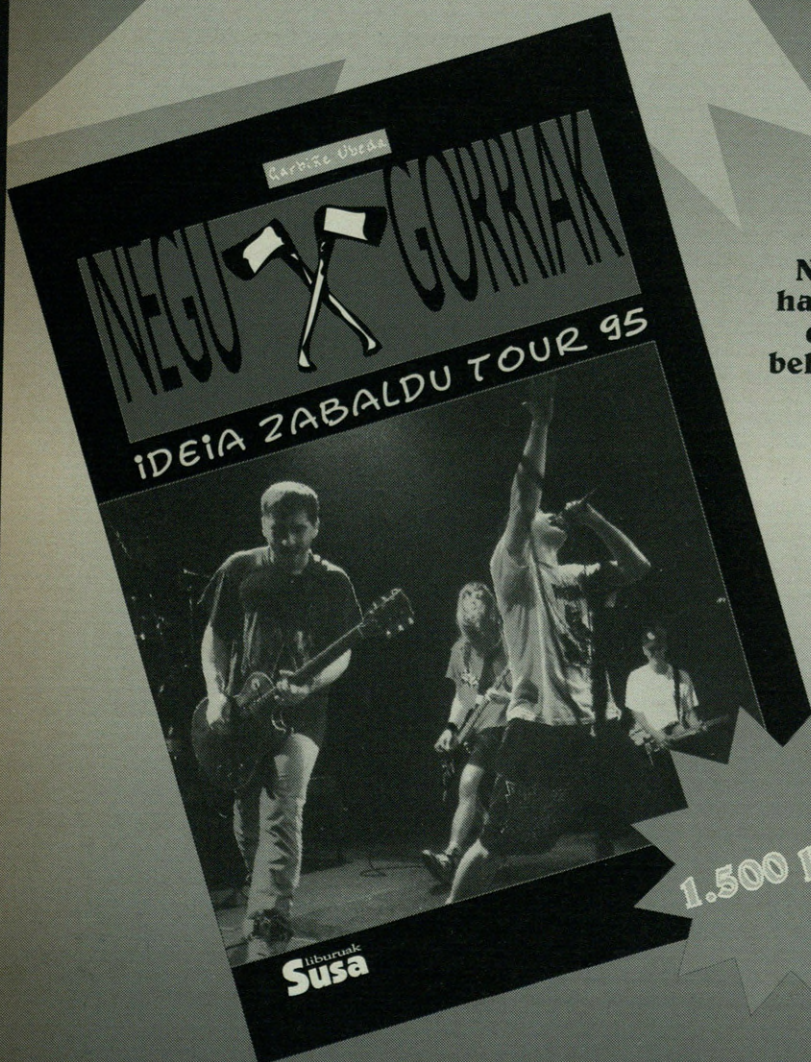
ESKAINZA BEREZIA

ARGIA REN

HARPIDEDUNENTZAT

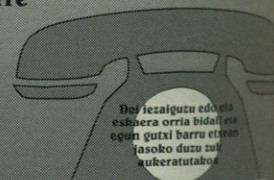
ARGIAren harpidedun bat
ZEREN ZAIN ZAUDE?
Orain, gustoko tituloa eskatu
dezakezu prezio ezin hobean

gutxienez
kalean
baino
% 25a
merkeago

Nobedade honetaz gain beste
hainbat dago aukeran. Nahikoa
duzu dei bat egitearekin eta
behar duzun informazioa izango
duzu

KATEBEGI GALDUA	1.350 pzta.
Jon Alonso	
EZ DUK ERRAZA KONPAI!	1.300 pzta.
Koldo Izagirre	
AXUN	1.000 pzta.
Abelin Linazisoro	
ZOAZTE HEMENDIK!	975 pzta.
Patri Urkizu	
AZKEN FUSILA	1.150 pzta.
Edorta Jimenez	
NON DAGO STALIN?	1.150 pzta.
Xabier Montoia	
EMAKUME BIBOTEDUNA	1.150 pzta.
Xabier Montoia	
GARTZELAKO POEMAK	900 pzta.
Joseba Sarrionandia	
BALIZKO ERROTEN ERRESUMA	900 pzta.
Koldo Izagirre	

943 - 37 15 45

ESKAERA ORRIA

Izenburua	Prezioa	Kopurua	Guztira

Kobratu beharreko kantiitatea

☐ Transferentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

IZEN ABIZENAK _____
KALEA _____ ZBKIA. _____ PISUA _____ LETRA _____
TFNOA _____ HERRIA _____ KODE POSTALA _____
PROBINTZIA _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____

☐ KONTUTIK _____ SINADURA _____
TITULARRAREN IZEN ABIZENAK _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____ SUKURTSAL HELBIDEA _____
KONTU KORRONTEA / LIBRETA _____
Entitatea _____ Sukurtsala _____ K.D. _____ Kontu zenbakia _____ SINADURA _____

IRAKUR- LEAK MINTZO

Petirekin elkartasunean

JUAN Joxe Petrikorenaren atxiloketa dela eta zera adierazi nahi dugu ARGIA asteak-
n lankideok:

— Geure erabateko elkartasuna Petri berari eta bere sendiartekoei.

— Geure kezka atxiloketa burutzeko era eta orduagatik (goizaldeko 3ak) eta inkomunikazioa bost egunez luzatzeko erabakiagatik. Lege Antiterrorista delakoaren ondorioak aski ezagunak ditugunez, Petri jasotzen ari litekeen tratua sortzen digu kezkarik eta ardurarik.

— Ahalik eta azkarren geure artean izatea espero dugula Petri lankide eta adiskidea.

ARGIA ASTEKARIKO LANGILEAK

Ertzaintza eta bideokameren diktadura

ERTZAINZAREN lehen promozioak Arkautetik irten zirenean eztabaida ugari izan zen bere eginkizunaz: batzuek, edozein poliziren tankerakoak zirela eta erreprimitzeko besterik ez zeudela; besteak, herritarrei laguntzeko sortuak izan zirela... Bertako jendea izateak polizia espainolak ez zuen zigilua ematen zion Ertzaintzari eta itxaropen bat sortarazten zuen. Areago, garai hartan Ertzaintzaren sindikatuen adierazpenen arabera, Ertzaintza ez omen zen Euskadi-Estatua gatazkan ETaren aurka joango eta iteera negoziatu bat defendatzen zuen.

Batzuk, hasieratik zera esaten genuen: Ertzaintza, polizia guztiak bezala, indarrean dagoen sistema mantentzeko indar koerzigarria zela. Denborak arrazioa eman digu; Ertzaintzaren lana, sistema honen bidegabekeriaren kontra mugitzen den edonorren aurka ihardutea da. Metodo aldetik ere, nabaria

da Gorputz honen arbitraltasuna, demokrazia eza, autoritarismoa; Juan Calvo 1993. urtean Ertzaintxetik zerraldo atera zutetik euri asko bota du, baina ez onerako.

Ertzaintza ez da herriarena, herri osoarena, ez lehen eta ez orain. Jelkideek beti erabili dute euren interesak defendatzeko eta euren lan ilunena betetzeko eta euskal disidentzia kontrolatzeko. Kontrolari dago-kionez, ohizko poliziek baino kemen handiagoa erakusten dute; kontrol hori esparru orotara eraman baitute: identifikazio kontrolak, kartelak hormetan kolatzen ari direnekin sartzea, itxura «txarra» duten gazteak susmagarritzat hartzea...

Eta kontrol era bitxia aipatzekotan, bideokameren erabilera aipatuko genuke, bitxia eta, agian, arrakastuena. Kamera, tresna bortitza iruditzen ez arren, uste dugu balio handikoa dela Ertzaintzarentzat; eta ez ekintza erradikalak, «gogorak» kontrolatzeko, baizik eta borrokatzen duen jendea identifikatzeko erabiltzen duelako. Lehengo polizia, «sekreta» askorekin eta denbora luzez joaten zen osatzen ezker militanteen datutegia, Ertzaintzak bizpahiru manifa grabatuz lortzen du informazio ezin-hobea, gehiago eta denbora motzagoan, ondoren, pertsona horiekiko datu gehiago biltzeko estrategia diseinatu. Horrela, esan dezakegu azken urtetan «borrora» apuntatu den gaztedia ez dela batere anonimoa Ertzaintzarentzat, aurpegi berri asko ditu jasota eta, beraz, izen-abizen asko. Grabaketak, gainera, elementu koerzigarriak dira, libreki manifestatzeko dugin eskubidearen kontra jokatzeko baitute.

Guzti hau oso ondo ikasia du Ertzaintza Buru den Arevalo jaunak, azken astetan Arrasaten demonstratu duen bezala errepre-sioaren maixu trebea bilakatu delarik. Beraz, ez da harritzekoa gure herriko kaleetan *adierazpen askatasuna!!!* entzutea, Francoren urte onenetan bezalaxe. Tamalgarria.

DEBA GARAIO ZUTIK

HIRUKO

TXIKIAN

Inkomunikatua (6)

Interneten, kolore biziz apaindutako tunel erraldoian, zer-nahi atxemanen omen dugu hartara jarri ezker. Mundu guztia ordezkatua egongo omen da erdi epean. Eredu urriko hizkuntzak (lengualetan handitasuna ez baita matematika hutsez neurtzen ahal) desagertzeaz dauden honetan (milaka omen), tunel bakarrena ez dirudi orain artekoa baina gaitzagoa. Gure ttikian handi izatean dago gakoa eta erronka, handietan handi, bakar batzuk izaten baitira soilki eta beraz handiuste ttikiz josirik baitago sarea. Ttikiek, konformaerazak izateko motiborik badugu, biziraupenezko kirolari eman bait dizkiogu gure onenak eta irabazi pozan baino ezinaren ezinegonean dugu eskarmenturik, eta prestakuntza horretan guk adina aritutakorik gutxi. Horretan behintzat ez gaituzte izorratuko. Zein mailatan konpetitu jakin, horretan asmatu eta irabazten haseta da behar duguna gure prestakuntza finka dezagun, lehiagunea —eta arbitroa agian— bai, baina kirola moeta eta araudia oraingoz ez baitira aldatu.

JOXE MARI OSTOLAZA

ARGIA

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.

ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko

Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Xabier Aranburu, Arantxa Erasun, Mikel Jauregi, Juan Joxe Petrikorena, Arritxu Zelaia.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Dokumentazioa: Ernesto Ibarluzea, Ainhoa Gerra.

Euskara arduraduna: Mikel Elorza.

Administrazioa: Jasone Larrarte.

Harpidetza: Olatz Korta, Elena Guinea, Miren Larrarte.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Miren Aranburu, Iñigo Txintxurreta, Nekane Zubeldia, Itziar Diaz de Durana.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxa: 37 34 03/36 10 48.

BIZKAIA: Zaballburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122

Urruña. Tlf: 59 47 60 00. Faxa: 59 47 60 01.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.

Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Isunak eta lurralde batasuna

GAL eta Frantziako poliziaren arteko harremana salatzeagatik Jakes Abeberri eta Jakes Bortairuri ezarri dizkieten isunek (800.000 libera orotara), agerian utzi dute berriro, erran dena baino inportanteagoa dela Espainia eta Frantziako justiziendako nork erran duen. ETaren bideo famatua ETaren helburu politikoekin bat ez datorren komunikabideren batek ezagutzea eman izan balu, zaila izanen zuen Garzonek «terrorismoaren apologia» edo «talde armatuari laguntza» akusaziopean inor giltzaperatzea. Oraingoan ere, Le Monde argitaratutakoaren antzekoa ezagutzea eman arren, Enbatak eta Ekaitzak jasan dute, «Frantziako poliziaren ohorea zikintzeagatik», zigorra. Abeberri eta Bortairu ez dira kokildu eta lehenengoak egindako adierazpenen arabera, Enbatak berak GAL eta Frantziako poliziaren arteko loturari buruzko informazio «pisutsu eta indartsuak» karrikaratuko ditu aste honetan bertan. Cathala erne ibiliko da.

BIDASOAZ honat, bertzalde, Valentín Lasarte, ustezko ETakidearen atxilotetak sortu du zererranik gehien. Alde batetik, Ertzaintzak Madrili frogatu dio, bertze behin, ETaren aurkako ekimenean ez dabilela malgukerietan. Eta Arkauteren aurkako granadek adierazi dute, berriro ere, ETA prest dagoela Ertzaintzari erasoz erantzuteko eta horretarako gaitasun handia daukala. Baina Lasarte Mamuten erosketak egiten egon izanak batetik eta atxilotzerakoan bere izena oihukatu izanak sortu dituen esamesak bertzetik, azpimarragarriak dira. Izan ere, Lasarteren argazkia izan da, azken urte honetan, barreiatuenetakoa, eta gainera, danok dakigu, ez litzatekeela horren zaila Donostiako taberna bateko zerbitzariarekin topo egitea hipermerkatuan. Hortaz, bietako bat, edo bere burua segurutzat jotzen zuen hainbatek ikusi eta ezagutu arren, edo Arzalluzek dioen bezala, hau ez da normala eta ETak bere jokaera egoerari moldatu behar izan dio. Edo. hirugarren

bat: Lasarte ez zen Mamuten erosketak egiten egon. Izena oihukatu izanari buruz Madrildik egin den interpretazioa entzutekoa izan da. Komandokideek alde egiteko izan duten berehalaxeko aukerari ezingo omen diote azalpenik eman, Ertzaintzaren ustezko «leuntasuna» aitzakitzat paratuko ez badute bederen.

BITARTEAN, Nafarroako Parlamentuak euskal presoan sakabanaketaren auziaz egin bilkuran, oraindik ere argitzeke dagoen jarrerari eutsi zioten IUK eta EAK. Alderdi gehienek sakabanaketa ezlegala dela aitortu zuten, baina presoak Euskal Herrira ekartzeko eskakizunari ez diote heldu nahi izan, HBk salbu, aldekoago jarrera izan zezaketenean. Azaltzeke dago zertan datzan, zein erizpide dauden, hurbilketaren alde eta Euskal Herriartzearen aurkako apostuan. Allik, gainera, bere hitzak jan behar izan ditu, ez omen baitu gogoan aspaldi eman zuela nafar presoak Nafarroara ekartzearen aldeko hitza.

Arlo instituzionalean, bertzalde, aipagarria da gure hiru lehendakariak Borden egin bilera. EAE-Akitania-Nafarroa Lankidetzako Protokoloak bizirik dirauela ematen du. Baina ez dirudi instituzioek

beraiek osatutako Zainketa Berezien Gela horretatik landa urratsik eman lezakeenik. Gainera, eta Euskal instituzioen arteko nolabaiteko harremana badagoela ikustea beti ere zorionekoa den arren, Hegoaldeko bi Erkidegoen arteko Batzorde Iraunkorra martxan jartzeak dituen zailtasunek, Euskal Herri guztiaren batasunaren bidea mendetakoia izan daitekeela ematen du, ildo horretatik segituz gero.

SAKONAGOA ematen du ezker abertzalearen baitan errotoz joan den nazionalako koordinazioa eta egituraketa. HB, EB, EMA eta HAren arteko harremanak batetik, Aberri Eguna bateratuan gauzatuko dira. Jarrai eta Gazteriak taldeek Iruñea, Zaldibi eta Sohütan antolatutako topaketak adierazgarriak dira. Alta, hegoaldeko ezker abertzaleak, bertze alderdi abertzaleek bezala, itzuliñoa eman beharko dio Euskal Herria ikusteko duen moldeari. Izan ere, kostaldearen ikuspegitik hausnartutako estrategiek porrot egin diete guztiei nabarmenki lurralde batasunaruntz jorratu nahi duten bidean.

GAIZKA ARANGUREN

EZ AL DA BETIRAKO ITXIKO LASA ETA ZABALAREN KASUA?

Urtebete eta gero...

Busoten aurkitutako gorpuzkinak ezagutu zirenetik urtebete igaro denean, baieztaatu egin dira Joxi eta Joxeanen bahiketa, tortura eta heriotzaren egileak zigortzea lortzeko espero genituen oztopoak. Batetik, duela 12 urte gertatutakoa ikertzearen ondorioz, baina batez ere eta bereziki, Estatuaren legez kanpoko ihardueraz eta Euskal Herriaren kontrako praktika terroristaz ari garelako.

Estatuari ez zaio hainbeste axola Tolosako gazteen gertaera argitzen ez utzea, bai ordea Goardia Zibilak Estatu terrorismoan izandako zerikusia iker dadin galeraztea. Horretarako eginahalak egin ditu, eta PP-PSOEren arteko akordio politikoaz baliatu da, Goardia Zibilak GALen izan duen partehartzea

ezabatzeke, epaitegiko ikerketa oztopatuz.

Goardia Zibilak kontrolatzen eta baldintzatzen du Entzutegi Nazionalen egiten dena, ikerketaren nondik norakoa zehatz eza gutzen duelako, Bueren Bellochek prestatutako sareetan erori zelako, epaitegiko lanean Bellochek sortutako Polizia-Goardia Zibilaren batzordearen bidea erabiltzerakoan. Horren arabera, Goardia Zibilak beré burua ikertzen du eta horrela bazter dezake kalte egin diezaiokeena, eta aldi berean presioa egin diezaioke, mehatxupean eta beldurpean edukitzeaz gain, informazioa izan eta epaitegira joateko asmoa izan dezakeenari.

Isiltasun legearen iraupena ezinbesteko baldintza da zigorgabezia lortzeko. Horretarako legearen aurka egin behar bada, aurrera. Eta Estatuak delitu ere egin du GALen adar berdearen zigorgabezia ziurtatzeko.

Estatuak azkeneraino eraman du «sekretu ofiziala», Cesiden eta polizia indarren ihar-

duera eremuak estali eta ezkutatzeke aha leginean. Indarrean dauden legeek, agin-pide judizialak 14-12-95eko Jurisdikzio Ezta-baiden Epaitegiaren epaiak eta hauteskunde bezperetan Gobernu sozialistak hartu erabakiak, ezinezkoa egin dute egitura horien kontrol demokratikoa eta kontrol judiziala. Alferrikakoa da beraz, «*de facto*» badagoelako.

Ez da erraza izango iharduerok in ezer argitzea; botere handiegia du aurrean Justizia eskasak. Badakigu noruntz bideratu behar ikerketa eta noren kontra bildu kargu-frogak. Aurrera egiteko, Estatu terrorismoaz ari garenez, Goardia Zibilari eta Estatuari aurre egiteko borondatea behar da. Hori da Joxi eta Joxeaneekin justizia egiteko bide bakarra. Bueren epaitegia uztean argi geratu zen ez zuela halakorik. Berarentzat, beste askorentzat bezala, Zuzenbide Estatu Estatu arrazoiak hasten diren lekuan amaitzen da.

Charo Zarzalejos kazetariak dionez, jeltkideen Bizkaiko hauteskundeetan «*Javier Atutxa Gerrikako klanarekin lotzen dutenen kontra oldartzen da; Retolazak galdetzen du ea zertan diren bautagaien inkompatibilitateak*». **Ramon Jauregi** EAEko sozialisten idazkari nagusiak nahi duenez, «*Espanian PPren politikaren kontrako oposizioaren buru izango gara, eta Euskadin nazionalismoaren kontrakoarena*».

«Egin egunkariko **J. Irtzar** kolektiboaren iritzirako, «*gatazkaren zako soluziobide politikorik ezak dakar kaleko borroken ugaltzea, horiek, batez ere Nafarroan, siglaz erreibindikaturako ekintza armatuen ondorio politiko beretara iristen direlarik*».

Felix Taberna Nafarroako IUko buruzagiak uste duenez, «*EAE eta Nafarroaren anaitasun historikora itzultzeko elkarlan bidea basi behar da berriz, baina Nafarroa Euskadin integratzeko edozein planteamendu gaitzesiz*». **Rafa Larreina** EAKo idazkariordearen ustez, «*independentzia eskuratzeko estrategia abertza-learen giltzarria bakea, irmota-*

suna, modernitatea, tolerantzia eta zibiltatean datza».

Juan Antonio Madariaga Senideak taldeko bozeramaileak esan du presoen sakabanaketarekin ilegala legezkotzen dutela eta «*borroka armatua lejitimutzen dute, gure eskubideak onar ditzaten zein bidetik jo behar dugun erakusten baitigute*».

George Hage diputatu frantses sozialistak Jacques Toubon justizia ministroari gutun batean adierazita-koaren arabera, «*bain korapilatsua den GAL gaiaz Frantziako iritzi publikoak Frantziako justizi eta polizi hierarkiak gai horretan bertan izan zuen rolari buruzko egia jakin nahi-ko luke*».

Xabier Askasibar, Bakearen Aldeko Koordinakundeko Batzorde Iraunkorreko kidea

«Konzentrazioak modu lasaian eginda, tolerantziaren adibide bikainak lirateke»

Bilbotarra, orain 28 urte jaio zen. Lanbidez irakaslea da, matematiketakoa. Bederatzi urte daramatza Bakearen Aldeko Koordinakundean. «Beteranoetako» bat dugu bertan, sortu eta urtebetara ekin baitzion bere ibilbideari BAKen. Egun, Batzorde Iraunkorreko kidea da Xabier Askasibar.

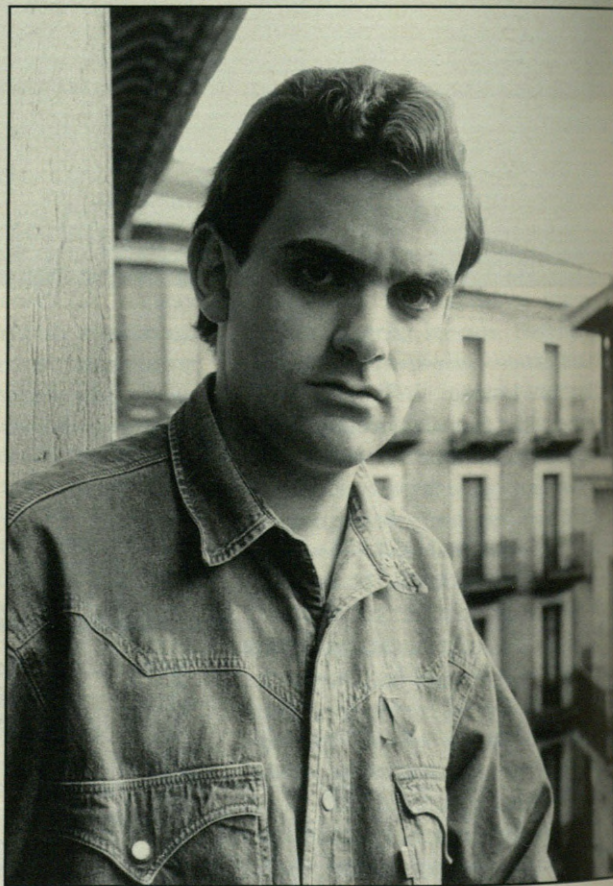
BAK jaio zenetik urte batzuk igaro dira. Euskal gizartea lehen baino urrunago ala hurbilago dago zuen helburuetatik?

Indarkeriarekiko gizarteak eman beharreko erantzun baketsuaren kontzientziazioari dagokionez, hurbilago dago. Hamar urteotan indarkeriarekiko errefusapena erakutsi beharra daukala ohartu da gizartea. Aldiz, indarkeriaren kultura bakearen kulturagatik ordezkatzeari dagokionez, lan asko dugu egiteko. Euskal gizarteak indarkeriagatik hartu duen moral bikoitzaren ondorioz, jendea taldeetan banatu da, eta talde batekoa edo bestekoa izan, indarkeriak bati min gehiago edo gutxiago egiten dio, indarkeria salatzen du edo ez du salatzen, justifikatzen

du edo ez... Eta horrek BAK-en oinarritzko printzipioa hausten du: gizaki ororen duintasuna.

Noiz amaituko da zuen lana?

Orain hamar urte BAK sortu zenean, bakearen aldeko keinuak egitea eta kontzientziazio lana jorratzea zuen helburu. Egia da BAKen mugak zein diren ezin dugula zehaztu. Baina indarkeria egoera amaituko balitz, giza eskubideak errespetatuko balira..., BAKeko kideek ikusi beharko lukete BAKek aldatu beharko lukeen edo ez, bakearen eremuan lanean jarraitu beharko lukeen edo ez —ezen bakea ez baita ETak hiltzeari uztea edota giza eskubideen egoera hobetzea soilik— edota beste talde batzuk lanean ari diren eremuetan

«Indarkeriaren kultura bakearen kulturagatik ordezkatzeari dagokionez, lan asko dugu egiteko». (Arg.: Garikoitz Garaialde).

hasi beharko lukeen jarduten. Baina hori planteatu beharko bagenu seinale ona litzateke.

Iaz urte sasoi bonetan,

Bilboko Carlton hoteleko Elkarri-ren Bake Konferentziak fruiturik eman-go zuen esperantzarik bazenuten?

«Indarkeriarekin gogorra izan behar da, baina gogorrak ez diren kontzeptuetatik». (A.: G. G.).

Konferentzia horrek zerbait argi utzi bazuen izan zen alderdien arteko elkarriketa normalizatzeko beharra dagoela. Eta alderdi batzuk falta baziren ere, indar politikoak foro horretan biltzea garrantzitsua izan zen. Normalean egiten direnarekin alderatuz, gauzak beste modu batera egin daitezkeela erakusten zuen adibide bat izan zen. Dena den, konferentziaren planteamendua ez zen egokiena izan. Bakeaz edo arazoaz hitz egiten hasteko gakoa ez da autodeterminazioa soilik. Gai garrantzitsua izan arren, arazoaren gakoari ildo horretatik soilik aurre egitea gauzak asko murriztea da.

Maroño bilkuren ondoren, zenbait taldek bide amankomun bati heldu

diote. Zuek zein alternativa proposatzen duzue?

Arantzazu-Maronoiko prozesua amaitu zenean, hausnaketa prozesua ireki zen prozesuak berdin jarraitu behar zuen, aldatu behar zuen... zehazteko. Gure proposamena izan zen talde bakoitzak bere intereseko gaiak aurrera ateratzeko beste talde batzuekin harremanetan jarri behar zuela. Hainbeste talderekin alde anitzeko bilerak egitea praktikan ez baitzen eraginkorra.

Altsasuko akordioarekin ezadostasun nabariak izan genituen eta berau ez genuen onartu. Une honetan autodeterminazioari buruz mintzo dira, eta gai horretan ere ez dugu jarrera zehatzik hartuko. Hala ere, BAKek gai zehatzetaz interesaturik

jarraitzen du. Baina uneotan eremu horretatik lan egin dezakegun edo ez beste taldeen esku dago. Gauza zehatzetan guztiok aurrera egin dezakegun ikustea baita orain egin beharrekoa.

Elkarri ETaren urpekuntzia da, EAJk kontrolatutako operazioa... zer da?

Elkarri nondik sortu zen alde batera utzita, hasieratik BAKetik errespetua mantendu genuen Elkarri-rekiko. Egin duguna da beraien prozesu propioa errespetatu eta, batik bat, zer diren eta zertan lan egin nahi duten erakus diezaguten denbora eman. Ez dugu pentsatzen ETaren ala EAJren urpekuntzia ote den. Elkarri hor dago, ikuspuntu politiko handia duen ildotik lan bat egiten ari da, elkarriketa oinarritzat hartuz eta beraiek bitartekaritza prozesutzat jotzen dutena aurrera eramanez. Nahiz eta BAKek zenbait hutsune ikusten dizkion eta gatazkaren ma-

«Bere estrategia eta ekinbidea egun ETak suposatzen duen uztarriarekiko askatu behar du HBk»

HAMARREKOA

IMANOL ZUBERO

«Analisia egiteko gaitasun handia du; BAKen ekarpen asko egin ditu, eta asko ditu egiteko Euskadin»

JOSE ANTONIO ARDANZA

«Bere eginbeharra erantzukizunez barneratu eta eraman du aurrera»

JONAN FERNANDEZ

«Urte batzuk barru baloratu ahal izango dugu bere ekarpena»

KARMELO LANDA

«Herri honekin konprometitutako pertsona, baina okerreko bidetik»

RAMON JAUREGI

«Herri honen normalizazioarekin konprometitutako sozialista»

JAIME MAYOR OREJA

«Euskadiko errealitate berri baten adierazpena»

PATXI ZABALETA

«Bere iritzi ezberdina agertzeraz auzartu den pertsona»

JAVIER MADRAZO

«Gora egiteko gaitasun nabaria duen langilea»

JUAN MARI ATUTXA

«Gure gizarteko sektore zabal batek miresten duen pertsona»

TXEMA URKIO

«Bakearen Aldeko Koordinakundeari koherentzia ematen dion pertsonetako bat»

miaren analisiari dagokionez ezadostasunak ditugun, Elkarri-k ekarpen garrantzitsuak egin ditu.

BAKek zer eskaintzen du Bakea Orain, Denon Artean edo Elkarri-k eskaintzen ez dutena?

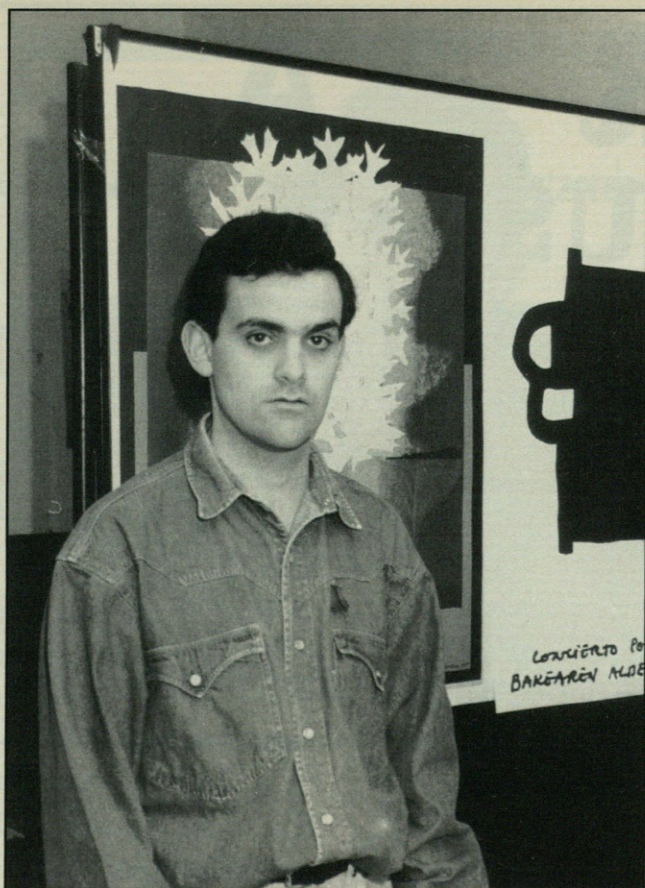
Bakea Orain edo Denon Artean taldeek baino aniztasun eta zabalera handiagoa eskaintzen du BAKek. Horretan Elkarri hurbilago dugu. BAKen 155 talde daude, lau probintzietan hedatuak, eta ideologia orotako jendeak osatuak. Aniztasun hori oinarritzat da mugimendu sozial baten ekarpenean. BAKek atzean pertsona talde zabala duenez, gizartearen kontzientziazio eta heziketa lana beraien bitartez hedatzen eta hezurmamitzen da. Horrezaz gain, talde horiekin ezberdintasunak ditugu analisi, lan eremu eta lan ildoaren inguruan.

Zenbateraino da positiboa horrenbeste talde egotea?

Gure gizarte anitzaren isla da hori: alderdi asko eta sindikatu asko dauden bezala, gure eremu honetan ere lan egin nahi duen jende asko dago, bakearen kontzeptu ezberdinetatik, eta lan eta ekarpen maila ezberdinetatik: batzuek konponbideak zehazteko egiten dute lan, besteok kontzientziazio eta irizpide etikoak ditugu oinarri lanerako orduan, beste batzuek eraginkorrak izan nahi dute arazoarekin amaitzeko... Bakearen aldeko ahaleginak ez dira inoiz sobera egongo.

Mugimendu bakezaleen mosaikoak alderdi politikoaren banaketarekin zerikusirik badu?

Ez dago bata eta bestearen arteko harreman zuzenik. BAKen adibidez, ia alderdi

«ETaren apirileko proposamena, ETak egiten duen aldetik, txantaia da, mehatxua baitu atzetik». (Arg.: G. Garaialde).

guztietako jendea dago. Ezin dugu esan talde bat alderdi batekoa denik, beste talde hura halako alderdiakoa... Alderdien eta mugimendu bakezaleen mosaikoen banaketa gizartearen aniztasunaren isla da.

ETaren eta bere inguruaren kontrako presioa badago, eta handitu egin da. Bide horrek fruiturik ematen al du?

Bi gauza ezberdindu behar dira. Gauza bat da indarkeriaren kontra eta indarkeria babesten dutenen kontra gauzak argi esatea eta zorro-

tza izatea, eta beste bat enfrentamendu edo tentsioaren gaia. Indarkeriarekin gogorra izan behar da, baina gogorrek ez diren kontzeptuetatik. BAKentzat gogorra izatea da uneoro present egon eta indarkeriaren aurrean axolagabe ez geratzea.

BAKen aldetik ez da tentsiorik bilatu, kalean 15 minutuz isilean eta pankartarekin egoteak ez baitu horrelakorik eragiten. Konzentrazio askotan oihuak eta irainak jasan behar izan ditugu eta BAKek beti tolerantziaz erantzun du, lazo urdi-

na zeramaten batzuek zenbait kasutan berdin erantzun duten arren. Baina BAKek hori gogor salatu izan du. Hasieratik esan genuen kontrakontzentrazioen estrategia ez zela egokia, baina kontzentrazioak modu lasaian eginez gero, tolerantziaren adibide bikaina lirateke. Baina badago hori interesatzen ez zaion jenderik. Guztioek dugu tentsioaren aragotzean erantzukizuna: guk gurea dugu, baina oso txikia, Ertzaintzak berea —zenbaitetan handia, bere ekinbideak tentsio egoerak eragin baititu— eta kontrakontzentrazioetako jendeak ere erantzukizun handia du. **Ezker Abertzaleetik indarkeria bakar baten kontra baino ez zaretela mobilizatzen aurpegiratu izan dizute maiz...**

Kritika hutsala da hori. BAKek 10 urte daramatza indarkeriaren ondorioz hildako pertsona bakoitzeko kontzentrazio isilak egiten, biktima eta egilea zein diren kontuan hartu gabe: ETaren atentatuengatik kontzentrazioak egin ditugu, GALEn atentatuengatik, Poliziarekin izandako enfrentamenduetan hildako ETakideengatik, ETakideren bati lehergailuak eskuetan eztanda egin izan dihonean... Bestetik, presoaren sakabanaketaren kontra azaldu izan gara, 60. artikulua indarrean jartzearen alde, torturen kontra... Batzuei gutxi dela irudituko zaie, beste batzuei nahikoa, asko besteei; eta ondo egiten dugula batzuei, gaizki besteei.

ETaren apirileko agirian gauza berriak eta interesgarriak aurkitu dituzte askok.

Agiriaren edukia ez dugu baloratzen. Diogun gauza

«BAKek atzean pertsona talde zabala duenez, gizartearen kontzientziazioa lana beraien bitartez hedatzen da»

**“Alderdiek
elkarrizketa
normalizatzeko
erantzukizuna
hartu behar dute,
eta urratsak
emateko eremuak
bilatu”**

bakarra da alternatiba ETak aurkeztzen badu, onartezina dela. HBk aurkeztuko balu beste edozein alderdik aurkeztutako proposamenak adina legitimitate izango luke. Baina ETak egiten duen une beretik, txantaia iruditzen zaigu, mehatxua baitu atzetik: *«Hemen daukazue hau, eta hau nahi ez baduzue biltzen jarraituko du»*. ETak ezin ditu hiltzeari uzteko baldintzak jarri.

Zuen ustez zer ari da gertatzen Jose Mari Aldaiaren babaketan?

Zantzu guztien arabera, ordaindu beharrekoa ordaindu dute. Beraz, bahiketari eta beronen inguruan sortutako egoerari errentagarritasun politiko eta soziala atera nahian dabiltzala dirudi. Hala bada, gizatasun eza nabarmena uzten du agerian.

Mugimendu bakezaleak bildu al zarete euskal presoan sakabanaketa aztertu eta proposamenen bat bultzatzeko?

Orain urte t'erdi presoan hurbilketaren aldeko jarrera azaldu zuen BAKek, presoan urrunketa etikoki eta politikoki justifikazina iruditzen baitzaigu. Etikoki, presoari gehitutako zigorra delako, eta era berean, senitartekoak ere zigortuz. Gainera, sakabanaketaren praktikak giza eskubideen haustura ahalbidetzen du. Saka-

T A N T O A

«Betiko» erreferentzietako bat

Denbora laburrean erakunde bat asko hazten denean, jende berria iristeak, ilusioz betetakoa baina esperientziarik gabekoa, zaharretan, «betikoetan», babesa eta segurtasuna biltzeko beharra dakar gai nagusienei aurre egiterako garaian.

Baieztapen hau erabat aplikatu dakieke Bakearen Aldeko Koordinakundeari eta Xabiri. Xabi, aurpegi aski gaztea duen arren, «bilateral» bat da. «Betiko» horietako bat da, Bakearen Aldeko Koordinakundean instituziotzat jo genezake kasik.

Koordinakundeak aurpegi anonimoen politika informatiboa erabili duen arren, azken urte hauetan bere aurpegia komunikabideetan gehien ikusi dugunetako bat da. Eta inolako

zalantzarik gabe, horrek adierazten du BAKen erreferentzia ezinbestekoa dela.

Irakaslea izate horrek zerikusi handia du bere iritzia eta interbentzio gehientzuen ematen dien izaera pedagogikoarekin, eta baita ere bakearen eta tolerantziaren hezkuntzarekin harremana duen guztiari eskaintzen dion sentikortasun berezi horrekin.

Izaera atsegin eta lasaia du, eta arraroa da Xabi asaldatuta ikustea. Eta jakina, hori beti eskertzen da gori-gorian diren bileretan eta tentsiozko egoeretan.

Jokoaren banatzaile bikaina da, Julen Guerrero onena bailitzan, baina egia da gainontzekoei nahi ez dutena edo ezin dutena etsipenez jasotzeari ez diola muzin egiten.

**Txema Urkijo
BAKeko Batzorde
Iraunkorreko kidea**

Bakearen Aldeko Koordinakundeak asko zor dio Xabiri. Batik bat, ordu asko, ideia asko eta sentimendu asko. Baina guztiok dakigu erakunde honetan parte hartzen dugunok komentzimendu etiko sakonenetik eta erantzukizun zentzu osoarekin egiten dugula. Eta zentzu horretan, Xabi gure adibiderik onentsuenetakoa da.

banaketaren helburu politikoa ere ez da betetzen, ez baitu bergizarteratze prozesurik errazten. Eta bergizarteratzeko eraginkorra balitz ere, justifikazina litzateke.

Gertatzen dena da behin jarrera hartuta, zaila dela urrats praktikoak ematea. Dena den, horretan jarraitzen dugu, zer egin dezakegun aztertuz presoan hurbilketarako, 60. artikulua indarrean jartzeko, tortura kasuak eman ez daitezen neurriak hartzeko... Hori dela eta, Senideak, AAB, Bakea Orain, Denon Artean eta Elkarri-rekin hitz egin dugu, urratsak eman asmoz.

Presoen hurbilketa bai. Eta bateratzea?

Ez gara bateratzearen aldekoak. Zergatik? Adibidez,

bergizarteratze prozesu edo jarrera aldaketa batean eragina izan dezakeelako bateratzeak. Gainera, euskal preso guztiak Euskal Herriko espetxeetan sartzea ezinezkoa izango litzateke.

Gauzak konpontzeko, zuen ustez zein mugimendu egin beharko luke ETak?

Hiltzeari utzi. Hortik aurrera, amaiera hori nola burutuko den eta beste zenbait kontu argitzeko elkarrizketa prozesu bat ireki beharko litzateke. Hori egin ezean, badira tarteko urrats interesgarriak ere, borondate onaren seinale litzatekeen su-etena esaterako. Eta hortik aurrerakoa, bakea biltzeko jarraitu beharreko bide edo prozesuei ekitea litzateke.

Zertan aldatu beharko luke HBk bere jokabidea?

Bere estrategia eta ekinbidea egun ETak suposatzen duen uztarriarekiko askatu behar du.

Zein gauza berri egin beharko lituzke Ajuria Eneko Mahaiak?

Ajuria Eneko Mahaiak eta alderdiek egiteko asko daukate. Lehenik, Mahaiak itunaren gestiorako gune bezala lanabes egokia den ala ez argitu behar dute. Hala bada, itunak suposatu zuena garatzeko balio dezala. Alderdiek elkarrizketa normalizatzeko erantzukizuna hartu behar dute, inor baztertu gabe, HB barne, eta urratsak emateko eremuak bilatu.

MIKEL JAUREGI

Harresiz inguratuak, zorrozki zainduak eta ingurune pribilijiatuetan kokatuak

Hiri 'feudalak' ugaltzen ari

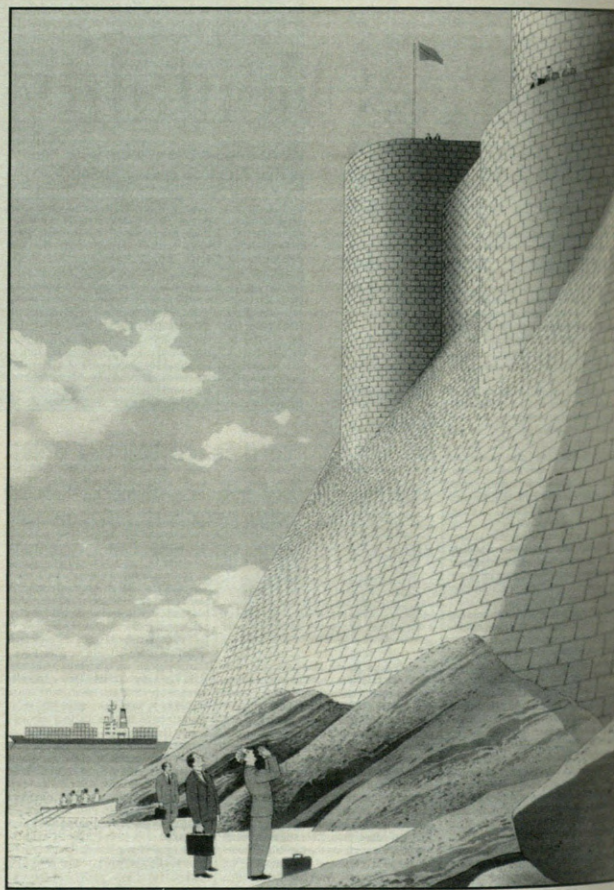
Hiri itxiak, harresiz edo hesituraz inguratuak, sarrera-irteerak bideo kameraz kontrolatuak, gauteguneko zaindarien begiradapean, zerbitzu guztiak dituztenak. Eta berorietan bizi ez den inor sartzeko baimenik gabeak. Geroz eta ugariagoak, Estatu Batuetan bereziki, eta jakina, aberatsentzat soilik.

GIZARTETIK aparte, miseria at, pobrezia eta zikin-keria harresietatik kanpoaldera dituztela, milioika lagunek beren kasako hiriak eratuak dituzte mundu osoan. Los Angelestik Johannesburgera, Rio de Janeirotik Lagosera, inoren eta ezeren enbarazorik gabe aritzen dira euren negozioetan geroz eta aberats gehiago, hesitura zorrotz eta zinpeko zaindarien babespean. Ugaltzen ari den apartheid sistema dugu, zenbait bazterretan egituraketa urbanistikokan ere arazoak eragiten ari dena. Izan ere, auzune horietan pribatuak dira kaleak, eskolak, polizia... baita estoldak ere zenbaitzuetan.

Estatu Batuetan maite dute bereziki 'hirigintza pribaturako' joera hau. Lau bat

milioi dira auzune horietan bizi diren herritarrak, horietarik gehienak arraza zurikoak, anglosaxoniarrak jatorriz, kontserbadoreak, eta jakina, dirudunak. Estatuarekin, administrazioarekin ahalik eta harreman gutxien; horixe dute leloa. Zertarako zergarik ordaindu, guk geuk ordaintzen baldin baditugu geure zaindaria, garbitzaileak, irakasleak, zabor-biltzaileak? Neo-liberalismoaren filosofia azken muturreraino eramana. Eta filosofia hori baliatuz eraiki dira harresiak.

Waterford Crest-en, adibidez, Los Angelestik hurbil. Estatubatuar ororen ametsa hortxe ageri da gauzaturik: etxe zabalak, piszinak, golf zelaia, mendiak hurbil, bista zoragarriak, hiru auto gordetzeko garageak... Eta

Mike Davis: «Apartheid sozialak, eremu publikoan, demokraziaren ezabatzea dakar, hirien desagertzea».

hori guztia babesteko, zaindaria, bideo-kamerak, hesiturak, txartel magnetikoak, kontrola. Bertan bizi ez den inor nekez sartuko da Waterford Cresten. Eta sar-

tzerik lortzen badu, berehala atzemango dute polizia pribatuak, gau eta egun ingurune hori babesten dutenak. Kalifornian eta Floridan aurki litezke, gehienbat, gisa

«Hiriak desagertu egingo dira eta horrek demokrazia desagertaraziko du» MIKE DAVIS

honetako hiri pribatuak. Baina beste zenbait estatu zein hiritan ere geroz eta hedatuagoa da apartheid sozialaren sistema. Minnesotan, Dallasen, Phoenixen, Washingtonen... Hego Kalifornian azken bost urteotan egin izan diren auzune erresidencialetatik herena 'feudalak' dira: hesiturak, kontrola eta administrazio pribatua. Bruce Sternber arkitektoak dioenez, «Los Angeles eta bere auzoak dira ingurunearen militarizazioaren aitzindariak».

Militarizazioa? Beste bi hitz ere maiz aipatzen dituzte Estatu Batuetako arkitekto eta hirigintzako adituek 'feudalismo berria' dela eta: balkanizazioa eta brasilizazioa. Mike Davis da alarma-kanpaiak jo dituenetarikoa bat: «Horrela segitzeko-tan hiriak, hiri legez, desagertu egingo dira. Eta horrek ingurune publikoan demokrazia desagertaraziko du». Demokraziaren ezabatzeak ezer gutxi kezkatzen ditu, antza, enpresa inmortaliaren jabeak: «Jendeak gero eta gehiago eskatzen ditu honelako hiriak. Salmentak izugarri ugaltzen dira», dio Kim Cavinek, Waterford Crest egin zuen enpresako ordezkariak.

Hiri feudalak

HARRESIAK jarri ondoren burujabetzarik eskatu duen auzorik ere bada. Canyon Lake, Palms Springstik hurbil, da EEBBetako 'hiri feudal' handienetakoa -13.000 herritar- eta lortu berria du erabateko independentzia.

Aurrerantzean, soilik bertan bizi direnak sartu ahal izango dira Canyon Lakera, txartel magnetikoa erabiliz, zinpeko zaindariari diosala egin ondoren. Floridan, bien bitartean, Disneyworldetik gertu, EEBBetako hiri pribatu handiena egingo dute laster. Celebration izango du izena, eta biztanleak, 20.000.

Alphaville

AFRIKAN, Nigeria eta, batez ere, Hego Afrikako Errepublikak dira hiri pribatu gehien dituztenak. Eta Hego Amerikan, Brasilgo Sao Paulotik hurbil dagoen Alphaville litzateke adibide aipagarriena. Takaoka eta Albuquerque enpresariak izan zuten ideia, 70eko hamarkadaren amaieran: hiri baten abantaila guztiak -eta batere desabantailarik ez- izango litzatekeen ingurunea eraikitzea. Harresi handia ingurune osoan, patruila armatuak egun osoan, eskolak, medikuak, merkataritzazentroak, jatetxeak, zinema aretoak, banketxeak, enpresak. Dena garbi, txukun, ingurugiroari begirune handiz egina, ekologikoa.

Eta segurua. «Etxeak atea ez dut sekula itxi hemen bizi naizenetik», dio finantzari alphavilletar batek. Eta garestia, oso garestia: bi milioi eta zortzi milioi libera bitartean -50 milioi pezetatik 200 milioira bitartean- kostatzen da Alphavillen bizitzea. Guk taldearen abestiak zioenez, «bizitza zein den ederra... aberatsena».

XABIER ARANBURU

Txikia txikiagotuz, handia handiagotu

Eresuma Batua izenean desenkusatu agertu da Elisabeth IIa erregina Txekiar Errepublikara egin berri duen bisitaldian. Beranduxe, alajaina. Bi urte barru 60. urteurrena beteko du Municheko bidegabekeriak, protagonista nahiz nozitzaila gehien-gehienak hilik daude eta 'Sudete' hitzak ez die deusik adierazten historialaritzatik urruti dabilen inori.

ETA, hala ere, gaurkotasun ezezik 'biharkotasun' oso-ko arazoa da 1938ko irail dohakabe hartan Chamberlain, Daladier eta abarrek koldarki 'konpondu' zuten hura. Hain da gaurkoa arazoa ze balitekeela mende erdi barru Elisabeth IIaren bilobaren bat ('God save to King!'), Sarajevon bisitari. desenkusa eskatuz agertzea lord Callaghan eta lord Owenek Balkanetako gerra amaitu (?) berrian jokatu duten paper itsusi eta makurratik.

MIKEL ARAMENDI
Kazetaria

ARAZOAK bere horretan baitirau, urteak joan eta mendeak etorri, Europa zaharreko bazter askotan. Zer gertatzen da estatu nazional txiki edo koxkor batean -batez ere estatu hori sorberri samarra denean- minoria batek autodeterminazio eskubidea izan eta erabili nahi badu... nazionalki kidekoa duen alboko estatu indartsuago baten laguntza militarrekin, azken finean, harekin elkartu eta handiaren handitasuna handiagotzeko, txikia txikiagotuz (edo erabat txikituz).

SUDETEETAKO arazo politikoa ez zen besterik eta, ondorioak ikusi eta gero, itxuraz, Europa osoak ikasia zuen horrelako 'minorien' errebidinkazioek kideetasun gutxi dutela bizirik irauteko autodeterminazio eskubidearen eske diharduten 'minoria minorien' demandekin, nahiz hitz berdintsuez formulatu. Baina mende erdia igarota, hara non Europa zaharra berriro gesaltza politiko bereberean labaindu den Balkanetan! Hurrengo non ote?

Izan ere, erroreak konplutuki aitortzeko mende erdia pasa behar duenean, hurrengorik izango da.

Victorino Garcia de la Red, Euskal Estatistika Erakundeko teknikaria

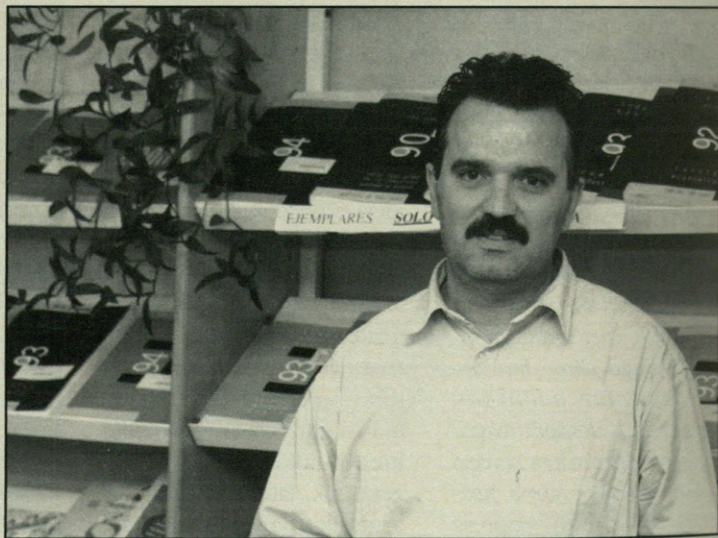
«Bizi-kalitatea Europakoaren mailara inguratzen ari da EAEn»

A

raba, Bizkaia eta Gipuzkoako herritarren bizi-kalitatea aztertu ohi du Eustat erakundeak bost urtez behin, eta zera dio ikerlanaren emaitzak: **hobera ari dela bizi-maila. Familia barruko harremanak, ingurugiroa,**

bizi-baldintzak onak dira EAEn, oro har. Eta dudarik ez, hobera egin dute azken bost urteotan. Beste kontu bat da gizatalde edo pertsona jakin batzuen egoera atalka aztertzea. Hor bai, hor ñabardura ugari erantsi beharko litzaioke azterlanari. Eta ezin ukatu zenbaitzuen egoera latza dela. Baina estatistikaren zeregina bestelakoa dugu: gizartearen erretrato orokorra egitea. Eta jakina, puntako egoerak orokortasunean nahastuta ageri ohi dira argazki horretan. Nolanahi ere, berriro diot: egoera nahiko onean dago oro har EAEko biztanleriaren bizi kalitatea. **Oso familiazaleak dira EAEko herritarrak, zuen ikerlanak dioenez.**

Horixe da bereizgarri nagusia: gure elkartearen, familiarekiko lotura. Soziabilitate maila ona dela adierazten digu horrek, Estatuko

Victorino Garcia de la Reden iritziz, ona da oro har Euskal Autonomi Elkarteko herritarren bizi-kalitatea. (Argazkia: Joseba Olalde).

Euskal Autonomi Elkarteko herritarren bizimoduak, batez beste, maila onean dabilela dio Eustat-en ikerlanak. Eta hobera egin duela 1989az geroztik. Datu baikorreak ez ote, agian?

Ez zait iruditzen gehiegizko baikortasunik ageri duenik Euskal Estatistika Erakundearen ikerketak. Egia esan,

gainerako autonomi elkarteetan baino hobe, batez beste. Lau herritarretik hiruk sendiarekin harreman oso estuak dituela adierazi digu. Eta harremanak sarri dituztenak beste % 18,5 dira. Azken azterketarekin alderatuta, sendotu egin dira familia barruko harremanak. **Lantokiak, aldiz, geroz eta urrutiago dituzte herritarrek.**

Zeozer urrutiago. Aurreko inkesta egin genuenean 7 kilometro eta 100 metrokoa zen, batz bestea, etxetik lantegirainoko tartea. Gaur egun 8 kilometro eta 400 metrokoa da distantzia. Zer adierazten digun horrek? Bada, Europaren parera heldzen ari garela horretan ere. Zeren eta joera ez da lantegia etxetik geroz eta gertuago izatea, alderan-

“Hala dio Eustaten azterketak, egunkari eta liburu gehiago irakurtzen ditugula, eta zinemara sarriago joaten”

tzizkoa baizik, zorionez edo zoritxarrez. Esan dezadan, bestalde, hobera egin dutela nabarmen lantokietako baldintza fisikoek. Hau da, zarratak, usain txarrak, benti-lazio eskasa, hotz edo bero handia jasaten dutenen kopuruak sei puntu egin du beheara bost urteotan, % 26tik % 20ra.

Eta lantokietatik kanpo, nola dabil herritarren osasuna?

Sumatu dugun joera zera da, geroz eta jende gehiagok jotzen duela mediku espezialistengana. Ez medikuengana oro har, baizik eta alor jakin bateko sendagileengana. Norberaren osasunaz ardura handiagoa dutela egun herritarrek azaltzen digu horrek. Datu adierazgarri bat: emakumezkoek gizonezkoek baino kontsulta gehiago egin ohi dute, bai orokorrak bai espezialistengan.

Aisiari dagokionez, gehiago irakurtzen omen da EAEn, baita zinemara maizago joaten ere.

Hala dio Eustaten azterketak, egunkari eta liburu gehiago irakurtzen dugula, eta zinema aretoetara ere lehen baino gehiagotan inguratzen garela. Europako herritarren batez bestekoaren azpitik gabiltza, hala ere, bi alor hauetan. Bestetik, denbora luze ematen dugu telebistari begira, eta aldearantziz, kirol egiteari, adibidez, oso tarte txikia eskaintzen diogu.

Egoera ekonomikoari buruzkoak lirakeke datu beltzenak Eustaten in-

kestan. Herritarren erdiak kasik, % 47,6k, txartzat jotzen du ekonomia bilakaera.

Bederatzi puntutan egin du gora egoera ekonomikoa txarra dela diotenen kopuruak. Dena dela, bi gai bereiztu behar dira hor. Bate-tik, ikuspegi subjektiboak daude: «Nire ustez gauzak ez dabilta ondo» diotenenak. Eta bestetik, egoera objektiboak. Adibidez, familiako gastuetan nolabaiteko murrizketak egin behar izatea. Eta datuek diotenez, txarra egin du egoerak. Murrizketak ugalduta egin dira, diru sarreraren egonkortasuna murriztu, eta 1989an baino gehiago dira gutxiegia irabazten dutela deritzotenak. Bestetik, etxe barruko ekipamendua hazi egin da EAEn, hau da, etxe gehienetan dago hozkailu, telefono, ikuzgailu eta butano edo elektro-sutegia. Herritarren % 10ek, ordea, ez du etxean tresna horietakoren bat edo gehiago. Kopuru handitoxa.

Zein sistema erabiltzen du Eustatek EAEn herri-tarren bizi baldintzak zehazki jakiteko?

Bost urtez behin egin ohi dugu inkesta, eta haxe izan dugu bigarrena, 1994ri dagokiona. Bost mila familian egiten dugu galdeketa, eta sendi bakoitzak bozerra-maile moduko bat izan ohi du, gai orokorreari erantzuteko. Gaiak pertsonalagoak direnean, osasun alorrean adibidez, banan-banako itaunketak egiten ditugu.

XABIER ARANBURU

DIRUAREN HOTSA

Unibertsitate pribatua Deba Garaian

D

ratiboaren inguruan mugitzen direnak zehazki, gaitasun berritzaile ez-ohizko eta inbiri-garria ari dira erakusten azken hamarkadetan zehar, beste eskualde batzuetako jokaerekin alderatuz bederen.

Oraintsu iragarri dute Unibertsitate Pribatuari buruzko berriak; alegia, oraingo Eskola Politeknikoa, ETEO eta Irakasle eskola barnean harturik, Unibertsitateak zabaldu egingo du bere irakaskuntza maila. Produktio sistemarekin (batez ere industriarekin) lotura estuak izango ditu aurrerantzean ere, eta bestalde, irakaskuntzaren edukinak inguruak agindutako aldagaietara egokitu-tu. Kanpoarekiko lotura iraunkorrak (GOIER programa) izango du gerora ere lehentasunik.

ERA guztietako onespenak eta laguntzak merezi ditu ekimen honek, ene ustez. Bere izaera sozialagatik, ikasketa plangintza egokiak dituelako funtsezko oinarritzat (irakaskuntza ofizialean ikusteko daudenak) eta hezkuntza zorrotz batek eskatzen dituen arau funtzionalak errazki-gabeteko dituelako.

Azken 50 urteotan bildutako esperientzia lagungarri eta arrakastarako garantia izango du Unibertsitate Pribatu berriak. Kontutan izan dezagun finantziazioa, laguntza ofizialez eta ikasleen ordainketez gain, MCC edo Mondragon Corporacion Cooperativaren esku izango dela.

ARGI dezagun, azkenik, Arrasateko zentruetako ikasleek ez dutela inongo konpromezurik Talde Kooperatiboarekin, nahiz eta askok kontrakorik uste duten. Deba Garaiko ikasleak hirutik bat dira, gutxi asko; ia % 40 Gipuzkoako beste inguru batzuetakoak, ia % 20 bizkaitarrak eta arabarrak, azkenik, %10 inguru.

KARMELO URDANGARIN
Ekonomikaria

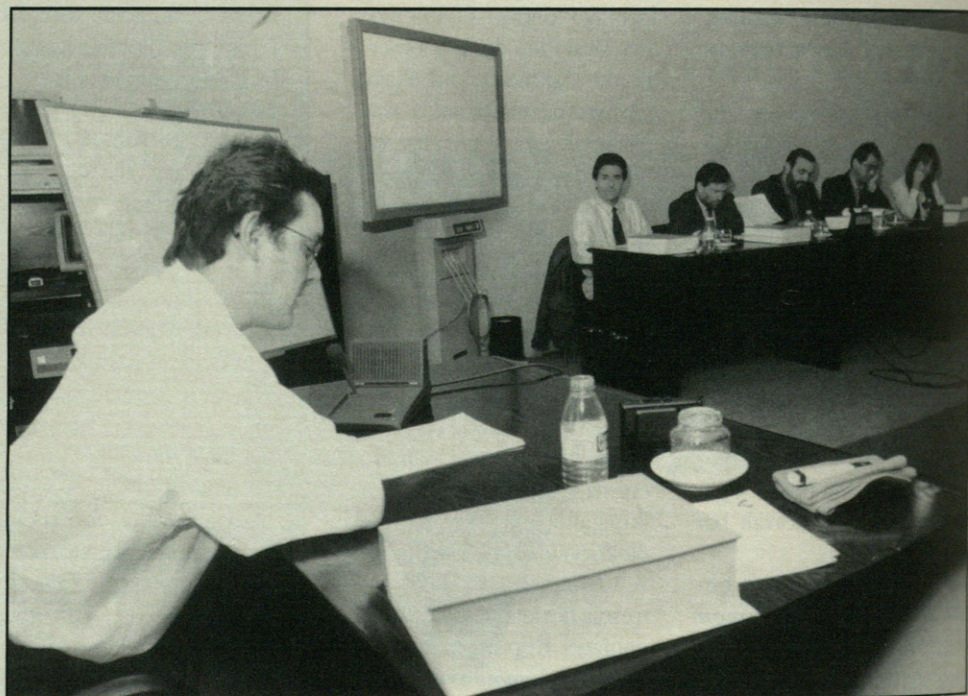
Orain arte baxenafarrerarekin lotzen zen aezkera goinafarreraren kokatzen du tesiak

AEZKOAKO 'USKARA'

Iñaki Caminoren lana azken urteetako tesirik onentzat hartu dute unibertsitatean. Tesian Aezkoa ibarreko euskara goinafarreraren baitan kokatzen du, orain arte egindakoaz bestela.

CUM LAUDE kalifikazioa eman diote epaimahaikoek Iñaki Caminoren «Aezkera: dialektologi azterketa» tesiari. Bertan, Aezkoa ibarreko euskararen azterketa geolinguistikoa egin du, hots, hizkera honen ezauzgarri eta erabileraren koka-pena zein den aztertu du.

Lan honetan, ikuspegi humanistikoari funtsezko garrantzia eman diola adierazi du Iñakik, izan ere, «askotan bonelako azterketa bat egiterakoan hizkuntz-formak hartu eta teoria alde batera uzten da, forma horien interpretazio humanistikoa, demografiko, histo-

Martxoaren 4an aurkeztu zuen Iñaki Caminok bere tesia. (Argazkia: Joseba Olalde).

rikoa egin gabe. Hizkuntz-formak ez dira berez aldatzen, jendeak aldarazten ditu, eta tesi bonetan datu horiek oso kontuan hartu ditugu. Hizkuntz gertakariak, gainera, giza psikearen gaitasunarekin ezin-

bestean loturik ageri dira».

Iñaki Caminoren lanaren ondorio garrantzitsuenetako bat da aezkera garai bateko Iruñeko hizkeraren barnean kokatzen duela, eta ez Baigorrikoan, Bonapartek egin zuen bezala. Beraz,

«Tesi honek Bonaparteren sailkapena findu egiten du»

IÑAKI CAMINO

tesiak Bonaparteren sailkapena aldatu egin du: «Bonapartek adizkia eta aditz laguntzaileak soilik aztertu zituen. Gaur egungo dialektologiak, berriaz, azen-tuari, fonologiari, morfologiari, sintaxiari eta lexi-koari garrantzi bera ematen dio, eta ondorioz, emaitza desberdinak irten dira bi ikerketetan. Horrek ez du esan nahi Bonaparteren sailkapena gaizki dagoenik.

alderantziz, oso lan ona da», adierazi digu Iñaki Caminok.

Ez da euskalkia

AEZKERA, ordea, ez da euskalkia. Tesiaren egileak argitzen duenez, «euskalkiaren estatusa lortzeko aldameneko bizkerekiko desberdintasun maila nabarmen bat egon behar du, ez desberdintasun graduala. Aezkerak Iruñeko hizkerari begira ez du bainbesteko desberdintasunik, bere barruan dago». Nahiz eta hizkera eta ikerketa gai izan, etorkizun beltza aurrikusten dio Iñakik aezkerari. Bere esanetan, hamar aetzetatik bederatzik euskara batua erabiltzen dute, eta erabiltzen dutenak pertsona zaharrak dira soilik: «Aezkera entzuteko etxeetara sartu behar duzu. Hala ere, makal badoa ere, bizkuntzaren berreskurapenerantz jotzen du elebitasunaren orratzak. Horretan, jende anitzen lana aipatzekoa da, AEKrena bereziki. Bestalde, Vascuencearen Legeak on egin dio Aezkoari, 'Concentración escolar' delakoa eta herri txikietako eskoletara euskarazko ereduak ekarri baitu».

Kritika ezin hobeak jaso ditu Iñakik tesi honengatik, eta bera ere gustora ageri da lanarekin: «Dialektologiaren alderdi teorikoa biltzen saiatu naiz. Alde horretatik, nabiko asetuta nagoela esan beharra dut, izan ere, Amerika eta Europako dialektologia gehiena irakurri dut eta hori lanean nabari da. Gai honen inguruko beste ikerketentzat tesia erreferentzia garrantzitsua bihurtu da.

IDOIA TORREGARAI

ARANTXA URKIZU

Billabonako Udal Euskaltegiko arduraduna

Euskal Herria euskalduntzeko, herri ekimena da bidea. Hau lortzeko, indarra biltzea proposatu du AEK-k, eta horretarako bere burua eskaini du. Zer indar biltzen saiatuko litzateke? eta Euskal Herri osoan dauden errealitate desberdinen aurrean zer jarrera izango luke indar batze horretan?

JUAN MARI LARRARTE

Gipuzkoako AEK-ko koordinatzailea

Gu euskalgintzarekin zerikusia duten indar guztiak biltzen saiatuko gara, eremu guztietakoak. Alde batetik nazio mailan dauden euskalgintzako elementuak jaso behar ditugu, baina bestetik oso garrantzitsua da herriz herri dauden indarren bilketa ere egitea, ezinbestekoa da. Euskararen inguruan halako dinamika bat sortu behar dugu.

Orain arte bakoitzak bere bidea egin badu ere, bada garaia denak bateratuta tren berean joan gaitezen. Ahalik eta indar gehienak lortu behar dira euskararentzat plan orokor bat garatzen hasteko, horregatik beharrezkoak dira alde batetik euskalgintzako, administrazioko eta gizarte-ko indar guztiak biltzea, eta beste alde batetik, helduen euskalduntze-alfabetatze

arloan gabil-tzan guztiok bat egitea plan hau sortzeko.

Gure jarrera da euskarak proiektu nazional bat behar duela. Honek errealitate desberdin guztiak jaso behar dituela esan nahi du, eta aldi berean herrialde bakoitzean plangintza desberdinak antolatu behar direla ere bai, baina hau guztia beti ere Euskal Herria osoki hartuta. Errealitate desberdinetako herri bat dugu gurea, eta hori kontuan izan behar dugu esparru orotan. Horretarako, koordinazio handia eta zer helburu lortu nahi den argi jakin behar dugu: Euskal Herria euskalduntzea, alegia.

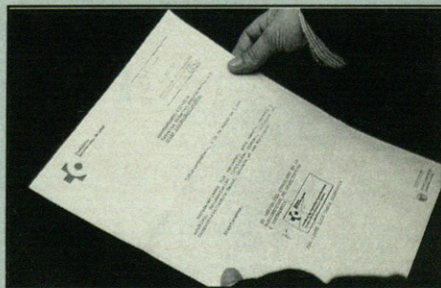

U R R E A

● Euskalterm izeneko kontsulta sistemaren bitartez laguntza teknikoa eskainiko die UZEIk udal euskaldunei, Uemak eta erakunde honek sinatu duten hitzarmenaren arabera.

G O R O T Z A

● Eusko Jaurilaritza eta Gipuzkoako Foru Aldundiko erakundeetatik inprimakiak erdara hutsean bidaltzen jarraitzen dutenez, hauek igorleei itzultzea erabaki dute Lizartza eta Aulestiko udaletan.

Euskal Herriko Txirrindularitza Itzuliaz aritu gara euskal txirrindulariekin

LASARTETIK BIZIKLETEN BIRA

Gogorapen zoragarriak dakarzkigun lasterketa, eskolan jai hartzeko aitzakia... Perurena edo Migel Mari Lasa animatzera irteten ginen Gonzalez Linaresi aurre egin nahi ziotenean.

Julian Gorospek bitan irabazi du Euskal Herriko Itzulia. (Argazki: Ander Gillenea).

MILA bederatzirehun eta hogeita laugarrenean jokatu zen lehenengo ediziotik hona, makinatxo bat pasadizo, mordoSka bat txirrindulari abenturazale eta eguraldiaren erasoak bizi izan dira. Hogeita hamasei edizio hauetan zehar munduko txirrindularirik onenak izan dira bertan, eta horren lekuko lasterketaren palmaresean aspalditik eta egun ageri zaizkigun hainbat izen nagusi: Gino Bartali (35), Anquetil (69), Ocaña

(71,73), Kelly (84,86,87), Roche (89), edota Rominger (92,93,94).

Etxekoentzat garaipena garestia izan da. Migel Mari Lasak (74) irabazi zuenetik eta gaur egungo ziklismo modernoan sartuta, Julian Gorospek sasoi beteko al-dian hartzen zuen parte. Bi itzuli irabazi zituen, lehen-dabizikoa 23 urte besterik ez zituela eta mañariarrak

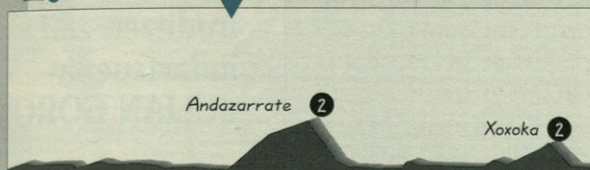
ederki asko du gordeta itzuli hartako gogorapena: «Nire bigarren denboraldia zen profesionaletan, Reynoldsekin korritzen nuen eta egia esateko, irabaziko nueneko errezeloa banuen. Aurreko edizioan Lagiak lau segundugatik kendu baitzidan garaipena. Urte batzuk pasa dira baina oraindik gogoan ditut nire arerio zuzenak: Visentini, Giroa irabazi

zuen, eta Alberto Fernan-dez zena. Azpeititik Errezi-lerako erlojuz kontrako saioan irabazi nien itzulia.

Bigarrena irabazterako milaka kilometro egingo zuten bizikleta gainean; hain zuzen ere, zazpi urte geroago podiumean txapela jantzi zuen: «Hartan ere sasoi beteko nengoen, Ibardingo etapan helmugarako 3 ki-lometro falta zirela aizko-

EUSKAL HERRIKO XXXVI TXIRRINDULARI ITZULIKO ETAPAK

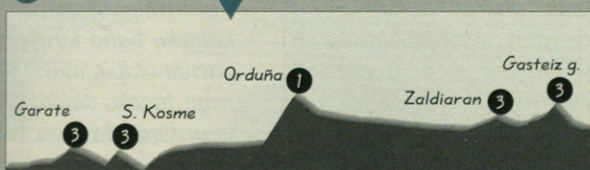
1. ETAPA 126 KM LASARTE ORIA - LASARTE ORIA

2. ETAPA 190 KM LASARTE ORIA - GALDAKAO

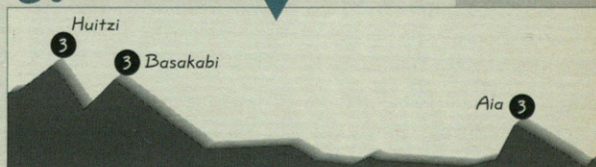
3. ETAPA 200 KM GALDAKAO - GASTEIZ

4. ETAPA 198 KM GASTEIZ - LEKUNBERRI

5. ETAPA - 1. sektorea 97KM LEKUNBERRI - ORIO

5. ETAPA - 2. sektorea 65KM ORIO - ORIOKO BENTA

Zortziehun kilometro, hogeita hiru mendate, bost etapa eta azken erlojuz kontrako igoeran banatu da aurtur

arakada jo eta errenta bark amaiara arte lidergoari eus-teko balio izan zidan».

85ean Pello motorraren atzetik

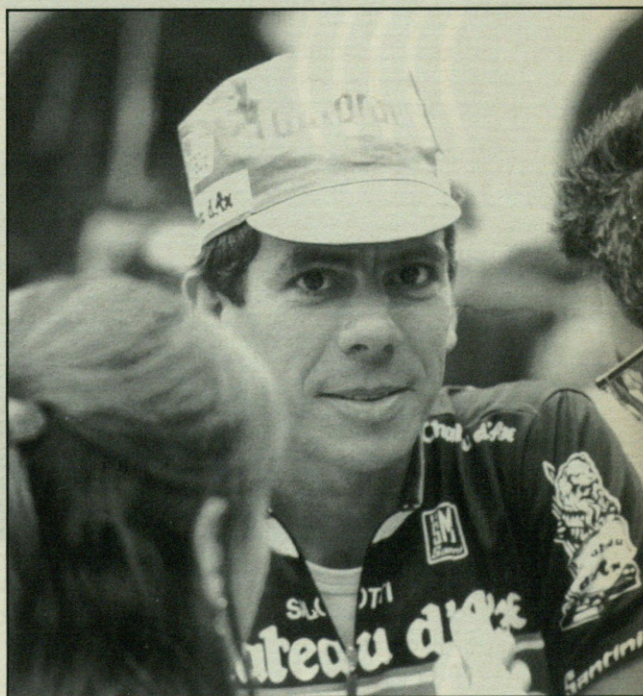
HORRELAXE esan zuen Marino Lejarretak, garai haietan Alfa Lum talde italiarrean, Cabestanyk Deskargan eraso jo eta kilometro gutxiren buruan Beasaingo helmugan horrenbesteko diferentziak jarri zituela jakin zuenean.

Antiguatarrarentzat berebiziko garaipena zen hura: «Muller izeneko alemaniar batek eta biok ibesaldi biri-

bila egin genuen eta, okerez banago, Lemond izan zen batik bat geu harrapatzeko lanak gidatu zituen. Niretzat izugarria izan zen, ordura arte apenas ezer irabazi ez eta txapela, erramua eta mikrofonoz inguratuta izan nituen sentazioak abantziezinak dira».

Aurtengo ibilbidea

ZORTZIEHUN kilometro eta hogeita hiru mendate, bost etapa eta azken erlojuz kontrako igoeran banatuta. Iparraldeko errepiderik ez dute ukituko, eta gehientsuenek penaren penaz

Pello Ruiz Cabestanyk eman digu aurtengo ibilbidearen azalpena. (Arg.: Ander Gilleneña).

Lasarte-Oriak urteurrenez hasiko du itzulia

URTEURREN berezi batekin egokitu zaio Lasarte-Oriako udalerriari Euskadiko Txirrindularitza Biraiko abiagune izatea. Izan ere, aurten egin ditu Lasarte-Oriak udalerri gisa hamar urte: 1986ko otsailaren 15ean osatu zen Udaltzatza Brigidetako Elizan.

Urte batzuk lehenago hasi zen herri hau udalerri egin zuen prozesua, Udalerriaren Aldeko Batzorde Eragilea osatu zenean. Batzorde horrek herriak izango zuen lurraldearen mugak eta biztanle-kopurua zehaztu zituen, bidea asko aurreratuz. Lasarteko hautagaiak Urnieta eta Hernaniko udaletako zerrendatan aurkeztu ondoren, bertan zinegotziak ziren eta hauen eskutik etorri zen Lasarte-Oriaren interesak defenditzeko el-

karlana, bi herriotako hautetsi izanda ere.

Behin-behineko Udala osatu zuten zinegotziek eta hau udalerria osatua egongo balitz bezala abian jarri zen: lanerako batzordeak sortu eta oinarritzko zerbitzu eta ekipamenduak lortzeko Jaurlaritza eta Aldundiarekin kudeaketak burutzen hasi. Lurraldetasuna izan zen udalerri independente bezala sortu aurretiko erabakitzeko nagusia. Urnieta, Hernani eta Andoainekin adostasuna lortzea ez zuen oso zaila izan Lasartek, baina bai ordea Donostia eta Usurbilekin; izan ere, tartean zeuden lurra interes handikotzat baitzituzten denek, Hipodromoko lurra eta Michelin enpresa daudenekoak, besteak

beste (hauek eskuratzea ez zuen lortu udalerri sortu berriak).

1985eko urtarrilean erreferenduma egitea proposatu zuen Lasarte-Oriako behin-behineko udalak, Hernani, Urnieta eta Andoaingo udalekin lortutako akordioetan oinarrituta. Erreferendum hau martxoaren 3an egin zuten, % 62ko abstentzioarekin. Udalerri berriari 4.740 lagunek eman zioten baieztoko botoa eta 75ek ezezkoa. Ondoren, urte bereko azaroan Hernani, Andoain eta Urnieta udalek desanexioa onartuta, 1986rako Lasarte-Oriaren sorreraren foru-araua onetsia zen. Otsailaren 15ean ezagutu zuten lasartearrek, beraz, Lasarte-Oriako lehen udaltzatza udalerri independente legez. Urtebetetze ospakizun arropaz jantzita topatuko dute txirrindulariek herria.

har duen izan. Kontuak kontu, Cabestanyk berak aztertu digu etapaz etapa ibilbidea.

«Lehen etapa motza da; edizioa bezala neurtzeko izaten da, bakoitzak bestearen indarrak eta gabeziak antzemateko. Txirrindulari batzuk Flandria Tourretik etorriak izango dira eta atsedenean gisara, zangoak arintzeko erabili nahi izaten dute; baina besteak, aldiz, bereziki itzuli bonetan zerbait egin nahi dutenak, kolpea jotzen saiatzen dira».

“ Alex Zullek
95eko garaipena
errepikatu nahiko
du orain; gainera,
niri suitzarra
iruditzen zait
indartsuena»
JULIAN GOROSPE

Bigarren etapari dagokionez, berriz, Lasartetik Galdakaora 190 kilometro egingo dituzte: «Euskal Herriko Itzuliko obiko ibilbidean jarduten dira. Ez dago aparteko mendaterik, baina etengabeko gorabehera, taldeek euren taktikak dantzan jarri eta gizonik indartsuenak aurrean kokatzeko balio lezake. Hirugarren etapa, aldiz, kilometraje luzeko saioa da, tartean Orduña pasa beharra dute, baina etapa hasieran denez ez du askorik erabakiko. Neuk beldur bandiagoa izango nioke Araba aldeko errepideetan agertzen den baizeari; jende indartsua nagusituko da eremu borretan eta borretaz aparte txirrindulariak kilometroak pilatzen doaz eta selekzio naturala egiten hasiko da».

Laugarren etapak erabaki zuen iazko edizioa. Cabestanyren arabera, «ONCEk egur batean erabili zituen arerioak eta itzulia erabakita utzi zuen. Ez dago atsedenerako tarterik, gora eta behera etengabe jarraitu behar dute eta Manolo Saizenak dauden bezala ikusita, aurten ere hor joko dutela apustu egingo nuke».

Bosgarren etapak Lekunberri eta Orio artean egingo du goizeko saioa. «Etapak traidorea da hau, oso arriskutsua, urduritasunak nagusi dira, eta Aiako menda-

Lasarte-Orian hasiko da aurten Euskal Herriko Txirrindularitza Itzulia. Sortu zeneko 10. urteurrena bete du udalerriak. (Argazkia: A. Elozegi).

Ibardin bezalako etapa amaiera klasiko bat faltan botatzen dute. Baina etapa amaierak lortzea garesti samar jarri da, azken batean enkanteak erabakitzen du helmugak zein lekutan be-

Abraham Olano indarberritua ikusten du Julian Gorospek, sufritzeko ahalmena gehitua ei du. (Argazkia: Alberto Elozegi).

teak min asko egin dezake. Nik neuk horrela irabazi nuen itzulia. Lehendabizikoan arteko diferentziak segundu gutxikoak badira, erne!

Faboritoak

IZENAK izen, txirrindulariek aspaldidanik denboraldia zatikatuta dute eta, beraz, izenei baino sasoiko dau-denei begiratzea hobe. Orain artean Estatuan korritu diren itzuli guztiak (Andaluzia, Murcia, Valentzia, eta Kataluniakoo Setmana) irabazita,ugar horia deritzon ONCE taldekoak ditu gogoko Julian Gorospek: «Ferrarikumeekin beti adi; Jalabert ez zait iruditzen Paris-Nizan min bartu eta gero puntu-puntu egongo

denik, baina berdin dio, Alex Zullek iazko garaipena errepikatu nabiko du eta suitzarra iruditzen zait niri indartsuena. Gewiss taldeak ere irabazteko gauza den txirrindulariren bat aurkeztuko duela ziur naiz, baina ez abaztu munduko txapelduna bertan dela, eta etxeko giroan gainera. Kataluniako Setmanan Olanok fin ibiltzeko gutxi falta zaiola erakutsi du, eta zeure zaletuen aurrean korritzeak, eta faktore hori oso garrantzizkoa da, indarberritu egiten zaitu, sufritzeko ahalmena gehituz. Anoetakoa eta Alex Zulleren arteko borroka polita izango da».

MARTIN AGIRRE

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
DONOSTIA

«Banekaldeko herrietan bizia bada, komunikabideetan agertu ez arren»

Postako atarian aurkitu dugu Itxaro Borda, Maulen. Plazaratzear duen liburuaz, literaturaz, gizarteaz eta munduaz galdetzeraz joan gatzazkio, eta argazkien aitzakian Maule Gainen duten ikastolara eraman gaitu. Matalaz hil zuten lekuan den Europe ostatuan ez dira egunero egiten elkarrizketak eta argazkiak. Horregatik agurtuko gintuen postari manexa ezagutzen duen agureak.

Hasteko, zure nobela berriaz galdetu behar dizugu.

Amaia Ezpeldoiren bigarren menturaldia da. Lehena —Bakean ützi arte— Zuberorako gertatu zen, gasodiaren ixtorioaren inguruan, eta bigarren hau Amikuzen gertatzen da, non ere euskara laski galtzen ari baita. Nobela honen muga Aturri da. Bigarren aldikoz, Amaia

Ezpeldoik xahar bat behar du bilatu, eta inkesta horretan ez da New York edo Californian bezala tirorik izanen. Ezta krimenik ere. Urte luzez berririk eman ez duen emazte desagertua baten senar-ohiak engaiatzen du detektibea bere xerkitzeko. *Askok Iparraldetik gutxien ezagutzen dugun eskualdea dateke Amikuze...*

«Parisen nintzelarik, ene buruan ez nintzen han betirako. Eta hobekien nintzen lekuak garraioak ziren, trenak, autobusak, metroak: ez nintzen inon, beraz hemen nintzen».
(Argazkia: Alberto Elosegia).

«Bi mundu dira
Zuberoako
euskaldunen
artean, eskuineko
euskaldunena eta
abertzaleena.
Gasodiaren aferak
badu hor zerikusia»

Mugan gara, eta doi-doi
euskaldun gara orain. Askok
esaten digute biarnesak be-
zala garela iadanik, mugan
garelako. Biziki guti idatzi
izan da Amikuzeko hizkera.
Amikuze aipatzen delarik,
irri egiteko izan ohi da: ar-
togileak, ustez laborari
handiak... Eta nik aldiz ere-
mu sentimental gisa aipa-
tzen dut.

**Nola deskribatzen duzu
Amikuze zure sorlekua?**

Amodioz eta amultsutasu-
nez aipatzen dut, nahiz eta
batzutan badiren deskriba-
pen ironikoak. Herrialde
hori maite duen baten des-
kribapena da. Bi moldez
erakusten dut gure sozietate-
a. Lehenagoko gizarte za-
harren elkartasun hori,
oraino bizirik dena. Eta guk
bizi duguna: bakartasuna,
herritik joan beharra... nahiz
eta hogeitamar urteotan ga-
rapen ekonomikoa izan
den, halaz ere familia horie-
tako hurrek kanpo joan be-
har.

**Amikuzen industria ere
bizi duzue, gertu...**

Mauleko industriaren erre-
ferentzia bada, eta industria
aipatzen delarik lantegi bat
zerratzearen kontrako mani-
festazio bat da.

Irekitzea baino segurrago
dute ixtea lantegiek, eta
partikularzkiago hemen.
Martxoaren 6 hartan Bide-
gainen lantegi horren aferan
gertatu zenaren lekukotasun

bat utzi nahi nuen.

**«Berdin laster desager-
tuko gara» idatzi izan
duzu...**

Amikuzeri aplikatzen dut,
bere egoera oso larria baita,
nahiz eta indarrak badiren
egoera horri buru egiteko.
Ez naiz ausartu Zuberoari
buruz hori idaztera, baina
berdin esan nezake.

**Amaia Ezpeldoi, Maulen
bizi da, eta detektibeak
normalean birietan dira.**

Herriotan bada bizia, aldiz-
kari eta komunikabideetan
sekula agertzen ez den
arren. Amaia Ezpeldoi de-
tektibe rural bat da, kabala
galduak edo jende galduak
xekatzeko du lanbide.

Ni ere, barnekalderat jinez

«Basilika metafora bat
zen, etorriko zenaz
proiektzio bat. Pettoa izen
egiazkoak ipintzean egon
zen, baina gainerakoan
damurik ez dut.
(Argazkia:
Alberto Elozegi).

Itxaro Borda Mauleko ikastolako haur, irakasle eta arduradunekin. Diruzainak eskuetan du Sohütan eraikiko duten etxe berriaren proiektua. (Argazkia: Alberto Elozegi).

geroztik presondegi batean sartzen ari naiz, eta gogoa izanik ere biziki nekeza dut ixtorioak hiri batean plaza-tzea. Neretzako hiria Maule da.

Detektibea utzi eta idazlearen pista jarrai dezagun. Amikuzen sortu zinen...

Haurtzaroa han eman nuen, komunio eta konfirmazioa. Pauen ikasketak eginik, Baionan bizi izan naiz aski denboraz. Han hasi nintzen

Herria eta ARGIArekin kolaborazioak egiten. Gure Irratian aritu nintzen lanean gero, hasi berria zenean. Irratiko kontratua bukatu zitzaidalarik, postako konkurtsoa pasatu nuen eta Parisera joan nintzen lanera.

Parisko egonaldiak asko markatu zaitu.

Etorri nintzen z geroztik lau urte behar izan ditut berriz bertara joateko erabakitze-ko. Orain distantzia bat hartu dut, eta duela gutxi han

NORTASUN AGIRIA

Oragarren sortu zen 1959an, zazpi senideko familian ● Geografia eta Historia ikasi zuen Pauen ● Bost narrazio liburu idatzi ditu eta lau poesiazko ● Laster bederatzi urte

beteko dituen Ainhara alabarekin bizi da ● Mauleko ikastolako zuzendaria da ● Tony Hillermanek navajoez, John Upfieldek Australiako aborijenez eta Hallison Lurik idatziak interesatzen zaizkio, eta Virginia Wolfen zenbait lan ● Iaz Maulen PCFren zerrenda irekian presentatu zen udal hauteskundeetan ● Musikan, Ertzainak, Itoiz eta Zarama biziki maite izan ditu

“Parisen sindikalismoa ezagutu dut. Lagun sindikalista gogorrenak gune ruraletatik etorriak ziren: XIX.eko liburuetan bezala”

izana naiz. Baina haur bat banuen, eta honek bi hilabete zituelarik joan behar izan nuen Parisera, lana behar nuen asulutuki.

Lehen urtea oso gogorra izan zen, haurra hemen eta ni han, ahal nuenean etorri, larunbat askotan lana bainuen. Baina gero zenbait gauza egin eta ezagutzeko aukera izan dut.

Adibidez?

Sindikalismoa ezagutu dut. Teorian ezagutzen nuen exodio rurala, historia garraikidea irakurrita. Baina ez duzu sekula pentsatzen zuri gertatuko zaizula.

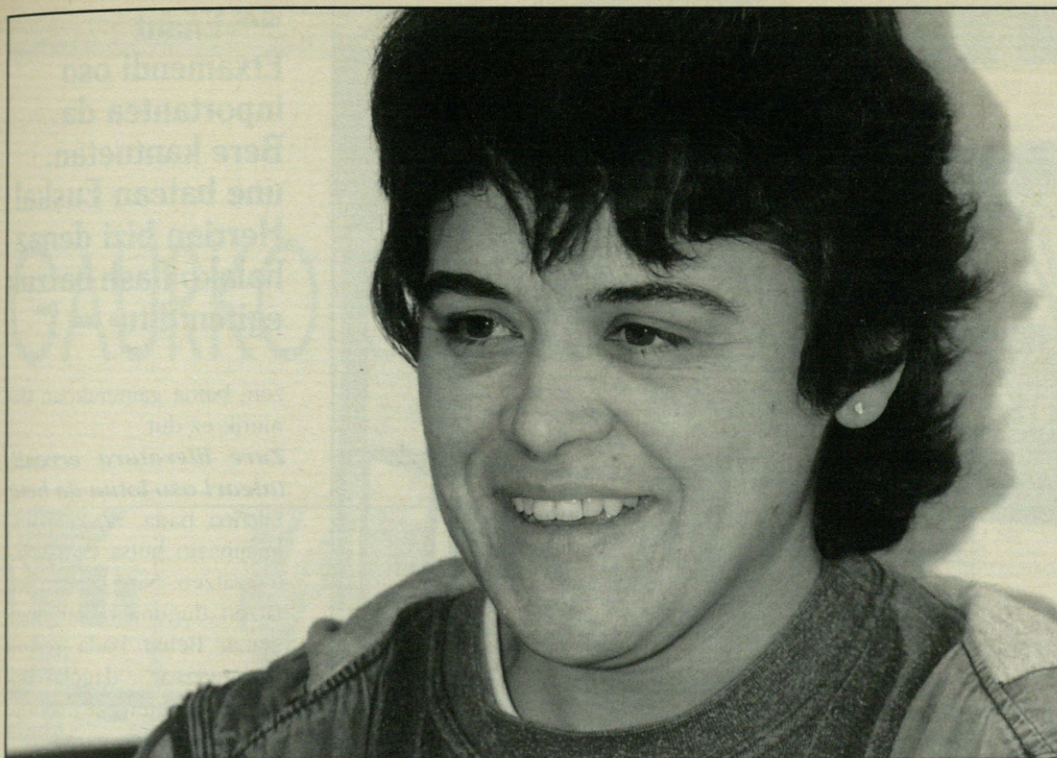
Liburuetan agertzen da XIX. mendean baserrietatik hirietara joaten zirenak haiek zirela gehien sindikalizatzen. Eta hala frogatu dut, nire lagun sindikalista gogorrenak gure ruraletatik etorriak ziren: XIX.eko erreduak funtzionatzen zuen guretzako ere. Sindikatu mailan, lan mailan, ezagutzen ez dugun edo bederen sekula aipatzen ez dugun mundua, lan arazoak, nagusiekikoak...

Zein da Parisetik ekarri duzun oroitzapen onena?

Gau-pasa handiak, eta usu lanera joatea lo egin gabe. Kolegen arteko bizimodu hori, azken metroak, manifestazioak.

Euskaldunen mundua Parisen?

Ez naiz batere kontaktoan

«Nik bizitzen dena idatzi nahi nuke, bizitzen den erritmoan eta bizitzen den hitzekin.

Abstraziozko literatura ez zait intersatzen».

(Argazkia:

A. Elozegi).

jari. Enetako, Euskal Herria hemen zen, euskararen erabilpena hemen zen. Ene buruan ez nintzen han betirako, eta hobekien nintzen lekuak garraioak ziren, trenak, autobusak, metroak: ez nintzen inon, beraz hemen nintzen. Hola pasatu dira lau urte t'ardi. Gero suertea izan dut Maulera aldatzeko, eta orain maulen naiz.

Ama izatea nola pasatu duzu?

Hori ere berezia izan da, ez dut ene ama rol hori xuxen atxiki, ezin nuen ama guztiek bezala egunero ikusi ene haurra. Orain nirekin bizi da. Ama izanik, esaten ahal dut erresponsibleago naizela. Maila orotan: lan munduan, kanpoko aktibitate orotan, eta idazten ere bai.

Orain badakit geroan irakurle bat bederen izanen dela ene testuen jukatze, barnetik. Lehen ez nuen segida baten kontzientziarik. Haurrak luzapen bat

ematen dizu, gure bataila ez dela gugan geldituko.

Idazten jarrita, lehen ere irakurleak bazenituen...

Lehenago fribolitate askorekin idazten nuen. Normal da, eta gazte denboran hola egin behar dela uste dut: gazte denborako libere hura gozatu behar da, gero libere hori biziarekin gestioatzeko. Lanarekin sartzen zara, bizimodu batean sartzen zara. Haurrak ematen duen erresponsible sentimendua aipatzean gauza horiez ari naiz.

Zuberora etorritakoan, zer aurkitu duzu?

Sorpresa bat. Askok ezagutzen duzuen bezala ezagutzen nuen, oporretatik, edo mendietatik. Eguneroko bizi bat oso aberatsa eta oso gogorra aurkitu dut. He-

mengo bizimodua isolatua da *mobida* dei dezakegun horretatik. Baina bere barnetasuna badu, bere nortasuna, eta gogortasuna ere bai. Ez da behar bada beti aise kanpotar batentzako Zuberoan sartzea, baina denborak ezabatzen ditu mugak oro.

Gipuzkoatik datorren kazetariari Zuberoako zer azpimarratuko zenioke?

Hemen den bizitza kulturala, bai abertzaleek kudeatzen dutena eta bai besteek kudeatzen dutena. Bi mundu dira hemengo euskaldunen artean, eskuineko euskaldunena eta abertzaleena. Ezkondurik izan dira, eta berezi egin dira. Gasodiaren aferak badu hor zerikusirik. Orain haustura horren gai-

nean bizi gara, eta kultur mailan egiten diren gauza guztietara iristen da. Bi ikuspegi dira. Behar bada ez da gaizki, eta esan nahi du jendea badela eredu batean bezala bestean aintzina egiteko.

Susa aldizkarian irakurri genizun: «Hemen ez dugu gauza handirik salbatzen ahal, hizkuntza salbu».

Eta segitzen dut horretan. Hizkuntzaren bataila hemen garrantzitsua da. Ekonomia, adibidez, bizigarri ere ezin izango da hizkuntzarik ez bada. Nahi baduzu, ikusi hizkuntzak berak zenbat lanpostu sortzen dituen.

«Kultura munduan zuri-tze fenomeno oso bedatua da» ere esan zenuen.

Kultur munduaren parte batek ofizialtasunak ematen duen *berniza* nahi du kulturaren gaian. Baina hori ez guri euskaldun kontsumitzaile arruntei buruz baizik eta kanpoari buruz, pro-

“Haurrak luzapen bat ematen dizu, gure bataila ez dela gugan geldituko. Amatasunak erresponsibleago egin nau”

Euskal Herriko paraje bat hautatzekotan, Nafarroako Erribera maite du Itxarok, Bardeak eta Tuter. (Argazkia: Alberto Elozegi).

duktu bezala saltzeko. Lehenago ikastolak kultura hitzaren gibelean bilduak ziren, eta orain kultura eta irakaskuntza bereizten dira. Normalki kulturak euskaraz behar luke eta euskararen aldeko batailetan ere izan beharko luke.

Heltzen gara belaunaldi batetara non hogeitabost urteko lan baten ondotik halako errekonozimendu bat behar den, bestela iduritzen den urte horietako lan isil hori, media handietara ateragabe, alferrikakoa izan dela. Badira jendeak onarpen ofizial hori behar-beharrezkoa dutenak orain. Hogeitabost urteko borondatezko lana-

ren ondoren, profesionaltasun galdea eta onarpen galdea biak elkarrekin jin ohi dira.

Euskal kultur munduarekiko zure jarrera kritikoa, hala ere aspaldikoa da.

Lehenen gehiago apezten eta notableen munduaz ari nintzen. Duela hogeitabost urte arte euskal kultura apezek edo apez antzekoek kudeatzen zuten. Gero libertate aro bat bezala izana da eta berriz hasten da ixtorio berdina, kulturari buruzko jarrera berdinarekin: kultura ez gureta baina besterendako.

Zebazu ezazu. Euskal

Kultur Erakundeaz ari zara?

Ez prezeski, baina bai EKEk kudeatzen duen zenbait gertakari, non kultura baino patrimonioa aipatzea nahiago duen. Patrimonio hitzean sartuz gastronomia, euskal etxea, laminak... fantasmak, mito salgarriak. **Gazteek ez dute zure «Basilika» liburua ezagutzen. Orduan zurekin baserretu zirenekin bakea egin duzu?**

Gauzak erlatibizatu urteekin, baina bada beti halako mesfidantza bat. Azkenean ez da enetako hain negatiboa izan: euskal mundu ofizialetik kanpo igorri nau, eta ohartu naiz kanpoko munduan ere bizitzen ahal zela. Dena dela Basilika metafora bat zen, gero izango zenaz proiektio bat. Pettoa izen egiazkoak ipintzean egon

«Eñaut Etxamendi oso inportantea da. Bere kantuetan, une batean Euskal Herrian bizi denaz halako flash batzuk egiten ditu»

zen, baina gainerakoan damurik ez dut.

Zure literatura errealtateari oso lotua da beti.

Fikzioa bada, noski, baina imajinario hutsean ez zait interesatzen. Nire kasuan, bizitzen duguna behar dugu idatzi. Behar bada zer bait desagertzeaz dagokoa. Horrek ematen dit urjentzia hori. Laborarien munduaren zenbait arazo ez dira beti hor izan.

Mundu hori ez da sekula gatazkatsu bezala presentatu, mundu baketsu bezala presentatu da. Hegoaldekoek orain beste itxura ematen diote laborarien mundu horri, basatia, odoltsua, eta hori ere ez da. Nik bizitzen dena idatzi nahi nuke, bizitzen den erritmoan eta bizitzen den hitzekin. Ez da beti aise.

Euskal idazleen artean Eñaut Etxamendi aipatzen duzu...

Oso inportantea da. Garaziko euskarari ematen dion erabileragatik... Ekonomia-ko irakasle ere izan dut, Pauen. Bere kantuak ere biziki maite ditut: haietan halako flash batzuk egiten ditu, une batean Euskal Herrian bizi denaz. Nik ere nahi nuke horretara heldu: memento bat, bere kolore, bere usain, bere arlo eta jendekin bildu.

PELLO ZUBIRIA

«Kultur munduaren parte batek ofizialtasunak ematen duen berniza nahi du kulturaren gainean, kanpora begira»

GAURKO GAZTE, GEROKO NAGUSI

DOSIER HONETAN:

GAZTE

HARREMANETARAKO

GUNE BERRIAK BILATU.

(28. orr.) ● BIKOTE

POLEMIKOA GAZTEAK

ETA POLITIKARENA. (31.

orr.) ● GAZTE ETA

POLITIKARIEN ARTEKO

GAZTE-BORRASTEA. (36.

orr.) ● KALEKO SARE

POLITIKOA. (40. orr.) ●

Testuak: Ixiar Rozas,
Andoni Urbistondo,
Jon Odriozola,
Myriam Gartzia

Euren arteko loturak sendotzeko bilguneak antolatzen dituzte gazteek

Gazte harremanetarako gune berriak bilatu

Aberri Egunaz kanpo, hainbat alderdi eta gazte taldek ekitaldi bereziak antolatu eta burutzen dituzte. Euskal Herriko gazte taldeek, sendotzearen, gazteriaren-tzako gune berrien bila dihardute.

GAZTE taldeek Aberri Egunari dagokion garrantzia ematen diote, baina euren aldarrikapen, ideia eta asmoak gizarteari helarazteko alderdiez at beste hainbat modu eta ekintza erabiltzen dituzte.

Jarraikuntza erakundea, bere mezua eguneroko borroka bidez adierazten saiatzen da Euskal Herrian, «gure aberriaren egoerak, Espainia eta Frantziaren zapalkuntza iraunkorrare-

Zaldibian eta Sohütan bilduko ditu gazteak Jarrai erakundeak aurtan. (Arg.: Edurne Koch).

kin, eguneroko borroka egitera behartzen gaituelako», Jon Salaberria gaztearen esanetan. Eguneroko borroka garrantzia handia den arren, Salaberriak garbi dauka «Jarrai taldeak urtez urte egiten dituen ekintzak ere kontuan izan behar direla, Euskal Herriko gazteen topagune bakarrenetakoa

izaten direlako». Ekintza «erraldi» hauek duela 2 urte hasi ziren sendotzen Nafarroako Etxarri-Aranatzeko Jarrai taldeak antolatutako gazte topagunearekin. Topagune honek jarraipena izan zuen pasa den urtean, Hegoaldetik abiatu eta Iparraldean amaitu zen mendi martxarekin eta aurtan,

Iparraldeko Gazteak taldearekin batera, gazte topaguneak antolatu dituzte Gipuzkoako Zaldibia eta Zuberoako Sohüta herrietan. Jon Salaberriaren arabera, «aurtengo gazte topaguneak, garrantzi koalitatiboa izango du koantitatiboa baino, kontuan hartu beharrekoa ez delako ko-

purua, ekarpen politikoa baizik. Azken-batean, azpimarratu nahi duguna da berri bakar bat osatzen dugula.

Unean uneko ekintzak

EUSKAL Herriko beste gazte talde abertzaleek, egunero ko borrokaren ezean, une zehatz batzuetan antolatzen dituzte beraien ekintzak. Gazte Abertzaleak taldeak ez du antolakuntza berezirik burutzen bere kabuz, baina azken urteetan Intsumisio Eguna nahitaezko erreferentea bihurtu da talde honentzat. «Azken bi Intsumisio Egunak, Oiarzun eta Bermeon egindakoak, garrantzizkoak izan dira guretzat. Antolakuntza Kalkizat mugimenduak egin arren, guk deialdia egin diogu gure militanteei bertara azaltzeko». Ekintza honetaz gain, Gazte Abertzaleak erakundeak Eusko Alkartasuna alderdiak egiten dituen deialdiei atxikitzen zaie, Alkartasun Eguna eta Bermeon duela urte asko jada burutzen den itsas-gudarien omenaldi eguna, esate baterako. Aurtengo urteari begira, Gazte Abertzaleak taldeak Nafarroan egingo den hirugarren Intsumisio Egunera joateko deialdia luzatuko die bere gazteei.

Eusko Gaztediko gazte jeltzaleek ere nahiko finkatuak dituzte jada euren ekintza nabarmenenak. EGI Eguna eta EAJren Alderdi Eguna izaten dira. EGI eguna, «Aberri Egunaren aurre-

EGiko gazteak Salburuan elkartzen dira urtero EAJren Alderdi Eguna ospatzeko asmoarekin. (Arg.: Aitor Bayo).

ko asteburuan egiten dugu beti. Aurten, 'Euskadi askatzeko, bakeari aukera' lelopean burutuko dugun kanpaldi baten antzera», Eneko Goia gazteak adierazi digunez. Alderdi Egunaren zita ere huts eginezina da gazte jeltzaleentzat eta EAJ alderdiak antolatzen duen jaia bere egiten dute, bere erakundeko gazte guztiei Salbururaino hurbiltzeko deialdia eginez. Urte askotako jarraikortasuna duten jai hauetaz gain, noizbehinkako aldarrikapenak ere egiten ditu EGik, «baina ez

dute data zehatzik. Azkenaldian, intsumisioaren alde, Estatutuaren alde, bakearen inguruan edota Espainiako Konstituzioaren aurkako manifestaldiak, bilerak eta abar antolatu ditugu».

Iparaldeko zuzpertzeara

IPAR Euskal Herrian gazte antolakuntza jaio berria da, duela urte pare bat arte ez baitzen berau sustraitzen hasi. Gaur egun, sendotasun nahikoa duten bi gazte talde daude Iparaldean: Gazterriak eta Iparaldeko Eusko Gaztedi. Gazte Abertzaleak erakundeak ere baditu militante batzuk Iparaldean, baina Jon Ander Arrieta partaidearen ustez, «ezin dai-

Ekintza propioez gain, gazte taldeak alderdi politikoek antolatzen dituzten ekitaldi politikoetara atxikitzen dira

teke esan talde gisa antolatuta daudela. Hegoaldean ekintzaren bat egiten dugunean, bonaino hurbiltzen dira, baina ez dute gauza askorik egiten beren kasa».

Iparaldeko Eusko Gaztedi 1994. urtetik hona indartu da eta Hegoaldeko EGirekin dauzka harreman onak nahiz elkarlan finkoa. Elkarlanean ondorio nagusienetako bat, Iparaldeko EGiko partaide bat Euskal Herriko EGiko Batzordeko kidea izatea da. Orain arteko beraien ekintza aipagarriena Aberri Egunean burutuko dute, «EAJk Donibane Lohizunen egingo duen Aberri Egunean Iparaldeko EGiko kide batek ekitaldi politikoan parte hartuz. Lehenengoz maila nazionalako ekitaldi batean hitza izatea oso garrantzitsua da guretzat, eta are gehiago Iparaldeko gazteentzat indarra hartzeko», Eneko Goiak baieztatu du.

Gazterriak taldea ere herri hauteskundeak egin zireneko garaian sendotu zen. «Garai hartan, Uztaritze, Hendaia eta Hazparneko gazte taldeak, gazteen arazoei buruz hitz egiteko nahiz hautagai abertzalea babesteko bildu ziren», Loff bertako partaideak dioenez. Hauteskundeen ondoren, Gazterriak erakundeak hainbat herri ekimen edo

Beste ekitaldi batzuk antolatuagatik ere, gazte talde gehienek Aberri Egunean indar handia jartzen dute

Aberri Egunaz gain, beste zita garrantzitsuak ere antolatzen dituzte erakundeek gazteak elkartu eta biltzeko.

ekintza burutu zituen, batez ere biltzarrak eta gogoeta artikulua, Loffek dioenez bi ideiekin: Gazteriak taldearen ideiek bertako gazteen artean oihartzuna izan zuten jakitea, eta Hegoaldeko gazte mugimenduekin lanean aritzea ezinbestekoa zela. Erantzuna jakin ondoren, bi ekintza antolatu dituzte. Pasa den udan, «Uda, geroa, Euskal Herria gurea da» lelopean, «turismoaren

gebiegikeria eta lanaren prekariotasuna salatu genituen hondartza batean antolatutako kontzertuan. Jarraian, Baionatik Atharratzerainoko bizikleta martxa bat egin genuen Iparraldea biru probintziak osotzen dutela erakusteko. Bestalde, Iparraldeko beste hainbat gazte elkarterekin dute erlazioa. Adibide bat Presoak Euskal Herrira bezalako elkarteei adierazten

dieten elkartasuna da, beren aldarrikapenekin bat egin ez.

Baikortasuna aurrera begira

EPE laburrera, Euskal Herri osoko taldeak beren helburuak etorkizunerako finkatuz ari dira. Jarrai erakundeak Zaldibia eta Sohütan antolatu dituen gazte topaguneetan biltzen dituen ekarpenak aztertzen eman go du denbora, ekarpen horien ondorioak ateraz urte amaiera aldera egingo duen 6. Biltzarrean. Gazte Abertzaleak taldeak ere bere hirugarren Biltzar Nazionala

burutuko du uda baino lehenago, aurrerantzean jarraitu beharreko ildoak izango den erabakitzeko. EGik Iparraldeko bere elkarkideekin sendotuko du harremana, mendi martxa bat antolatuz apirilaren 27an Azkaine eta Senpere herrien inguruetan, «7ak 1» lelopean. Iparraldekoen aburuz, martxa 'berdea' ere burutuko dute, mendi ingurune konkretu bat garbituz. Gazteriak taldeak, berriz, Iparraldean erabateko hedapena lortzea du epe motzean helburu nagusia.

ANDONI URBISTONDO

Iparralde eta Hegoaldeko gazte erakundeek arteko elkarlana indartu da, ekintza ugari antolatuz elkarrekin

Euskal Herriko gazte mugimendu politikoak aztertzeari ekin diogu

Bikote polemikoa gazteak eta politikarena

Gazteak eta politika binomioa ez da oso esanguratsua batzuentzat; politikan buru-belarri dabiltzan gazteentzat, ordea, hauxe da beren aldarrikapenak lortzeko baliabidea. Euskal Herriko gazte mugimendu politikoekin euren egoeraz mintzatu gara.

NOLA ikusten dute Euzko Gaztedi (EGI), Jarrai, Gazte Abertzaleak (GA), Ikasle Abertzaleak (IA), Gazteriak eta Euskal Mugimendu Abertzalea Gaztea (EMA) erakundeetatik egungo gazteek politikaren aurrean duten jarrera? Galdera mahai gainean jarri diegu aipatutako taldeei. Erantzunak, noski, bata bestetik oso alenduak etorri dira.

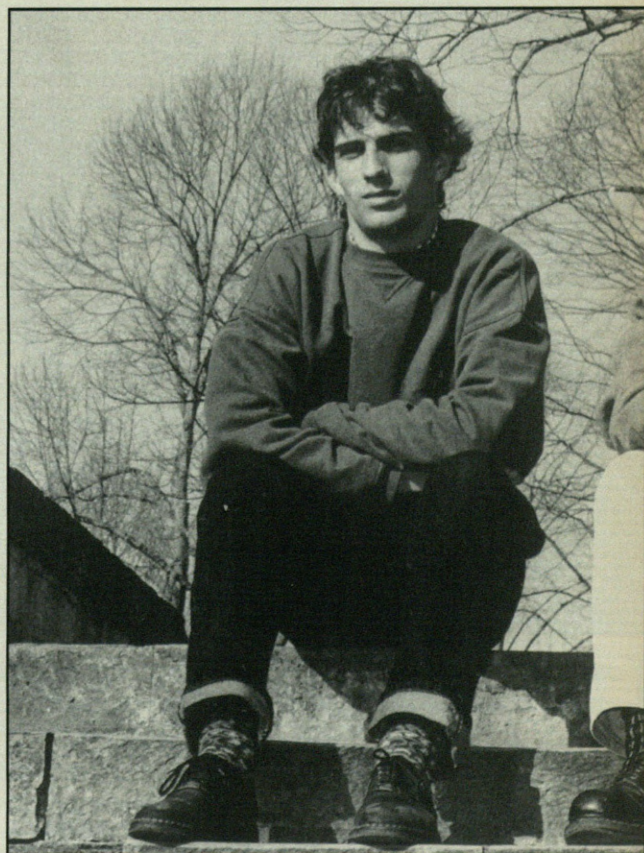
«Gazteak urrun daude alderdi politikoetatik. Sinesgarritasuna galdua dute. Implikazio gehiago lortu behar dela uste dugu, alderdi politikoak beharrezkoak baitira zerbait lortzeko, irizten dio Jon Ander Arrietak, Gazte Abertzaleak-eko Batzorde Nazionalako idazkari nagusiak. Ildo beretik agertu da Aitor Irazola Bizkaiko EGiko Erki Kontseiluko kidea: «Politi-

kak mesfidantza sortu du gazteengan eta hauek elkarre ezberdinetara jo dute; ez dute begi onez ikusten politikagintza».

Jarraiko kidea den Jon Salaberriaren aburuz, berriz, «gazte mugimenduak erreferente politiko eta sozial tinko bat behar du. Herrietan sortzen diren gazte taldeek indar handia ematen dute baina koordinazioa falta da. Jarraik badu gazteak bezitzeko zeregina eraikuntza nazionalaren bide borretan, gazte mugimenduaren bizkarrezurra izan nahi du».

«Lekukoa hartu»

ENEKO Bidegain 1991n Baionan sortu zen EMA Gaztea taldeko kidea ez da iritzi berekoa: «Iparraldeko gazteek mugitzeko gogo handia dute, batez ere kul-

Eneko Bidegainen aburuz, kontzientziazio lana burutu behar da. (Argazkia: Alberto Elozegi).

tura munduan. Helduek orain arte egindakoaren lekukoa hartu behar dugu guk, eta jarraipen lana bultzatu».

Taldeei barne azterketa egiteko eskatu diegu, egun bizi duten egoera mintzagai izanik. EGI da lehen sortu zen mugimendua, izan ere

Salbuespenak salbu, elkarlanerako xederik ez

Urak inoiz baino nahasia-
goak daude egungo bizitza
politikoan, eta horren ispi-
lu dira gazte mogimen-
duak. Helduen antzera,
adostasunik lortuko ez
dutela dirudi, egoera ze-
hatz batzuetarako izan
ezik ez baitute elkarlana
bultzatzeko asmorik; are
gehiago, mahai baten in-
guruan elkarren aurrean
esertzen direnean kanpo-
ko jendearen ekimena izan
ohi da, ez taldeetatik eto-
rria. Elkarri-k antolatutako
mahainguruetan argi ikusi
zen arazo hau. Jon Ander
Arrietak adierazi digunez:

*«Deitzen gaituztenean
bara azaltzen gara, baina
hortik aparte ez dugu ba-
rreman jarraiturik. Gau-
za zehatzetan zerbait egin
izan da, baina gebienetan
ez da gazte erakundeak
bultzatutako barreman
bat». Jarraiko kideek
inongo gazte erakundere-
kin harremanik eduki nahi
ez izatea azpimarratu du.
«Elkarri-k deituta ez ziren
azaldu, beste gazte talde-
ekin elkartzeko inongo in-
teresik ez zutelakoan».*

Honen arrazoia galdetu
diogu Jon Salaberriari: «He-
rri eta auzoko lanetan ez

dugu inongo alderdi poli-
tikotako gazte taldeekin
topo egiten. Beraz, barre-
man naturalik ez badago,
nahiko artifiziala litzateke
barremanak burutzea. Al-
derdien sukurtsalak baino
ez dira eta hauen menpe
dirauten bitartean ez gai-
tuzte bidean alboan aur-
kituko, aurrean baizik».

EGIk eta Gazte Aber-
tzaleak-ek, haatik, ekin
izan diote elkarlanari. Do-
nostiako kanpusean, esate
baterako, elkarrekin aur-
keztu ziren Zuzenbideko
Fakultateko hauteskun-
deetara. Honez gain, Gi-
puzkoan herri mai-
lan ere zenbaitetan
batera jardun dute.
Aitor Irazolaren
aburuz, «Jarrairekin
oso zailak dira mo-
mentu bonetan ba-
rremanak. Puntu

komunak bilatu behar di-
ra, eta horiek bitz eginez
lortzen dira. Ezin da bide
dialogatua eskatu autobu-
sak erre edo EGiko jendea
jotzen ari diren bitartean».

Iparraldean bizi den
egoera guztiz bestelakoa
da. Talde bezala duela
gutxi sortu den Gazteriak
eta EMA Gaztea taldeek
elkarlanari ekiteko asmoa
dute. «Beharbada EMA-
koekin lana eginen dugu
batera», aitortu du Xabi
Dualdek, Gazteriak talde-
ko kideak. EMA Gaztetik
ordea, bi taldeek funtzio
ezberdina dutela azpima-
rratu nahi izan digute: «Gu-
re funtzioa helduen mugi-
mendua gazteei belaraz-
tea da, gaztetzea; eta Gaz-
teriak taldeak ez du plan-
teamendu hori. Guk EMA
barnean egiten dugu lan,
ez kanpotik».

Xabi Dualde eta Eneko Bidegain Gazteriak eta EMA Gaztearen arteko elkarlanerako prest ageri dira. (Argazkia: Alberto Elozegi).

92 urte bete baititu.

Hamazazpi urte dira, be-
rriz, Jarrai sortu zela eta ja-
rraitzaileen kopuruari begi-
ra, gazte gehien biltzen duen
taldea da. Jon Salaberriaren
hitzetan, «azkeneko bi urtee-
tan hazkunde fasea bizi
dugu, kopuru aldetik eta
hedapen geografikoagatik.
Bestetik, 5. Biltzarrean di-
seinatutako planteamen-

*duek arrakasta izan dute
eta azken hiru urteetan es-
trategia bonen lehenengo
pausoak ematen jardun
dugu». Estrategia hori fun-
tsean Jarrai indartzea izan
da, eta bide batez taldearen
proiektua ezagutaraztea,
herrietan dinamika komuni-
katibo baten bitartez euren
proiektua azalduz.*

Aldiz, EGik ez du lortu

bere inguruan hain-
beste jende biltzea;
hala ere, Aitor Irazo-
laren aburuz, «erraza
izango litzateke gaz-
te inkonformista tal-
detxo bat aurkitzea
kalean harrika ibil-
tzeke, gazteak era-
kartzeko antsisistema
diskurtso erraza da».

EGIk talde bat osatu
berri du Iparraldean, baina
oraindik ez du indar handie-
girik.

Gazteriak taldeak ere hi-
labete batzuk besterik ez
daramatza martxan, eta Xabi

Dualde taldeko kideak azal-
du duenez, dinamika loka-
lari garrantzi handia ematen
dio. «Gure helburua gazteak
mugimendu bakar batean
biltzea da. Eguneroko lana
daraman batzorde iraun-
kor bat dugu», gaineratu du
Xabi Dualdek.

Duela lau urte lortu zuen
Gazte Abertzaleak taldeak
Eusko Alkartasunaren eza-
gutza ofiziala, eta geroztik
inguruan mugitzen den gaz-
teen kopurua afiliatuena da.
Hauetz gain, afiliatuta ez da-
goen jendearekin lan egiten
du taldeak herri mailan. Ipar

**«Alderdi politikoek sinesgarritasuna
galdu dute gazteentzat»**

JON ANDER ARRIETA

«Alderdien menpe jarraitzen duten bitartean gu ez gaituzte bidean aldamenean aurkituko, aurrean izango gara»
JON SALABERRIA

Euskal Herrian ez du oraindik talde dinamiko bat sortzea lortu. «Nahiz eta kide batzuk baditugun, ez dira nabikoak lan jarraitu bat egiteko», dio Jon Ander Arrietak.

Arrietaren esanetan, Gazte Abertzaleak ez da talde autonomoa, euren funtzioa gazte politika egitea izanik, alderdi barnekoa baizik: «Hauteskunde garaian, esate baterako, guk egiten ditugu gazte jendeari zuzenduta dauden atalak, gazteen arazoak zeintzuk diren aztertuz. Hau da gure zeregin organikoa alderdi mailan».

Funtzionamendua

EGIK EAJren funtzionamendu bera jarraitzen du. Herri mailan hasi eta Hegoaldeko lau probintzietan antolatuak dira -Iparraldeko egoitza nagusia Baionan dute-. Alderdi mailan organu kolegiatuetan mugitzen dira, lehendakari eta idazkari nagusirik ez dute, asanblea-egitura baizik. «Gure batzarrek subiranoak dira. EGik bere nortasuna dauka, baina estatutuak EAJren berdinak dira. Gure baldintza da alderdikidea izatea, EAJko bazkide, baina zuzen».

Jon Salaberria Jarrai gazte taldeko bozeramailea da. (Argazkia: Alberto Elozegi).

Jarraik, bestalde, taldeak ditu herri eta auzo gehiengutan eta hortik aurrera herrialdeko komiteak daude.

Hauen ordezkariak nazio mailan batzar bat osatzen dute. «Esfortzu handia egiten ari gara gure organigra-

ma horizontala izan ez dadin. Gure inbertsio nagusia azkeneko urtean eta hermendik aurrera, goitik be-

Aitor Irazola Bizkaiko EGiko Erki Kontseiluko kidea da. (Argazkia: Marisol Ramirez).

hera begira egotea izango da. Herriko taldeak behar dutena asetzeko eta dinamika pil-pilean mantentzeko». Talde honen antzera, Iparraldeko Gazteriak erakundeak ere dinamika lokalari garrantzi handia ematen dio.

Gazte Abertzaleak-i dagokionez, jarraitzen duen sistema Eusko Alkartasunaren antzekoa da. Nazio mailan hiru urtetik behin Biltzar

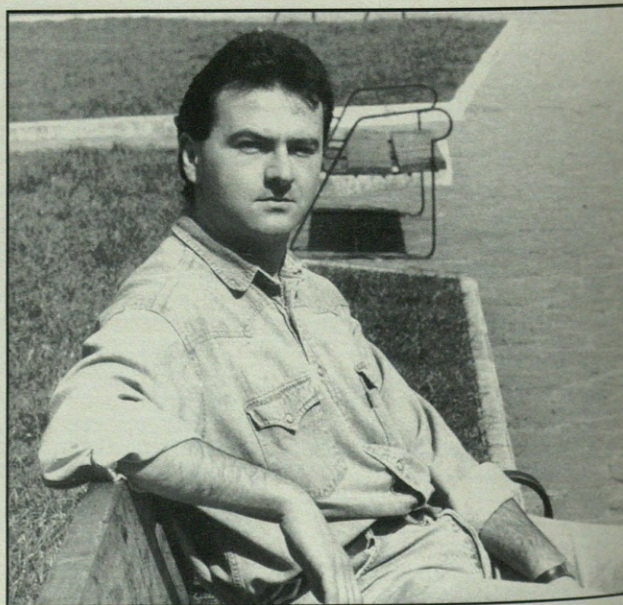
Nazionala Kongresuan biltzen da, hemendik Batzorde Nazionala hautatzen du, zeina urtean behin elkartzen den: «Kongresura militante guztiak ager daitezke, baina batzordeetarako, aldiz, militante kopuruen proportzionalitateari begirutzen diogu. Herrietan, berriz, batzarren bitartez funtzionatzen dugu», erantsi du Arrietak.

EMA Gaztea elkartetik esan digutenez, taldeak EMAREN batzordeen banean funtzionatzen du; eta lan egiteko era honetan oinarrituz, gazteen kezka eta arazoengatik inguruan lan-taldeak antolatu dituzte orain arte. «50 bat lagun biltzen ditugu laguntza behar dugunean -dio Eneko Bidegainek-, gebienbat Lapurdiko barnealdean»

tenaren arabera, baina zer asmo dute etorkizunari begira? Ilusioa, hazkundera eta antzeko hitz baikorrak aipatu dituzte euren erantzuetan.

Etorkizunari begira

JON Salaberriaren aburuz, Jarrai taldeak «adierazpide ezberdinetan biltzen den jendea, hazkunde hori biltu nahi dugu. Gazte mugimenduak gogoeta egin behar du, gelditu gabe baina gauzak bere lekuan jarri, eta aurrera begira ereduak elkarri trukatu». Apirileko lehenengo asteburuan, Aberri Eguna ospatzeko asmoz, Gazte Topaguneak antolatu ditu Jarraiak: «Gazte jende ugariaren iritzi eta planteamenduak jasotzeko eratu ditugu. Urte amaieran eztabaida sakona burutzeko. Interbentzio ildo batzuk planteatzekoan».

Jon Ander Arrieta Gazte Abertzaleak taldeko kidea da. (Argazkia: Leire Arzuaga).

«Harremanak zailak dira Jarrairekin, baina puntu komunak bilatu behar ditugu harreman horiek garatzeko»
AITOR IRAZOLA

«Gure funtzioa helduen mugimendua gaztetzea da. Hori dela eta, EMA barnean egiten dugu guk lan» ENEKO BIDEGAIN

Baikor ageri da Gazte Abertzaleak-eko idazkari nagusia etorkizunaz galde-tuta: «Gero eta jende gehiago burbiltzen ari zaigu. Nik uste gure errekonozimendua ere kanpoan handiagoa dela». EGIko Aitor Irazolaren hitzetan, «tokian tokiko eta eguneroko lanean beti egon gara gizartearen, eta abertzaletasunaren sua piztuta mantendu nahi dugu aurrera begira».

Iparraldean hasi berriak diren arren, Gazteriak taldeak gogoz eusten dio etorkizunari Xabi Dualdek dioenez. EMA Gazteak ere, iragarri duenez, «kontzientizazio lana burutu behar dugu, jendea mugitu eta motibatzeke. Iparraldeko aldarrikapenak antolatatu behar ditugu. Gazteak borrokan gero eta gehiago inplikatzeko lanean jardungo dugu».

Aberri Eguna

ASTE SANTUKO Aberri Egunari begira, hainbat ekitaldi prestatu dituzte gazte mugimenduek. Batzuek, ordezkatzen dituzten alderdi politikoekin batera egingo dute egun hau, hala-nola

«Gure helburua gazteak mugimendu bakar batean biltzea da»

XABI DUALDE

Politikak ezin unibertsitateari ihes egin

Nahiz eta unibertsitate mailan zuzenean ordezkari ez eduki, gazte mugimendu politikoan dabil-tzan asko ikasle taldeetan sarturik daude, edo alde-rantziz, ikasleak gazte mugimendu politikoetan dabil-tza. Ezinbestekoa da, beraz, zenbait ikasle talde-ek kutsu politiko argia edukitzea. Aitor Irazola EGIko kidea, esate bate-rako, Lurgorri taldekoa izan zen, baina, «independiente funtzionatzen dugu. Badago jende asko EGIko militantea dena, baina kanpoko jendea ere badago».

Berdin gertatzen da Ikasle Abertzaleak eta Elkarlanean taldeekin ere. IAKo Izaskun Guarrotxe-nak esan digunez, «gu ez gaude politizatuak. Jarrairekin ez dugu erla-

ziorik, daukagun erla-zioa da baiak gazte mu-gimenduan ibiltzen dire-la eta gu ikasle mugimen-duan; eta gazteak eta ikasleak nahitaez loturik daude».

Gazte Abertzaleak-eko Batzorde Nazionaleko idazkari nagusia den Jon Ander Arrietaren ustez, ez da egokia erakunde poli-tikoak unibertsitatean sartzea. «Hezkuntzako politikari buruz badugu gure iritzia, baina beraiek beren erabakiak hartzen dituzte. Ondorioz, ez du-gu barreman organikorik Elkarlana taldearekin».

Gure militanteek bertan lana egiten dute, baina beraien kriterioekin».

Ildo beretik agertu da Eneko Bidegain ere: IEHIE ikasle taldeko kidea dela aitortu digu, baina «talde honek EMAtik aparte funtzionatzen du erabat. Euskal Herriko Unibersi-tatea eskatzeko sostenga-tzen dugu, baina ez di-tugu bi taldeak berdintzen». Ikasle Abertzaleak taldeak, bere aldetik, Iparraldeko IEHIE ikasle tal-dearekin harremanak bul-tzatu ditu, batez ere intsu-miso eta emakume tal-deekin.

Ikasle Abertzaleak elkartean dihardute gazte mugimenduetako ikasle anitzek. (A.: Marisol Ramirez).

dugun biltzarrerara eramateko asmoz».

Iparraldeko Gazteriak-ek ere parte hartuko du Jarraik Zaldibian antolatutako ma-hainguru eta ekitaldietan. EMA Gazteak, oster, ez du ezer berezirik prestatzeko asmorik: «Ez dugu inoiz ezer prestatzen; Kamisetak eta materiala aterako dugu», esan du Eneko Bidegainek.

EGIk ez du talde mailan ekitaldi berezirik prestatu, Donibane Lohizunen EAJk egingo dituen ospakizune-tara joko du talde bezala. Aitor Irazolaren hitzetan, «guk geuk kartelen bitartez kanpaina bat burutuko dugu, baina ez dugu eki-taldirik antolatu».

IXIAR ROZAS

Bi soziologoren laguntzaz, gazteen kilima politiko guztiak plazara

GAZTE ETA POLITIKARIEN ARTEKO GAZTE-BORRASTEA

Abstentzioa, politikakeria, langabezia eta abar dira, batik bat, gazteek politikari «adio motel» esateko arrazoia. Kontsumismoa ere atarian dagoen arren, gazteen utopiek zutik eta tinko diraute.

HAUTESKUNDEETARAKO deia iristen denean, gazteek ez dute, orokorrean, helduek bezala botoa emateko joera. Izan ere, gazteen hautesleen herena abstenitu egiten baita. Euskal Herrian, Mendebaldean gertatzen den bezala, gazte abstenzionisten portzentaia helduena baino askoz altuagoa dela denen ahotan dago.

Xabier Barandiaran soziologoaren aburuz, gazteek zenbait erakunderekiko duten urruntasunak ez du

Politikagintza, gazteen artean, duela 15 urte ez bezala, ez da dramatizatzen. (Argazkia: A. Elozegi).

deslegitimazioarekin zeri-kusirik. Erakunde piloak egoteak ezjakintasuna ere areagotu egiten du. Bistan da, bakoitzaren aukerako diren erakundeez lotura askoz ere handiagoa dela komunak diren erakundeez baino. «Horrek —dio Barandiaranek—, zenbait kezka sortzen du, etorkizu-

nari begira, gizartea zutabetzen dutenak komunak diren erakundeak baitira».

Adinean aurrera jo ahala, gaztea gizarteratzen hasten denean, integrazio prozesua medio (lan finkoa, familia propioa) erantzukizun politikoekiko ardura areagotu egiten zaio. Hauteskundeak ere konpromezu handiagoz

dakuski. Iñaki Martínez de Luna soziologoaren ustez, «ordura arte gazteak instituzio kutsua eta hauteskundeeziko zeukan mesfidantza edo distantzia, ezabatuz joaten zaio. Helburtasunarekin, egoerak beste perspektiba batekin ikusten baitira». Hau da, ideala eta errealtatearen ar-

■ Gazteek gaur egun ez dute ikusten politika bizitzaren esparru nagusi bezala; baizik eta beste eremu arrunt bat bezala

tean integrazioa lortzen da.

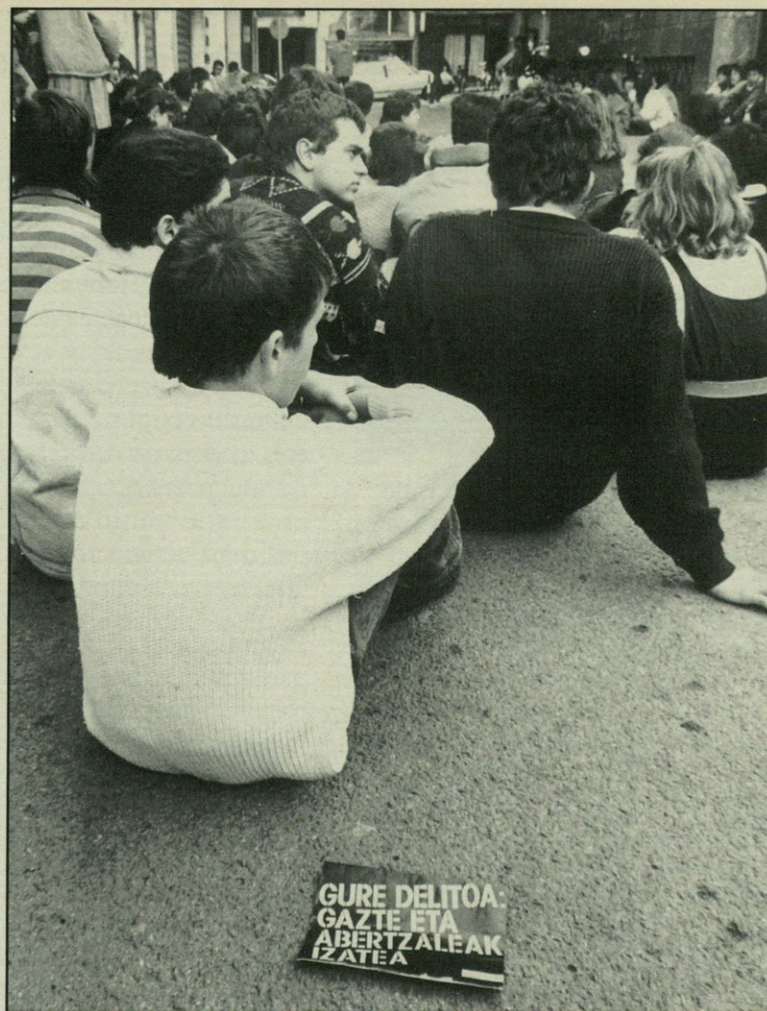
Joko politikoari dagokionez, oro har, oso gazte gutxi hartzen du parte bizitza politikoan (% 1etik % 3ra bitartean), baina adinarekin batera, salbuespenak salbuespen, konpromezu areagotu egiten da.

Egun gizartea pluralista da: aukera franko daude, bai politikan eta baita gizarte mailako konpromezuetan ere.

Gazteak tinko

EUSKAL gizartea bi hitzetan politikoki zizelkatzea oso zaila bada ere, erabat bizirik dagoen gazteria dela, dio Iñaki Martínez de Lunak:

«Ezkerraldeko joera nagusi dela bistan da, baina eremu horretan, egun, bainbat aukera daude, HBTik hasi eta PSE-EEtik barrena, EBraino. Gaurko gazteek, eskuinaren mamua, lasaigo eta beste perspektiba batekin ikusten dute. Botoari dagokionez, eskuinak pisu handia du gazteengan; normalizatu egin baita. Politika gazteen artean, duela 15 urte ez bezala, ez da dramatizatzen. Gazteek ez dakusate politika bizitzaren esparru nagusi bezala; beste alor bat bezala baizik. Politika eta adierazpen politikoa, hauteskundeetako barne, gazteek normaltasunaren baitan jasotzen dutela pentsatzen du Marti-

nez de Lunak.

Ildo honetatik, Xabier Barandiaranek ez du uste euskal gazteria bakarra dagoenik; gazteria plurala eta aukera anitzekoa baizik. Era berean, soziologia politikoan lizentziatuak, identitate prozesuen aldakuntza nabarmena ikusten du; botoaren aldakortasuna ere erruz aldatu dela.

Arin begiratuta, politika eta gazteen artean nolabaiteko dibortzioa dagoela jakitera eman nahi bada ere, Hauteskunde Soziologiako irakaslea den Iñaki Martínez de Lunak ez du horrelakorik inondik inora ikusten. Gazte askok, iritzi politiko sendo eta aberatsak izateaz gain, informazio politikoa ma-

neiatu eta politika zer den primeran dakitela ez du inongo dudarik.

Xabier Barandiaranek ez du zalantzarik, «gazteek politika, politikariek komunikabideetan jakitera ematen dituzten adierazpenekin erlazionatzen dutenez, gizartean politikarien irudia nabiko distorsionatua dago. Honen guztiaren azalpenetarikoa bat, alderdi politikoei, politikaren ikuspegia, aparatuen ikuspegitik landu izana da.

Era berean, eta aginta-

Gazteek ez dute, orokorrean, helduek bezala botoa emateko joera. Gazte hautesleen herena abstenitu egiten da. Euskal Herrian, Mendebaldean gertatzen den bezala, gazte abstentzioa nagusi da. (Argazkia: Aitor).

riek herri arazoak konpontzeko gaitasunik ez dutenean, beraien ardura denez, bein batean, politikariekiko mesfidantza eta errezeloa areagotu egiten da. Hala eta guztiz ere, alderdi politikoei atxikimendu handirik ez egoteak, ez du gazteek politikaz interesik ez dutenik esan nahi.

Aniztasuna egungo ezaugarri nagusia denez, erantzunak ere, beste hainbestekoak dira. Era bonetan, zenbait gaztek, alderdi politikoei duten

■ Alderdi politikoei atxikimendu handirik ez egoteak, ez du gazteek politikaz interesik ez dutenik esan nahi

Gazteak eta politika: zentzu eta norabide berriak

Nola deskribatu daiteke politikoki euskal gazte-
ria? Inolako zalantzarik
gabe, galdera hau ezta-
baida sutsuak sor ditzake-
ten horietako bat da.
Hala eta guztiz ere, sozio-
logoen zereginen artean
tankera honetako galde-
rak erantzutea dagoenez,
ondorengo lerroetan gai
honi guztiari buruzko
hausnarketatxo bat da-
kartzut.

Azkenengo urte haue-
tan, behin eta berriro
entzun ohi izan dugu
gazteak politikatik
urruntzen ari direla. Es-
tadistikek diotena azter-
tuiz gero, halaxe dirudi.
Hona hemen Euskal Au-
tonomi Elkartearen egin di-
ren ikerketa soziologi-
koetatik orokorrean atera
daitezkeen hiru datu na-
gusi: gazte militantziak
elkarte politikoetan ez du

**Ana Irene del Valle
Loroño**
Soziologoa

% 3a gaintzen, gazteen
politika-erakundeekiko
konfidantza maila jaisten
ari da eta, era berean, po-
litika-elektoralean parte
hartzeko eta konprometi-
tzeko gogoak ere behe-
rantzko joera hartu du az-
kenaldion.

Ez da nere asmoa datu
horiek zalantzan jartzea;
bai ordea, hauen esana-

hia zehaztea. Lehenik eta
behin, argi dagoen ideia
bakarra da gazteak ez
daudela prest ohizko bi-
de politikoetatik jardun
eta aritzeko. Honekin,
baina, ezin daiteke ulertu
ez dutela joerarik beste
politika adierazpen eredu
ezberdinetarako. Ezta
ere, gazteek ez dituztela
partidu politikoak edota
erakunde publikoak
onartzen. Nagusiei ger-
tatzen zaien modura,
gauzak, praxietara era-
man gabe, teoriaran onar
daitezkeela ondo ikasia
dute.

Bukatzeko arreta me-
rezi duen datu bat aipatu
nahiko nuke; aipaturiko
informeetan argi ikusten
da gazteen presentzia eta
partaidetza gero eta na-
barmenagoa dela gizar-
te-mugimenduetan. Eko-
logia, intsumisioa, giza-

eskubideak, bakea, na-
zioarteko elkartasuna,
arrazismoa... gazteen ge-
ro eta interes handiagoa
eta kolaborazio estuagoa
batzen dituzten helbu-
ruak dira. Noizbehinkako
konpromezua izan ohi da
gehienetan, baina kon-
promezua eta jokabide
politikoa azken batean.
Politika instituzionaletik
urrunketa suposatzen du
horrek, eta politika forma
berrietara hurbilketa. Di-
namika honetan guztiz
murgilduta, gazteak poli-
tika berdefinitzen ari dira:
portaera indibidualistak
eragin handia izan arren,
egon badago elkartasu-
na, partaidetza eta ekin-
tza politikoetarako tokia
gazteen errealtatean.
Baina zentzu berriekin,
norabide ezberdinekin.
Besteen lana da bidea li-
bre uztea.

*mesfidantza lekuko, besteak
beste, planteamendu politi-
koak dauzkaten gizar-
te mugimenduetara jotzen
dute. Giro hauetan murgil-
tzea, konpromezu aldetik,
eta gizar-tearen nondik no-
rakoa ikasteko, balio ban-
dikoa da gazteentzat. Ez da
dudarik, batzuek hartutako
konpromezuekin aurrera
jarraitzen dute; besteak
konpromezuak utzi eta bi-
zitza pribatuan murgilduko
dira, familia bat sortuz...*

Kontsumoaren trabak

MATERIALISMOA dela eta,
gizar-teko edozein mailatan
balio krisia nabarmena iza-

nik, eta langabezia, zama
astuna eta ilusio askoren
suntsizaila denez, bai Mar-
tinez de Lunak, eta bai Ba-
randiaranek ere, gazteek
utopiekin, gauero ez bada
ere, amets egiten dutela-
koan ziur daude. «Ametsak
amets, langabeziaren ma-
marroarekin topo egiten
duenak ezin ditu planteam-
endu oso idealista edo
utopikoak mirestu; arrunt
mugatua baitago. Hala ere,
zorionez, gazteek utopia as-

*ko dituzte; feminismoa, in-
tsumisioa...»,* dio Iñaki Mar-
tinez de Lunak.

Xabier Barandiaranek
berriz, idealismoa, gazteen-
gan, beste izaera batekin
mantentzen delakoan dago;
«Transizio garaian, sistema
utopiko batean sinesten zen
bezala, eta neurri batean
utopia horiek erori diren
beinean, gaur egun, gaz-
teek utopia indibidualago
edota kolektiboagoak
amestu ditzakete». Utopiari,

itxurakeriak edukia neurri
batean irentsi dionez, gaz-
teak utopia orokorrak be-
harrean, indubidualagoak
bizi dituztelakoan dago Ba-
randiaran.

Apirilak 7

ABERRI Eguna aztertu as-
moz, boligrafo eta orriz ongi
hornituta kale gorrira, egun
honen nondik norakoak
galdetuz irtenez gero, Marti-
nez de Luna eta Barandia-
ranen iritziz, euskaldun
munduko gazteek, Bazko
egunez ospatzen den errei-
bindikazio politikoa noiz eta
zergatik ospatzen den ja-
kingo omen lukete; baina
barruti horretatik kanpo,

**Gazteak utopia orokorrak beharrean,
indibidualagoak bizi ditu»**

XABIER BARANDIARAN

Javier Elzo: «Munduan bezala, gure herrian eskuin muturreko talde bat sortuko balitz, ez litzateke giro izango»

Zein dira euskal gazteengan puri-purian dauden baloreak?

Gazteen artean balore garrantzitsuena adiskidetasuna da. Lagunekiko fidelitatea eta taldea egiteari garrantzi handia ematen diote. Hein batean indibidualistak dira; baina indibidualista edo autonomoa izatea, edota autista izatea arrunt ezberdinak dira. Euskal gazteak lehen tropelean daude eta talde lana bultzatzen dute.

Etorkinak eta abar direla eta, tolerantzi maila ere oso errotua daukate; gu, gaztetan, itxiagoak ginen. Egun, ikuspegi irekiagoa nabari da. Pisuzko beste balore bat, elkartasuna da; euskal gazteak eskuzabalgaoak dira.

Ez dago esan beharrik, gure gazteak arrunt politizatuak daudela, hau da, gizartearekiko kezka bat daukatela. Ekologismoa, intsumisioa, bakezaletasuna... baloreak oso sustrituak daude gazteengan.

Gazteek erlijioari muezin egin al diote?

Erljio instituzionalizatuari (mezatara joan, konfesatu, dogmari eutsi...), gazteek, orokorrean, ez diote garrantzirik ematen. Gazteek

bizitzaren zentzuaz jakin-mina dute eta jainko batekiko nahia ere. Nolabaiteko erlijio pertsonalizatu bat sortzen dute; noizbehinka errezatuz, konbentzia eta bakearen aldeko ekimenetan parte hartuz... Gazteen izpiritueltasunari, Eliza tradizionalak, eskarietan, erantzun argirik ematen ez dienez, eta erlijiosoarekiko demanda egonik, gune bat aldarrikatzen dute. Nire ustez, XXI. mendea izpiritu-tuala izango da

Gazteen inguruko proiektu politikoez zer esan dezakegu?

Proiektu politikoak apur bat antzu gelditu dira gizarte guztietan. Gure herrian hiru proiektu politiko daude. Bat, ENAMen inguruan dagoen jendea. Beste muturrean, bigarre-na; proiektu demokratiko eta bakezalearen bultzatzaileak (abertzale eta espainiarrez osatua), talde honetan gazteek gero eta gehiago parte hartzen dute. Hirugarrenik, erdian, inolako proiektu politikorik ez duen masa desideologiatu bat dago; irtenbide pertsonalak nahi dituen populazioa.

Jende kopuru bat, zen-

bait gazte, kale bortizkeria medio gizarteari bordagoa bota diotela-koan daude.

Bortxa horrek asko kezkatzen nau, baina gizartean, aurre egiteko, beste indarkeri-korrante bat sortzen bada, eskuin muturrekoa hain zuzen ere, irteera oso txarra izango litzateke. Egun ez gaude gerra batean, baina bortizkeriaren alde dagoen jende minoritario bat eta kopuru ugariena, baketsua, osatzen duten bi talderen aurrean gaude. Arriskua non datza?, talde nagusiaren baitan, gehiago direnez, besteak zapaltzeko ideia burutik pasako balitz. Munduan bezala, gure herrian, eskuin muturreko talde bat sortuko balitz, ez litzateke giro

izango. Izan ere, gisa honetako taldeek, ENAMeko gazteak begi joko balituzkete, izugarriko istiluak sortuko lirateke.

Alderdi politikoen gazte taldeak, partiduen akolitoak al dira?

Hein batean badira. Noizbehinka keinu sinbolikoak egiten badituzte ere (pantakartak jarri, dokumentu bat plazaratu...), partidua-ren norabidea jarraitzen dute. Halere badute garrantzia, izan ere gazteek organizazio formal eta informalak behar baitituzte, politikan, erlijioan...

Gazteen harian, bi ardua nagusi dauzkate; bata, ENAMeko jendea automarjinatzen ari dela, eta bestea, gazteek tabernetan zurrutean ematen duten astia.

galdera luzatzearekin bat, ezusteko biribil bat baino gehiago jasoko genukeela ustea dute. «Sistematik adierazpide politikoak berega-

natzeko trebetasuna izan du, baina neurri berean, bustu egin ditu. Hau da, Aberri Eguna, Maiatzaren Lehen langileriaren egu-

naren antzera, sindikalis-tentzat soilik dugu kutsu politikoa. Instituzionalizatu den heinean—dio Martinez de Lunak—, galdu egin du

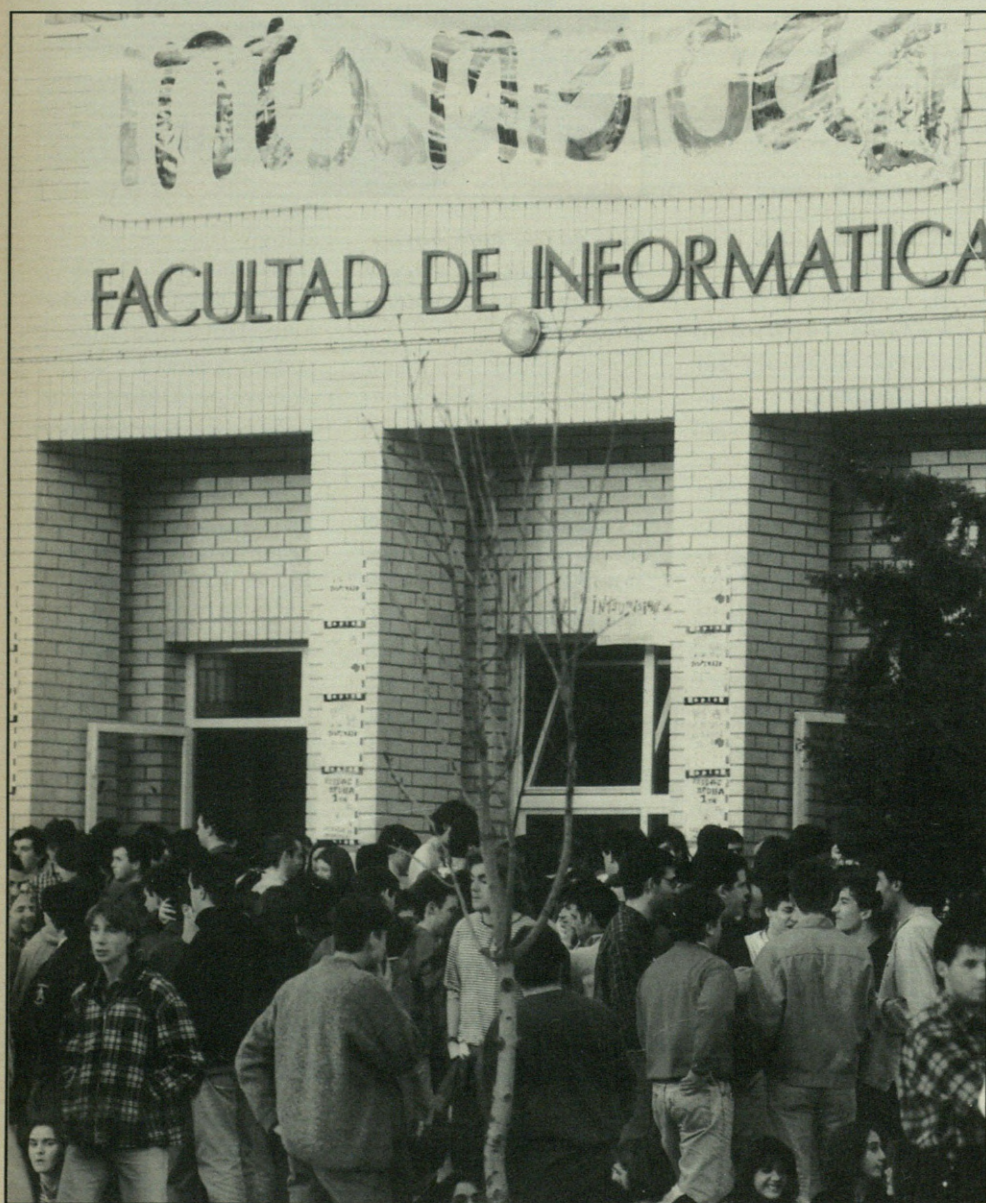
bere erakargarritasun edo xarma. Jende askorentzat, jai egun soil da».

JON ODRIÓZOLA

Gazte talde gehienek ez dute Aberri Egunaren inguruan iritzi bateraturik

KALEKO SARE POLITIKOA

Taldeek lehengo eremu alternatiboaren antolaketa moduak garatu dituzte. (Arg.: A. Elozegi).

Gazte mugimen-
duetara jo dugu.
Ez dute,
gehienetan,
alderdi politiko
baten etiketa
onartzen, ideia
mailako
aniztasuna
barneratzen
dutelako. Hala
ere, hizkuntzak
eta
lurraldetasunak
euren ekimen
eta izaera ze-
hazten dituzte.

HERRIETAN, hirietan zein
auzoetan hainbat gazte talde
txiki biltzen dira. Intsumi-
sioaren inguruko taldeak
handienak badira ere, au-
zo-lanean murgilduta, femi-
nismo berria eraiki nahian,
euskarari aurrera bultzaka,
kale animazioan, eta beste
hainbat arlo jorratzen gazte
talde asko aurki daitezke.
Iritzia ematen eta gizarte eta
kultura maila guztietan mur-
giltzen dira kaleko politika
eginez. Talde txikiz jositako
sare handi baten modukoa

Zein da zure iritzia Aberri Egunari buruz?

Unai Brea

EHUko Euskalkiz Euskalki euskara taldeako kidea

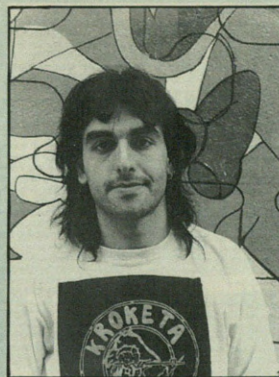
«Aberri Eguna ospatzea positiboa da, Euskal Herriko batasuna bultzatzen duen heinean. Horrelako ekimen abertzaleak egokiak dira, euskara eta lurraldetasunaren defentsarako tresna egokia direlako. Independentziari buruz, Estatu frantziarra eta espainiarraren euskararen kontrako irizpideak desagertuko balira, independentziari buruzkoak desagertuko lirateke».

Asier Amezaga

KEM-eko kidea

«Aberri Egunari buruz, egia esan, gure artean ez dugu iritzi bateraturik. Agian gure artean gehiegi jorratu ez dugulako izango da. Abertzaletasunarekiko jarraera desberdinak dituzten pertsonak barneratzen dira KEMen barruan, horregatik egun zentzu horretan bakoitzaren jarrera propioa agertzen da. Autogobernuaren bidean, gure proposamena desobedientzia zibilaren bidetik doala uste dut».

Andoni Estrella

Gaztelekuko kidea

«Gure burua Euskal Herrian kokatzen dugun heinean, euskararen alde eta euskal kulturaren alde egiten dugu lan. Baina ez dugu iritzi bateraturik, ordea, Aberri Eguna eta abertzaletasunaren inguruan egiten diren ekimenei dagokienez. Dena den, gure lana hitz handi eta esparru horietatik kanpo gelditzen da. Izan ere, egiten dugun auzo lanaren bidez jarrera kritikoa eragitea da gure lanaren helburua».

Amaia Alvarez

Maritrauski neska taldeko kidea

«Guk ez dugu irizpide finikorik Aberri Egunaren inguruan. Ekintza zuzenen alde gaude eta horretan dihardugu, gainera, hauek Euskal Herri osora zabaltu nahi ditugu. Dena den, datorren igandean kide bakoitzak erabakiko du zer egin eta nora jo. Borroka feminista dugu lehentasuna, baina abertzale garen aldetik beste talde eta ekimen batzuetan parte hartzen dugu era berean».

osatzen dute, euren arteko gertutasunak edo desberdintasunak azalaraziz.

Aurreko hamarkadako eremu alternatiboaren bila-kaeraren lekukoa hartu dute eta, honen eraginez, antolaketa ereduak garrantzi handia dute gazte talde hauen izaera definitzeko orduan. Asanblean parte hartzen duten kideen artean hartzen dira erabakiak eta gehienetan taldearen ezau-garritzat jotzen dituzte autogestioa eta autofinantziazioa. Kasuan kasuko beste talde batzuekin dituzten harremanek edo dirulaguntza publikoak jasotzeak le-

hen aipatutako desberdintasunak agertzen dituzte.

«*Talde politikoeikiko independente bai, baina edozein ideia politikorekiko independente ez*». Horrela hitz egin digu Unai Break, EHUko Euskalkiz Euskalki euskara taldeko kideak. «7 Baietz!» aldizkaria egitea eta euskara taldearen inguruan ikasle euskaldunak biltzea

dute helburu, hala-nola Euskal Herriko beste unibertsitate batzuekin harremanak estutzea eta euskararen inguruko ekimenak bultzatzea. «*Euskaltzaleak gara eta bonen ondorioz abertzaleak. Lurraldetasuna eta eskararen defentsarako egiten dugu lan, '7 Baietz!' aldizkaria tresnatzat hartuta*».

Politikagintza ez da soilik legebiltzarrean egiten dena, kalean sortzen den edozein ekintza bizi ere politika baita»

UNAI BREA

Aberri Eguna dela eta, Jarraik antolatutako Gazte Topaketetan txosna jarri eta aldizkaria ezagutzera eman nahi dute. «*Euskara bizkuntza zapaldua da, eta Euskal Herria ere banatuta dago. Euskal Herriko kanpus desberdinetan ari diren ikasle euskaldunentzat aldizkaria egitea dugu guk egoera horren kontra egiteko modua*».

Unai Brearen ustez, «*politika ez da soilik legebiltzarrean egiten dena, kalean sortzen den edozein ekimen bizi ere politika dela uste dut*».

Ildo honetatik, Kontzien-

Euskal Herrian aritzen direnek euskararekin eta lurraldetasunarekin dituzte loturak. (A.: Simal).

tzia Eragozpenaren aldeko Mugimenduko kidea den Asier Amezaga bat dator Unai arestian aipatutakoarekin, «politika ez da bakarrik politikariek egiten dutena» esaten duenean. «Hitzarmenen barruan egotea edo ez egotea, polarizazio horretan ez dugu erori nahi. Izan ere, gure ustez oso garrantzitsua da beste talde edota alderdiekiko inolako menpekotasunik ez izatea».

KEMek nazioarte mailako erakunde antimilitaristetan Euskal Herriko talde bezala funtzionatzen badu ere, Asierren ustez «zail da gure

izaera abertzalea dela esatea. Gure ustez militarismoa da herrien zapalkuntzaren arrazoietako bat, eta maila horretan kokatzen dugu gure borroka». Talde honetan pentsamolde desberdineko pertsonak aritu arren —abertzaleak eta ez abertzaleak—, talde bezala herrien autodeterminazio eskubidearekin bat dator KEM. «Intsumisioarekiko bilakaeran gertatu den bezala, gizarteak erabaki bat hartu behar du autodeterminazioaren inguruan. Ez da hala gertatu, ordea. KEMek bultzatzen duen deso-

bedientzia zibila bultzatzea, zentzu bonetan, bide egokia dela uste dugu».

Auzoetatik hasi

BILBOKO Errekalde auzoan egoitza duen Gazteleku aisialdi taldearen inguruan hainbat ume eta gaztetxo biltzen dira. Auzoko lokal batzuk okupatu zituzten orain dela hamar urte eta egun Udaletik dirulaguntzak jasotzen dituen talde sendoa dugu. «Gure helburuetako bat auzoan murgiltzen diren haibat talderen elkarkidetza bultzatzea da. Jarrera kritiko eta aktiboaren bidez, auzoko bizitzan eragin nahi dugu». Euskara eta euskal kultura bultzatzea talde honetako helburuen artean badago ere, Andoni-
ren ustez «abertzaletasuna

edota politika hitz handiak dira. Gure lana ez da bortik bideratzen».

Auzoetan egiten den lanaren beste isla bat Deustuko Gazte Asanbladan eta honen baitan Maritrauski neska taldean aurkitu dugu. Talde honen lehentasuna feminismoaren borrokan aritzea bada ere, Amaia Alvarezen hitzetan, «zapalduak gara ez bakarrik emakume izateagatik, euskaldun izateagatik ere bai. Gure burua Euskal Herrian kokatzen dugu eta honen ondorioz, abertzaleak gara. Gainera, taldean aritzen garen neska askok ezker abertzaleko beste hainbat taldetan egiten dugu lan».

Iparaldeko zein Hegoaldeko beste emakume gazte taldeekin egindako topaketek eta bilerek Maritrauski-
ren eremua zehazten dute, baina «ezin da esan koordinakunde bezala abertzaleak garenik, izaera desberdineko taldeak biltzen baikara bertan». Koordinakunde bezala euskararen aldeko ekimenak bultzatu dituzte. «Feminismoaren borroka eta euskara lotu izan dute Azpeitia eta Azkoitiko neskek, eta hikaz ikasi eta egoki hitz egitearen aldeko kanpaina zabaldu dute EHE taldearekin batera».

Gazteek politika egiten dute aurkitu duten lekurik egokienean: unibertsitatean, auzoan, herrian, kallean... Ekintza-lerroak aukeratu dituzte sare handia eta emankorra eratuz. Zer ikasirik badago.

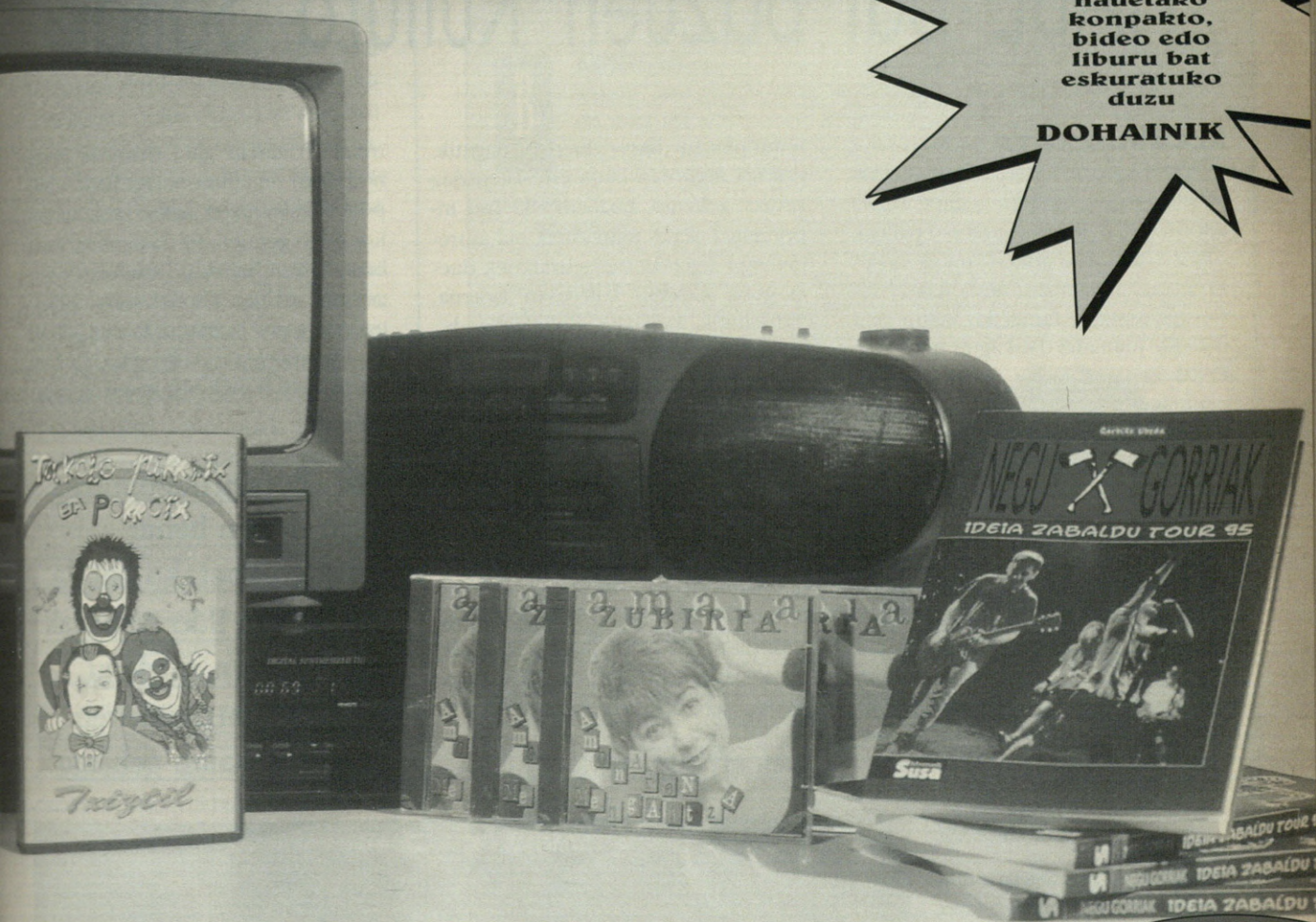
MYRIAM GARTZIA

**Garrantzitsua da beste talde zein alderdiekiko menpekotasunik ez izatea»
ASIER AMEZAGA**

ARGIA

Orain
ARGIAren
harpidedun
eginez gero
hauetako
konpakto,
bideo edo
liburu bat
eskuratuko
duzu

DOHAINIK

ARGIAren harpidedun izan zaitez

AMAIA ZUBIRIAren
KONPAKTOA

"NEGU GORRIAK IDEIA ZABALDU TOUR 95"
GARBIÑE UBEDA

"TAKOLO PIRITX ETA PORROT"
BIDEOA

KIOSKOAN BAINO

%20a

MERKEAGO

HARPIDETZA SARIAK

(BEZ barne)

Hego Euskal Herria

12.100 pzta

Ipar Euskal Herria

685 libera

Espainia 12.100 pzta

Beste Atzerriak

15.750 pzta

Airez 24.850 pzta

Euskal Kulturaren

URTEKARIA ere

etxean jasoko duzu

HARPIDETZA TXARTELA

(943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____ 1. DEITURA _____

2.DEITURA _____ TELF. _____

HELBIDEA _____ POSTA KODEA _____

HERRIA _____ HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTSAL HELBIDEA _____ SUKURTSAL ZKIA. _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____

--	--	--	--

Entitatea

--	--	--	--

Sukurtsala

--	--

K.D

--	--	--	--	--	--	--	--

Kontu zenbakia

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15

LASARTE-ORIA 20160

HABE bat bazuen Kultura Sailak

ELKARRIZKETA nagusiaren orrietara ekarri dugun Itxaro Bordak «urjentziazko literatura» egiten duela aitortu duen legez, Garzon epaileak —edo batek daki nork— «urjentziazko kronikagile» izendatu du honako hau. Bestela esateko, familiako kultur kronikagile hautatua daukagun Juan Joxe Petrikorenaren orde, «ofizioko» kronikagileak egin beharko du beharra. Irakurlearen kalterako. Albiste diren gertakizunen kontaketa hotzaren gaitetik balorazioaren beroa maite baitu irakurleak. Kronikaren arriskua.

Eta ohi denez, kronikatze berririk ez da falta euskal kultur munduan. Lanean ari dira gure kultur gizon-emakumeak. Lanean eta hizketan. Batzuek etxean, euskal literaturaz mintzatu diren Egaña, Iturralde eta Izagirre bezala. Nafarroa goraipatu du Koldo Izagirik, idatzizko produkzioan eta

liburugintzan hartu duen pizuagatik. «Iruña inguruan bada erresistentziaz zeozer gehiago, kualitatiboki oso inportantea dena» esan zuen, eta aurre-raxeago «Egia da Txalapartakoek duela gutxi kazetari bati esan ziotena, 'Euskaratik, herrixka globalagoa da', eta Nafarroan gertatu den urteetako inkubazioa alzaltzeko balio du».

Bitarte horretan Londresen zebilen Bernardo Atxaga, azken liburuaren ingelesezko argitalpena promozionatzeko. Duela gutxi arte burdina eta erre-minta makinak esportatzen genituen, berrikitan rock talderen bat ere bai, eta orain idazle bat sartu dugu British Councilen antolatu zirkuitoan. Albisteak dionenez, Espainiako enbaxadako burokratak ere han ziren. Obabako gizona bere bakardadean.

UNIBERTSITATE berri baten so-

rreraren atarian gara. Asmoak beste norbaiten sinadura ekarri balu, ideia politei eskaintzen zaien txokora zokoratuko genuen. Ez da denbora asko bizkaitarren balizko diktadurari eskapo egin nahian Gipuzkoako Unibertsitatea sortu beharraz jardun direla, eta dagoeneko azaltu gara. Unibertsitate berri honek hitz magikoa dakar

Berreuskalduntzea herri honen behar estrategikoetako bat da, eta horren ildo nagusiak interesatzen zaizkigu, zenbait funtzionariaren haserrea baino gehiago

Hogeitabost urte betetzen ditu Oreretako «Iraultza» dantza taldeak. Hori ospatzeko kultur aste bat burutuko da Erreterian, apiril honen 14tik 20ra bitartean. Aste honen barruan, izango diren hitzaldi eta erakusketek gain —dantzako jantziak biltzeko esfortzu handia egin dute— 20ko arratsaldean herriko eta inguruetako laurohun dantzariz goiti ibiliko dira kaleetan barna, gaurko dantzariak eta hogeitabost urteotan dantzan aritutakoak bertan bilduta.

ordea bere baitan: «Mondragon Unibertsitatea». Eta helburu batekin abiatzen direnean, kooperatibak geldiaraziko dituen amaren semerik ez da.

Arrasate, Eskoriatza eta Oñatin diren hiru unibertsitate eskolak bildu eta horietan lantzen diren atalak sendotzetik joko luke MCCK, EAEko, Nafarroako eta Bordeleko eskaintza publikoei bezala orain Opus Dei eta jesuiten esku dauden pribatuei berena gehituz. Unibertsitatea, Euskal Herria eta euskara eztabaida pizteko aukera ona.

MARI Karmen Garmendiak etxean dauka etsaia. Ez da gaurko kontua. Eusenor-Lur iskanbilak oraindik go-goan ditugu, Zeberio kargutik kendu zuen egun haietakoak... eta HABE aldetik datozkio orain tiroak. Ez da harritzekoa: Guggenheim operazioa arte, HABERena izan ohi zen Kultur Saileko aurrekontuetan atalik handienetakoa. Eta urtetan bera izan da EAJk euskal kulturgintzan Autonomi Estatutoaren babesean eraiki nahi zuen hizkuntz politikaren ikur.

Anonimo batek berez daukan indar ahul eta aluarekin eraso diote berriro Mari Karmeni. Politikak berekin ezer eramatekotan, interesak eta intrigak daramatza. Alderdi barruko botere eta talde kontuak, organigraman indarra gehitu nahi dutenen eta galtzeko beldur direnen ostikadak. Klasea duen politikariak, anekdotetatik ihes eginez erakutsi behar du. Mari Karmen Garmendiaren kultur proiektua ekintzetan eta batik bat aurrekontuetan neur-tuko dugu. Berreuskalduntzea herri honen behar estrategikoetako bat da, eta horren ildo nagusiak interesatzen zaizkigu, zenbait funtzionariaren haserre baina gehiago. Aspalditik zebilen Juan Joxe Petrikorena Jokin Azkue HABEko zuzendari berriarekin horretaz hitzegin nahian. Orain bik nahi izanbeharko dute elkarrizketa hori: Azkuek berak eta Garzon epaileak.

PELLO ZUBIRIA

ITURRIGORRIKO URA

Eroen behiak

BADIRUDI, berez behar eta berak (behiak) nahi baino azkarrago hazteagatik jaten ematen diotenaren ondorio dela, aberea itxuraz hain sano eta, hura jaten duena seko gelditzeko arrazoia. Horra aurrerapenen ondorioetako bat, besteak beste.

Ondo pentsatzen jarritz gero, guk daramagun bizimodua ere antzerakoa da bada:

—**Helduok** lanean jo eta ke (akabatu arte) aste osoan, orduak sartu eta sartu, zertarako eta, beste batek derrigor behar duena kentzeko (langabeziaren ordeztasun data duina duen lanpostua). Ez hizketarako astirik, egunkari nahiz aldizkariak irakurtzeko tarterik, ez egiten dugunaz eta bizi dugunaz hausnar egiteko betarik eta ez «ixtependio» (gure amak esango lukeen eran- Lanetik lotara eta lotatik lanera. Inoiz oporrak hartutakoan egundoko komeriak denbora noola pasa asmatu ezinik! Beno, beti daude salbuespen ohoretsuak, egia osorik esanda.

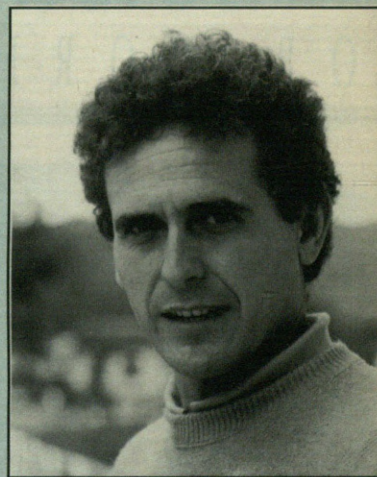
—**Haurrak** berriak, eskolan sei bat ordu gutxienez: bidean eta jatorduetan beste parte bat; gitarra edo soinu edo biolin edo pandero edo... beste pare bat ordu astean; ingelesa, frantsesa, alemana... beste hainbeste; partikularrak, katekesia, kirol ia profesionala, gimnasia erritmikoa (neskek bakarrik egiten dutena), etxerako lanak, solfeoa... auskalo zenbat denbora gehiago; telebista ere ikusi behar izaten dute (ez noa orduak jartzera, bada ezpada ere)... Ume hauek noiz hitzegiten dute? Norekin? Jolas egiteko ba al dute astirik?

Honelakoxe «behiak» ari gara

hezten, ez akuilu eta ez ezten, besteek nola guk hala. Biharko gizon eta emakume okupatuak izango dira, oraintxe telefono mugikorretik hizketan kalean presaka eta bitartean, eskuinaz goilarea zopatan sartu eta ahora (berera edo besterenera...), ezker begiaz egunkaria eta eskuinaz telebista ikusten duten bitartean eta, hizketan jardunez gero berandutuko zaielako, notatxoak idatzita utziko dituzte mahai gainean.

Teknika, abiada izugarrian ari da aurreratzen, pertsonok aurrerapen hori ulertu eta irensten duguna baino askoz azkarrago eta gainera, inon irakasten al dute zer hartu eta zer utzi? Nola egin paso batzuei eta behar —nahi— gustatzen zaiguna bakarrik hartu? Ez, hori ez da komeni. Ahalik eta gehiena irenstea komeni zaio sortzaileari eta, hori bakarrik irakasten da edonon.

Horra hor eroen behiei gertatu zaiena, esandako dena txintik atera gabe egiteagatik. Indian behia sakratua omen da nahiz eta pertsonak ezer gutxi balio duten. Hemen ez da ezer sakratua lau hanka izan ala bi.

IÑAKI MURUA

TXUTXU - MUTXUKA

SOROTAN BELE TALDEA HIRUGARREN DISKOAREKIN

SOROTAN Bele taldea bere hirugarren diskoa prestatzen ari da; Beasaingo Lagin estudioetan ari dira egiten grabazio lanak, eta hilabete barru izan daiteke kalean. Mikel Errazkinek, aintzina taldeko kide eta orain bakarkako lanetan diharduenak, kudeatzen duen Hirusta diskeak ekoiztuko du diskoa, eta doinuetairik hainbat ere berak sortuak dira. Hamaika kantu bildu dituzte guztira hondarribitarrek, eta jakin dugunez, orain arte jorratutako bidean aldaketa handiak egin dituzte. Iazko udan argitaratu zuen bere azken diskoa Sorotan Bele taldeak, «Mundu hegian» izeneko.

NOR - NORI - NORK

KJTEJIL AAMANN

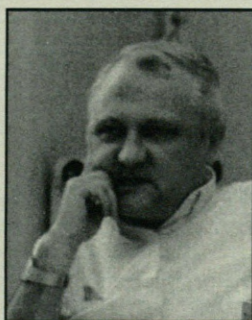
Norvegiako haur eta gaztetxoek abesbatzeko idazkaria euskal abesbatzen ikerketa lanetan dabil. Norvegiako gobernuak eman dion dirulaguntzari esker, Gipuzkoako abesbatzen antolakuntza aztertzen dihardu. Kjtejl Aamannek lehenagotik ere ezagutzen ditu gipuzkoako abesbatzak, 1995eko Tolosako abesbatz lehiaketan bertan izan baitzen. ●

GERMAN ORMAZABALI

eman diote Euskadiko Orkestraren zuzendaritza. Egun Tolosako Ekimen Turistikoko bulegoko lehendakariordea den, 29 urtetako tolosarra apirilaren 9an hasiko da zuzendari lanetan.

1997an Sorozabal musikariaren eta Donostiako Orfeoia mendeurrenera begira, baikor agertu da, ospakizun hauek Euskadiko Orkestra Euskal Herritarrengana gerturatuko dutela azalduz. ●

IÑAKI AZKUNEK

Prosper Merimée-ren «Colomba» lana plazaratu du. Zientzia liburu askoren itzultzailea izan denak, Ereinen zigilupean argitaratu du bere itzulpena.

Iñaki Azkunen itzulpena, Merimée-ren «Colomba», «Carmen» liburuarekin batera, autorearen ezagunenetakoa da. Liburua erromantizismo garaian kokatu behar da Lamartine, Stendhal eta Victor Hugorekin batera. ●

TEILAK

■ ELHUYAR ELKARTEAREN HIZTEGIA

ELHUYAR Kultur Elkartek kaleratzeko prest du jada Euskara-gaztelaniazko Elhuyar Hiztegia. Lan hau apirilaren 19an aterako dutela argitara adierazi dute, Donostiako Miramar Jauregian egin asmo duten ekitaldi berezian.

1994eko abenduan ekin zioten lanari Elhuyar Kultur Elkartek horretara bideratu zituenak, eta guztira hamahiru laguneko taldea arduratu da erredakzioaz. Talde honek gidaritza aditua izan du, izan ere Miren Azkarate eta Xabier Kintana euskaltzainak eta Xabier Mendiguren Bereziartu itzultzailearen zuzendaritzapean aritu baitira.

Lexiko arrunta eta teknikoak biltzen ditu oraindik liburu dendatan aurki ez daitekeen hiztegiak; horretaz gain, 83.000 sarrera, 120.000 adiera, 16.000 azpisarrera eta 120.000 adibide eskaintzen dituela adierazi digu Elhuyar elkarteko arduradunek. Honez gain, esapide eta egitura gramatikalak eta izen berezien (leku eta pertsonena) zerrenda dakartza. Honen aurretik, Hiztegi Entziklopedikoa eta Euskal Hiztegi Modernoa osatuak ditu Elhuyar Elkartek.

Hiztegi entziklopedikoa eta euskal hiztegi modernoa zabaldu zuen bidean, beraz, aurrera egin du Elhuyar Kultur Elkartek, horrela izateko itxaropenez egin baitute azken lana. Oraingoan prestatu berri dutena «mende berriaren hiztegia» izatea nahi dute Elhuyarreko arduradunek, eta asmo horrekin ekin zioten lanari, duela urtebete inguru.

Juan Ignacio Bidarte, Guggenheim Partzuergoko zuzendaria

«Sortuko dugun Fundazioa izango da Krensen burua»

Joan den astean agerraldia izan zuten Jose Maria Agirre eta Juan Ignacio Bidartek Eusko Legebiltzarrean Guggenheimen hainbat gasturi buruzko xehetasunak emateko. Museoaren ateak zabaltzeko data hurbiltzen ari delarik, kritikak ez dira isiltzen.

Joan den astean Eusko Legebiltzarreko Kultura Batzordean agertu zireten. Ez da agertzen zaretan lehen aldia. Agerraldi hauek ez al dute museoaren gainean informazio eta gardentasun falta ispiatzeko?

Ez dut uste hala denik. Agerraldiak ohiko prozedura baten parte baino ez dira.

PP alderdiak eskatu zuen agerraldia, hainbat gasturen inguruan kritika egiteko. IUK ere bereak luzatu zituen. Kritika baren atzean proiektua bera jartzen al da auzitan?

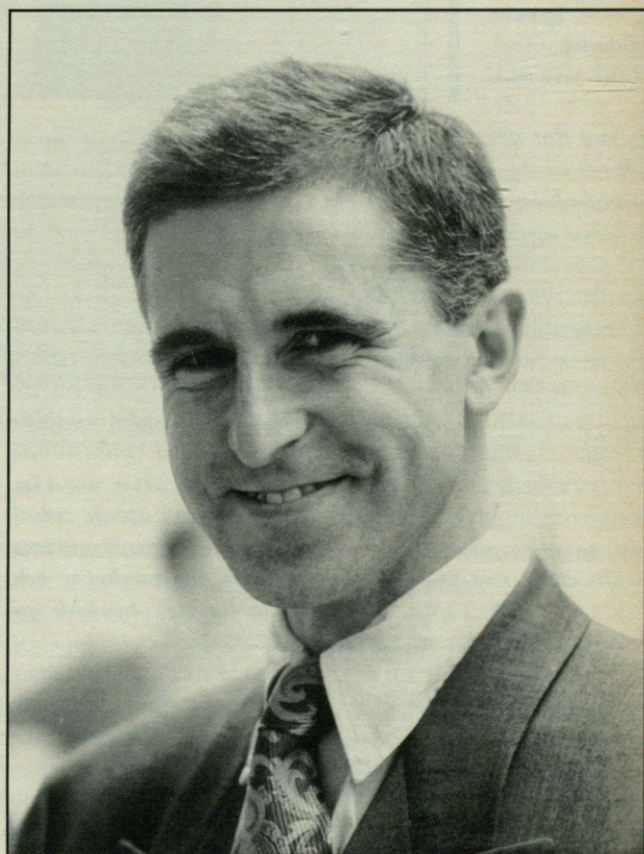
Azken agerraldiko kritikak zehatzak izan ziren, Bilbora ekarritako «Guggenheimeko Maisulanen» erakusketaren

eta eraikuntza gastuen ingurukoak, hain zuzen ere. Ez dut uste kritika horiekin sakonago jo nahi denik, eta PPren kasuan, kostuak ondo ulertu ez dituenaren seinale izan daitezke, eraikuntzarako egindako aurrikuspenak erditik betetzen ari direlako.

Mari Karmen Garmendia ez agertu izanak ere kritikak jaso ditu. Zer dela eta ez zen azaldu?

Beste zerbait izango zuelako, pentsatzen dut. Hala ere, ez dut uste inongo arazorik duenik eskatzen zaionean agertzeko. Ondo asko frogatu du gainera, zein den bere jarrera zentzu honetan.

Bere garaian Joseba Arregik eraikuntzarako eginda zeuden aurrikuspenak erabat beteko zi-

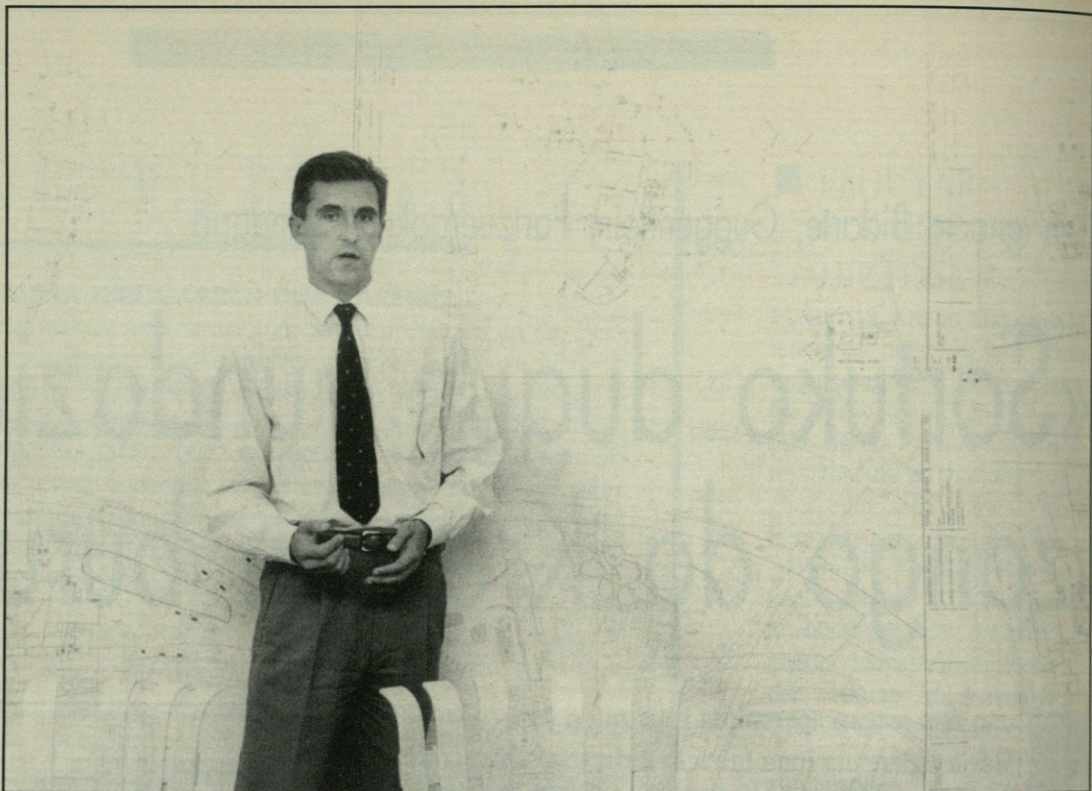

Urbanizazioaren inguruko gastuetan soilik gerta daitekeela gorabeherarik dio Bidartek. (Argazkia: Xouse Simal).

rela adierazi zuen, eta beraz, 10.000 milioi pezeta xabutuko zirela ze-

regin honetan. Gauza bera aipatu duzue agerraldi honetan; baina, di-

Sortuko den
Fundazioak
museoaren
gestioaren
ardura izango
duela ziurtatu
digu Juan
Ignacio
Bidartek. (Arg.:
Leire Arzuaga).

ruren bat desbidera daitেকেলা iragarritz. Komunikabideek 4.000 milioi pezeta aipatu dituzte.

Hori ez da horrela. Museoa eraikitzeke aurrekontua 10.000 milioi pezetakoa da eta ez da besterik xahutuko. Baina, hasieratik jakina zenez, eraikuntza gastuari beste batzuk gehitu behar zaizkio, hala-nola altzarien erostetarena, inguruaren urbanizazioari dagokiona, arkitektu eta ingeniarien soldatak, eta beste... aurrikusita zeudenak. Honi guztiari erantzuteko 4.000 milioi pezeta esleitura daude.

Urbanizazioaren inguruko gastuetan soilik gerta daiteke gorabeherarik. Izan ere, Bilbao Ria 2.000 elkar-tearekin eztabaidan gabiltza. Gure ustez, museoaren inguruko saila baino ez dagokigu urbanizatzea. Elkar-teak ordea, nasaren konponketa osoak ere gure esku behar lukeela dio, eta hor

sor daiteke desbideraketa, baldin eta gure gain hartu behar baditugu gastu horiek. Kasu honetan, 800 milioi pezetakoa litzateke urbanizazioaren kostu osoa.

«Guggenheimeko Maisulanak» erakusketaren inguruko afera ez da isiltzen. Ikusleei buruzko eztabaidari, kostuenak jarraitu dio orain. Proiektuari ateak zabaltzeko baliagarri gertatu al zen erakusketa, edo alderantziz, kezkek piltatzeko?

Erakusketak bere funtzioa bete zuen, hots, Guggenheim Museoaren ondarearen zati bat erakustea. Ikuslearen aldetik ere asmatu genuela uste dut. Kostuen inguruan sortu den eztabai-

da, berriz, normalizat jotzen dut. Kantitate inportanteak dira, baina antzeko erakusketek hainbeste balio dute. Adibide bat jartzearren, Txillidak duela bost urte Donostiako Miramar jauregian egindakoa 96 milioi pezetan atera zen.

Urte hasierarako Guggenbein Fundazioa sortuko zela iragarri zen, zeinean instituzio guztiek izango luketen lekua, baita ekimen pribatuak ere, museoaren funtzionamendua gainbegirtzeko helburuz. Ardura hori ez al dagokio ordea New Yorkeko jabegoari? Eta zer dela eta ez da Fundazioa sortu?

Fundazioa sortzeko bidean da; hilabete batzuetako

atzerapena ezagutuko du, Bizkaiko Foru Aldundiak onartu berri duen araudi fiskalaren zain egon baikara martxan jartzeko. Uda aurretik abiatuko da.

Fundazioaren funtzioa, berriz, ez da museoaren funtzionamendua gainbegirtzea, gestioaren ardura eramatea baizik; Fundazioa arduratuko da aurrekontuez, programazioen antolaketaz, eta bestez, eta bertan, euskal instituzioek gehiengo izango dute. Beren kontrolpean izango da museoa.

Zer esango zenioke, aipatu didazunarekin bat egon ez eta, guztien gaitetik Thomas Krensek aginduko duela pentsatzen duenari.

Dudarik ez, pertsona garrrantzitsua dugu Krens. Solomon R. Guggenheimen Fundazioko burua den neurrian, berak darama museoaren ordezkartitza. Hala ere, ez du inoren gai-

“Hilabete batzuetako atzerapena dakarren arren, uda aurretik abiatuko da Guggenheim Fundazioa”

« Museoaren zuzendaritzan inork ez du bere postua ziurtaturik; oraindik gaia ez dugu aztertu eta ez dakigu zenbat postu izango diren »

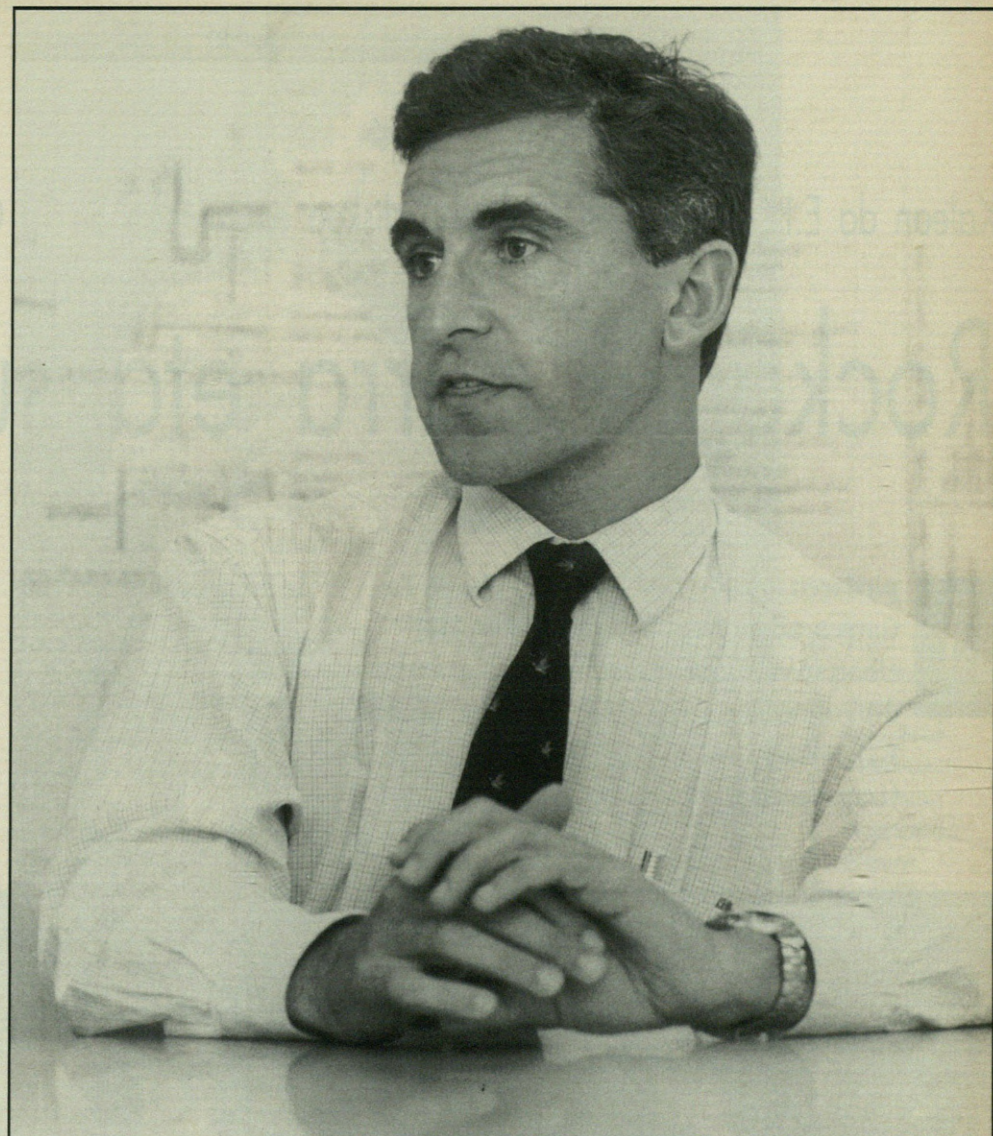
netik jokatuko Bilbon. Aurrikusita dagoenez, sortuko dugun Fundazioa izango da Krensen burua.

Juan Ignacio Bidartek ziurtatuta al dauka zuzendaritzan leku bat?

Ez. Museoaren zuzendaritzan inork ez du bere postua ziurtaturik, oraindik gaia eztabaidatzen ere ez baikara hasi. Ez dakigu zenbat postu izango diren eta zer funtzio beteko duten. Dagoeneko norbaitek uste badu bere postua ziurtatuta duela, gezurretan ari da.

Javier Gonzalez de Durana erosketetan aholkatzeko aditu gisa aukeratua izan da. Zer dela eta murriztu da pertsona bakar batera lehen Adituen Batzordea zena? Zeintzuk izango dira erosketetan kontuan hartuko diren kriterioak, aurretik markatuak edo...?

Adituen Batzordea bere zeregina bete zuenean desagertu zen, erosketetarako ardatz nagusiak aholkatu ondoren; aholkularitzarekin jarraitzeko asmoa genuen ordea, eta orain, ardatz horiek garatuz aukera zehatzak egiteko ordua heldu de-

«Guggenheimek ez du basamortuan kokaturiko perretxikua izan nahi». (A.: Leire Arzuaga).

nean, Gonzalez de Duranarekin lan egitea deliberatu dugu. Baina honek ez du esan nahi aditu bakarra izango denik, behar diren guztiak inguratuko ditugu modu batera edo bestera.

Museoen Plan Nazionala ez al da erdi itota jaio Guggenheimek sortu dituen loturen ondorioz?

Bere garaian hainbat sektoretatik museoan alorrean egiten zen apustu bakarra Guggenheim zela esaten zitzagun, eta ikusi da ez dela horrela, beste proiektu batzuk ere aurrera doazela Azpiegituren Plangintzaren barruan. Guri azken hiru urteotan inbertsioen erdigunea izatea tokatu zaigu, baina datorren urtean irekiko ditugu ateak eta besteek jasoko dute arreta.

Bestalde, Guggenheimek ez du basamortuan kokaturiko perretxikua izan nahi,

asmoa kultur azpiegiturak garatzen laguntzea da; funtzio bat betetzea tokatzen zaigu, nazioarteko ikuspegia jorratuko duen arte garaikideko museoak izatea, inondik ere hemengo artistak baztertu gabe, eta Plan Nazionalen barne, elkarren osagarri izatea dagokigu. Beste museoekin elkarlana posible izango da noski, hainbat alorrean, heziketa mailan eta erakusketen antolaketan, adibidez.

J.J. PETRIKORENA

« Museoen alorrean apustu bakarra Guggenheim zela esaten zen hainbat sektoretan, eta ikusi da ez dela horrela »

Kalean da E.H. Sukarraren laugarren diskoa eta bidean Su Ta Garrena

Rockaren garra eta sukarra

A

pirilaren amaierarako kalean liteke Su Ta Garren azken lana. Bateria berriarekin eibartarrek «Sentimenak indartuz» grabatzen dihardute, laugarren diskoa. Zenbaki bera du E.H. Sukarrak atera berri duenak, «Ura Sutan (iraganaren ispilua urratuz)» datoz.

GOIZ eta gau Lorentxo Recordseko estudioetan dihardute Su Ta Garrekoek. Maiatzerako kalean nahiko lukete euren azken lana; aurrez, Aste Santuetarako, singlea geurera ekartzekotan diren arren. Nolanahi ere, «duela biru aste sartu

ginen grabazioetara eta nabiko larri ibiliko gara asmo horiek gauzatzeko».

Ez dute erabaki diskoaren izena, baina Aitor Gorosabel Su Ta Garreko kantariak adierazi digunez, litekeena da «Sentimenak indartuz» ez bataiatzea. Kolokan dago

Su Ta Gar taldeak bi urte pasatxo egin ditu azken diskoa atera arte. (Argazkia: Joseba Olalde).

baita ere laugarren disko honen iraupena. «Hamalau kantu grabatzen ari gara, baina akaso gehitxo izango da eta zerbait pentsatu beharko dugu», diote.

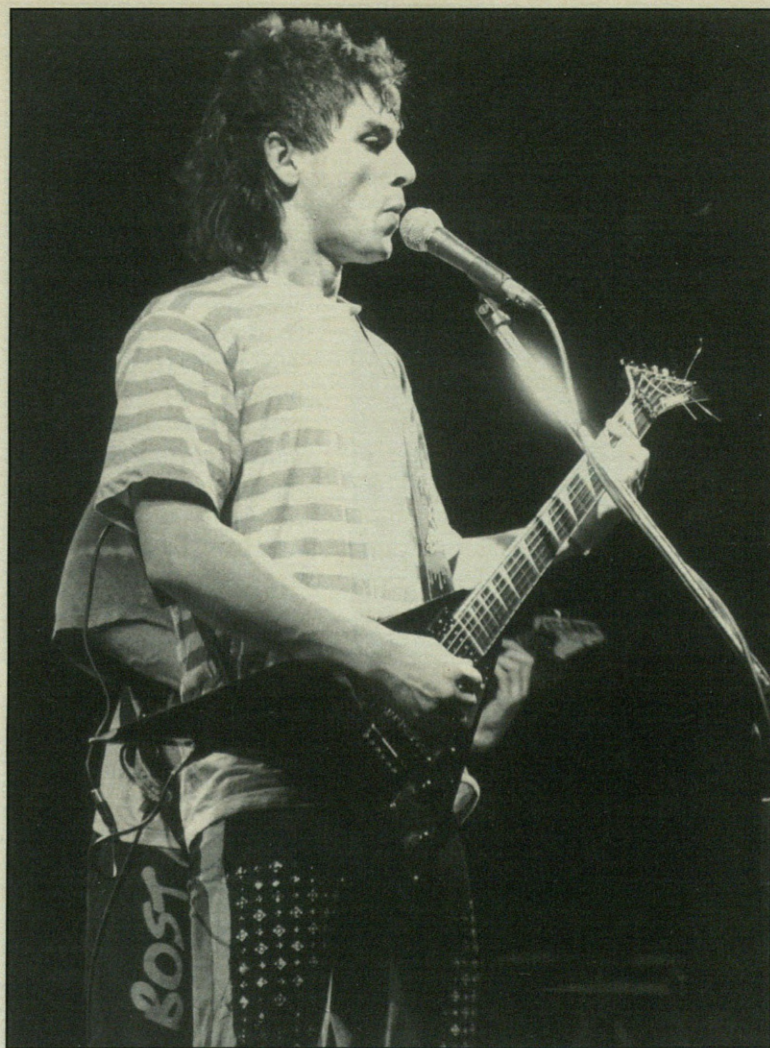
Borxarenak sei kantu

BI urte pasatxo ziren Su Ta Garren diskoen berri ez genuela. Tartean Borxaren, taldeko bateriaren, istripua gertatu zen eta horren ondorio bestea bateria bilatzen hasi beharra. Borxaren anaiak hartu du lekuko hori, baina aldaketa honek musikari ez dio eragingo, «bera gazte-
txoagoa da, guk berriz urte asko daramatzagu musikan baina bala ere ez dugu aldaketa berezirik sumatuko», esan digu Gorosabelek.

Izatez, disko berria aurrekoen estiloa urratuz dator, «gaurkoagoa da akaso». Badu berritasun nabarmenik, hamalau kantuetarik sei Borxak idatziak baitira. «Sekula ez zen hori gertatu eta orain diskoari izenburua eman liezaiokeenak, 'Sentimenak indartuz' bera ere Borxarena da», azaldu du taldeko abeslariak. Maitasunari eta sentimentuei kantatu diote zenbait abes-titan baina ez horregatik hasi zirenetik eraman duten salaketa bidea galdu. «Letra politikoak ere badira eta diskoa orokorrean hartuta gure betiko obitua ageria» dela jakinarazi du Aitor Gorosabelek.

Leku bila berriz

TALDEAREN betiko filosofia horri eta Borxaren ezbeharra gertatu aurreko martxari heldu eta aurrera egin nahi du berriz Su Ta Garrek; bera bezain talde ezagun baten-tzat ere Euskal Herrian musika bizitzea zaila dela ai-

Mikel Gorosabel «Norton», E.H. Sukarrako kantariaren esanetan, «laugarren diskoak taldearen garapena bermatu du». (Arg.: Joxi Goikoetxea).

ortu baitigute. Gorosabelen arabera, «jendeak gudan espero duenetik emateko gai garenaren arteko balantza aurkitzean dago aurrera egitearen gakoa». Hari berari jarraiki, Euskal Herriko ezaugarri berezi baten inguruan mintzatu zaigu Su Ta Garreko kantaria. Gorosabelek argi du herri honetan militantzia hutsez lan asko egin beharra dagoela, «Euskal Herrian bakarrik gertatzen da hori eta gure profesionaltasunaren kaltetan

dator. Onerako ala txarre-rako masa mugitzeko gure gaitasunaz aprobetxatzen dira askotan».

Bost urte igaro dira «Jaio-tze Basatia» hartatik eta denbora horretan sumatu dute alderik euskal heavy-rockaren egoeran, «talde berriak sortu dira eta zenbaitetan geure eragina nabaritu dugu. Gu salbuespen izan ginen, baina ziur gu izan ezean beste talderen bat etorriko zela». Euskal Herrian zenbaitentzat eredu izatea

lortu zuten baina atzerrirako bidea zabaltzeko nahiko lan dute. «Ateratzeko gogorik ez da falta baina ikusi beharko zenbateko aukerak ditugun», diote.

E.H. Sukarra European

BIEN bitartean, E.H. Sukarra Milanen da egun hauetan «Ura Sutan (iraganaren ispi-lua urratuz)» diskoaren promozioan. Hara joan aurretik, beraiekin diskoaz hitz egiteko parada izan genuen. Gustora gelditu dira oso. Mikel Gorosabel «Norton» aburuz «disko guztiek dute bere puntua, bizitzaren zati bat eskaini diogu bakoi-tzari, baina akaso azken

«Masa mugitzeko gure gaitasunaz aprobetxatzen dira»

AITOR GOROSABEL

«Gehiegi eskatu digute gure egoera kontuan hartu gabe»

SU Ta Garri ez zaio oraindik Borxaren istripuak eragindako nahigabea baretu. Etena egin behar izan zuten, beste bateria bilatu eta taldeak aurrera egin zezan bi bider saiatu. Ahalegin horretaz jendea ez ote den gehiegi ohartu-edo susmoa du Aitor Gorosabelek. «Ez dut esango jendeak Su Ta Gar abaztu duenik, baina kristoren desgrazia jazo zaigu eta hala ere gehiegi eskatu zaigu, nola geunden kontuan hartu gabe».

Neurri handi batean jendearen jarrera hori oso zabaldua dagoen ideia baten ondorioztat hartzen du Aitor Gorosabelek: «Badirudi beti musikoak direla lagundu behar dutenak. Eta ez da logikoa, guk jendea bildu eta gero gu ez beste jende guztiak horri etekinak ateratzea». Kantariak dioenez, ez da ahaztu behar badaudela dohain jotzeko momentuak edota zergatiak, «baina mundu guztia baldintza beretan

joatekotan, ez musikariak soilik».

Atzera, Su Ta Garreko abeslariak jendeak eskatu eta taldeak emateko duenaren artean ez dela balantza errespetatzen salatu du, izan duten parentesi egoeran bereziki sumatu duen zerbait. «Impaskeko tarte bat izan dugu baina taldeak aurrera jarraitu duenez besteari garrantzia kendu zaio eta gainera inoiz baino gehiago deitu digute dobainik jotzeko», nabarmendu du.

«Diskoan ez dugu zuzenean salaketarik egin; ez dugu inoren maisu izan nahi; galderak airean utzi ditugu»

MIKEL
GOROSABEL

zuten zuzenean salatu nahi. Nortonen hitzetan, «guk ez dugu inoren maisu izan nahi. Galderak airean utzi ditugu norberak bere ondorioak atera ditzan».

Punkya, reggaea eta heavya

MUSIKARI gagozkiola, disko honetan Nortonek ezezik gainontzeko taldekideek ere parte hartu dute konposaketan eta honela estilo aniztasuna lortu. «Nik egindakoak punk rockeroak dira, baina badaude heavytxoak, reggae kantua bat eta baita industrialik ere».

Kantu bakoitzaren estilo berezitasunen artean, istorio bakarra gailentzen da E.H. Sukarraren azken diskoan. Azken kantua, «Ura Sutan, Piztiaren azken dantza», lan osoaren laburpena dela dio Nortonek, eta oro har, kantuek istorio bakarra biltzen dute. Burgos izan zen horren lehenbiziko lekukoa.

Egunotan, berri, Milanen dira, ondoren Alemaniara abiatzeko. Apirilaren 6an Zittaura, 7an Dresdenera eta 12an Berlinera. Apirilaren 27ra arte ez ditugu Euskal Herrian izango eta orduan Eibarren joko dute. «Ura Sutan Tour 96» biratik bueltan izandako esperientziez osatutako kronika liburua kaleratzeko asmoa dute.

MAITE ARTOLA

Nortonek kantua batzuen musika eta Asier Serranok diskoko hitzak egin dituzte. (Arg.: G. Garaialde).

bau garrantzitsua da taldearen garapena bermatzen duelako».

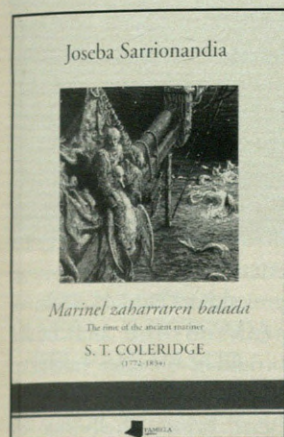
Asier Serranok zerikusi zuzena izan du taldearen aurrerabide honetan. Hitzak bereak dira eta hari eskatu diogu diskoaren esanahia-zen azalpena. «Iragana ira-

gan, orainaldian mugitu behar dugu. Horretarako Ura Sutan piztia sortu dugu, Euskal Herrian bizi dugun kontraesan egoera marrazteko». Portadan bertan itxuraldaketa hori ikus liteke. Gizon itxura duen pertsona bat hasieran eta aldaketa

prozesu baten bidez munstro bihurtzen dena. Asier Serranoren hitzetan, «horixe da edonork egin dezakeena nazkatzen dena».

Salaketa dute hauek ere armarrari, baina disko honetan modua aldatu dute. Ez

LIBURUAK

**«MARINEL
ZAHARRAREN
BALADA»**

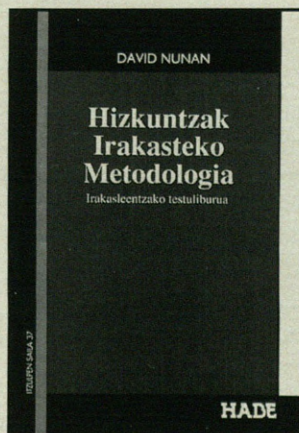
S.T. COLERIDGE
JOSEBA

SARRIONANDIAREN

EDIZIOA

PAMIELA, 138 or.

Joseba Sarrionandiak S. T. Coleridgeren olerkiak euskaratu ditu. Liburu honetan, lehendabizi Ekuatorearantz nabegatu ondoren, itsasontzia ekaitzek Hego Polo aldeko Eskualdera eraman zuten Marinel Zaharraren gogoetak ageri zaizkigu. Marinel Zaharrak, han, kupidarik gabe eta abegitasun legeak apurtuz, Itsas hegaztia hil zuen eta, ondorioz, zigor ugari eta gogorrek oлдartu zuten. Ingelesa nahiz euskaraz emanak daude olerkiak ●

**«HIZKUNTZAK
IRAKASTEKO
METODOLOGIA»**

EGILEA: DAVID NUMAN
ITULPENA: ANA ISABEL

MORALES

**HABE, ITZULPEN SAILA,
270 or.**

Hizkuntzak irakasten ari den edozein irakaslerentzat testuliburu interesgarria izan daiteke honako hau. David Numan-ek, irakasle eta ikasleen esperimendatze praktikorako eta erronka berrietarako bide izango den printzipio multzoa aurkeztea du helburu. Kontu handiz hautatutako adibide egoien bitartez, hizkuntzak ikasten dabiltzan taldeen mundua aurkezten da, hizkuntz irakaskuntzaren kurrikuluma osatzen duten osagaiak ukituz ●

GOTZON GARATEREN BEGIETAN

Gerla zibila eta euskal literatura

Aspaldiko esaera da «Ez da periarik, guztientzat txarra denik». Gerla zibila Euskal Herriari hondamendia ekarri zion. Euskaldun asko hil eta lurak eta herriak txikitu ez ezik, euskal kulturari erro erroetan ukaldi gogorra jo zion.

Gerlak, ordea, euskal idazle bati baino gehiagori bere oroitzapenak idazteko gai ugari eman zion.

Gai gutxi izango dira euskal literaturan horren sarri jorratuak izan direnak. Kopuruaz denaz bezain batean, behintzat, gerla zibileko epopeia eta Ameriketara joan direnen epopeia dira gure elaberrietan azaltzen diren gai nagusiak.

Oraintxe burutan dauzkatz Severo Altube, Javier Goitia, Ataño, Patxi Lazkano, Jose Azpiroz, Jose Maria Etxaburu, Mariano Ostolaiz, Inaki

Alkain...

Horiok guztiok eta bazterrean ahazturik utzi ditudan beste batzuk gerla hartu izan dute kontakizun.

Neure aurrean, Jose Azpiroren «Gogoz kontrako pausoak» daukat. Lehenago horren «Arbol zarraren kimuak» irakurria nuen. Oso gustatu zitzaidan.

«Gogoz kontrako pausoak» liburuan Azpirozek gerlan jasan zituen gorabeherak kontatzen dizkigu. Ongi kontatu ere. Gudua hasi, nazionalen taldean sartu eta gudua bukatu arteko gertakizunak.

Hiru dohain handi ikusten ditut liburu honetan. Euskara bikain bikaina. Irakurmina pizten duten pasadizoak aukeratzen jakitea. Gauzak kontatzeko zaulitasun eta dotoretasuna. Estilo ona. Berezkoak ditu Az-

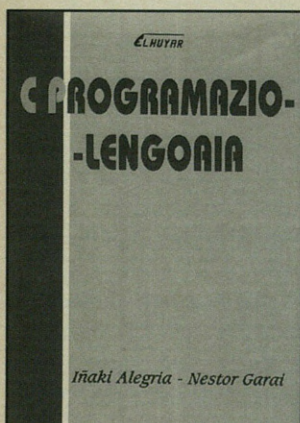
pirozek idazle handiaren alderdiak.

Esaldi labur ongi josiak. Sentimenduz gantzutuak, gainera sentimentukerian erori gabe. Bai ederki iradokia, adibidez, haur eta zaharrentzako oniritzia. Eta gerlan horren beharrezko den lagunarteko leialtasuna.

Erreportaien artean, goi goian ipini beharra dago «Gogoz kontrako pausoak».

**«GOGOZ KONTRAKO
PAUSOAK»**

JOSE AZPIROZ. AUSPOA

«C PROGRAMAZIO LENGOAIA»

EGILEA: IÑAKI ALEGRIA,
NESTOR GARAI
ELHUYAR, 273 or.

«Elhuyar Zientzia eta teknika» aldizkarian 14 kapitulu-ko ikastaro bat prestatu ondoren, ikastaroaren materialaz liburu hau osatu dute. Liburu hau, C lengoaiaren programatu nahi duenarentzat laguntza-tresna bezala ulertu behar da. Balizko irakurleak, ikasleak zein profesionalak izan daitezke, baina programazioaren oinarri minimoak ezagutu beharko lukete liburuari etekina ateratzeko. Liburuan zehar datu motak, espresioak, sententziak, programazio egiturak, datu-egiturak, erakusleak... agertzen dira, besteak beste ●

«SEMEARENTZAKO ETIKA»

EGILEA: FERNANDO
SAVATER
ITZULPENA: JOSAL
PEREZ FERNANDEZ
ARIEL, 189 or.

Etika irakasle ezaguna den Fernando Savaterrek etika munduaren inguruan idatziriko beste liburu bat da hau ere. Beste askotan etikari buruzko ikasgaiak ematen bazituen, arras ezberdina da liburu honen edukia. Lan hau pertsonala eta subjektiboa, aita semearekin lotzen duen erlazioa bezalakoa da. Liburu honen xedea ez da hiritar onpentsatzaileak sortaraztea, ezta gaizpentsatzaileak ere, baizik eta librepentsatzaileen garapena piztea, aipatzen duenez ●

Fernando Savater 149
Semearentzako etika

Ariel

«HIZTEGIA 3000»

EGILEA: BOSTAK BAT
ADOREZ 7

«Bostak bat» taldeko kideek beste hiztegi bat kaleratu dute. «Hiztegia 3000» hiztegiaren euskarazko hitzek gaztelanieran dituzten sinonimo eta esanahiak eta gaztelaniazko hitzek euskaraz dituztenak aurkezten zaizkigu. Hiztegi didaktiko aberatsa da honako hau. Arlo desberdinetan beharrezkoak eta usu erabiliak diren hitzak, hitzen arteko erlazioa adierazteko hainbat koadro didaktiko eta hizkuntzazko jakingarrien bildumatxoa jasotzen dira, euskara sakontzen ari direnentzat eta euskararen eguneroko langile aspergaitz ororentzat erabilgarri gerta daitekeen hiztegi ●

«ITUN BERRIA, GREKOA-LATINA- EUSKARA»

EGILEA: ELIZEN ARTEKO
BIBLIA

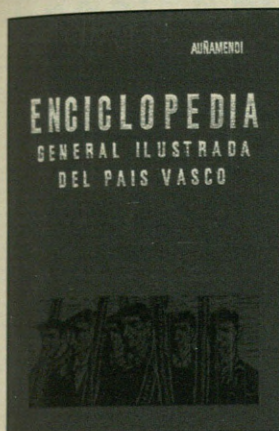
BIBLI ELKARTE BATUAK Grekeraz, latinez eta euskaraz Itun Berria irakurri gura izanez gero baduzu zer irakurria. Izan ere duela urte eta erdi Elizen arteko Biblia atera ondoren, Bibli Elkarte Batuak aukera hori ematen dizun Itun Berria argitara eman baitu. Orrialde batean grekera eta latinezko testuak azaltzen dira eta beste orrialdea euskara hutsezko testuak betetzen du. Itun Berri honen helburua da erabiltzaileei ongi oinarritutako testu kritikoa eskaintzea eta testua egiaztatzeko edota zuzentzeko aukera ematea, horretarako testu-aldagai guztiak egonaz ●

ITUN BERRIA

GREKOA
LATINA
EUSKARA

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«ENCICLOPEDIA GENERAL ILUSTRADA DEL PAIS VASCO (REYES-SACA)

EDITORIAL AUÑAMENDI,
560 or.

Auñamendi editoriala aspal-
ditik ateratzen ari den Eus-
kal Herriko entziklopedia
ilustratuaren beste ale bat
kalean da jadanik. Oraingo
honetan «Reyes» hitzetik
«Saca»-raino doazen hitzak
aurkituko dituzue ●

Udaberriko lorea

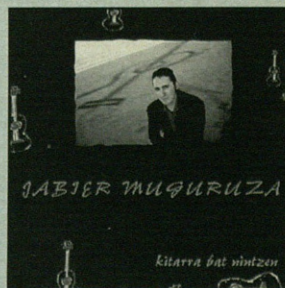
Bigarren bakarkako lan
honetan berriro erakusten
digu zer nolako trebezia
duen irundarrak elementu
gutxirekin jokatzeko, eta
joku horretan emaitza
duinak lortzeko. Bai te-
matikoki bai espirituali
zein formalki lehenengo
«Boza barruan» haren ja-
rraipena dugu «Kitarra bat
nintzen» hau; giro jazzisti-
koak are indartuagoak
agertzea litzateke aurre-
rapausoetako bat, batez
ere erritmoei dagokienez
(«Trikuarena» edo «Aho-
pean» lekuko).

Lehenengoaren modu-
ko zintzotasuna dario honi
ere eta hori eskertzekoa
den gisa, zama ere suerta
daiteke, lehenengoan
fresko suerta daitekeena

bigarrenean errepikakor
suerta daiteke eta. Halere,
erronkari aurre egin eta
hasieran oso erakargarria
ez bada ere, interesean
irabazten doa lana aurrera
joan eta intentsitatean
irabazten duen moduan.
Aipagarriak: «Haurrak
handitzen doaz» eta «Zu-
biondoko Gaztainatze»,
besteak beste.

Intimismoa erreibindi-
katzeko modu pertsonala
topatu du Muguruzak ezer
berririk asmatu gabe eta
ahots mugatuari probetxu
ederra atereaz; horretan
zer ikusia dute, haien lana
bikaina baita disko hone-
tan ere, Txema Garces eta
Roberto Yabenen ekarpen
eta intuizio musikalak.

Guri gustatu zaigu baita

«KITARRA BAT NINTZEN»

JABIER MUGURUZA.
ELKAR

kitarra elektrikoak ba-
tzuatan ematen dion giro
sendoagoa ere. Lehenen-
goarekin gertatzen zen
bezala, momentua auke-
ratzen jakin behar eta ba-
tez ere poliki entzun be-
har.

**AUTOREA: LONE
MORTON**

**ITZULTZAILEA:
EUKENE HERRERA**

IBAIZABAL, INGELESES
IRAKURTZEN DUT SAILA
Sail bereko lehenengo, «I'm
too big-Handiegia naiz» li-
buruarekin egin moduan,

hau ere ingelesez eta euska-
raz idatzia, irudiz hornituri-
ko istorio irakurterrezez
osatu dago.

Ane neskatalak, oheratze-
ko orduan bere lagun dituen
panpinak, banan banan ga-
bon esan eta era berean
aurkezten dizkio irakurleari,

bai euskaraz baita ingelesez
ere.

Ingeles hizkuntza ikaske-
ta erreztu asmoz, guraso eta
irakasleentzako oharrak,
irudiz hornitutako hitz ga-
rrantzitsuenen hiztegia eta
istorioa ingelesez ahoska-
tzeko gida berekin du ●

BILDUMA BERRIA
bonardi '96
MULTIOPTICAS EN EXCLUSIVA

2.850
PTA

Hona hemen MultiOpticasen
Bonardi bilduma eksklusiboa
adin guztietara, gustu
guztietara eta aurrekontu
guztietara egokitzen diren
ereduekin. MultiOpticasen
bermearekin 450 saltokitan.
Eta prezio ezinobean.
Gastatu gabe gustagarri izateko.

**Asko Gustatzeko.
Gutxi Gastatzeko.**

ZINKUNEGI

MULTIOPTICAS

ZERBITZU OPTIKOETAN 1 Zba

Hernani, 4 - DONOSTI

Oraindik dendetatik kanpo leku gutxitan ikus daiteke 16:9 formatodun telebista. (Arg.:A. Elozegi)

Zinemako pantaila egongelan

Ikusmira Berria» izeneko formatu berrian emititzeari ekingo dio ETBk apirilaren 6an. Sistema honen bidez, zinema pantailen tamainu berean ikusi ahal izango da irudia (16:9), horrela ikuspegi panoramikoagoa lortuz. Ohiko telebista aparailuekiko bateragarria da, eta beraietan ere ikusiko da, beraz. Produkzio aldetik, ETBk zenbait aldaketa egin ditu eta punta-puntako ekipoaz baliatuko da emisio hauetarako.

PROGRAMAZIOA emititzeko sistema berriaren izena da «Ikusmira Berria». ETBk apirilaren 6tik aurrera zenbait filme 16:9 formatoan emititzeari ekingo dio. Formato hau zinemako pantailaren neurrikoarela argitu digu Andoni Aranburuk, Euskal Telebistako emisio eta aurkezpeneko buruak. «Oraingo telebistek 4:3 proportzioko neurria daukate, hau da, 4 zabalera eta 3

garaieran. Eta sistema honek, berriz, 16 izango ditu horizontalki, eta 9 bertikalki. Horrela ikuspegi panoramikoago lortzen da». Izan ere, telebistaren helburuetako bat gizakiaren ikusmen zentzumenari egokiagoa izan da betidanik, eta sistema honekin pauso hori eman da.

Sistema honek bi mailako aldaketa teknologikoak

ekarriko dituela dio Andonik. «Alde batetik, ikusleak dagoeneko merkatuan salgai dauden 16:9 formatoko telebista aparailuak erosteko aukera izango du. Formato hau martxan jarrita dago industria aldetik, eta aukera gero eta zabalagoa da. Hala ere, oraingo telebistetan ere ikus daiteke». Egungo telebistekiko sistema bateragarria da, beraz, eta ez dago telebista-aparai-

lu berririk erosi beharrik sistema honetan ikusteko. Dena dela, *scope* izenekoan ikusiko da, hau da, marra beltz batekin pantailaren goi eta behealdean. «Filmeen kasuan jendeak ez du antzemango aldaketa, lehen ere obituta gaudelako filmeak marra beltzekin ikusten. Baina beste programazio eta kirol emisioetan bai. Hala ere, ekipo onak dauzkanak, hots, 16:9koak, askoz ere kalitate hobean ikusiko du.

Aldaketa gehiago

BESTE aldaketa teknologikoa egilearen mailakoa da. Produkzioa eta transmisioan hainbat aldaketa egin behar izan dituzte ETBn. «Miramonen produzitzeko plato bat, erretransmisorako unitate mugikor bat eta emisio sistema berria jarri ditugu». Azken belaunaldiko ekipoez baliatu ahal izan direla argitu digu Andonik, eta emisio sistema aldatzeko asmoa zegoenez, une hau aprobetxatu dela. Beraz, punta-puntako sistema batez horniturik geldituko da ekipo osoa.

«Ikusmira Berria» ez da goi definizioa sistema, tarteko gauza bat baizik. «Goi definizioa oso konplexua da eta kostu handikoa bai telebista produzitzeko baita erabiltzaileentzat ere, oraingo sistemarekin ez baita bateragarria». Hori dela eta, tarteko sistema hau ezartzen ari dira Europako telebistak.

Apirilaren 6an emitituko da lehen filmea «Ikusmira Berria»-n ETB-2n, eta hurrengo egunean ETB-1ean. Etxean egindako programekin maiztazaren erditik aurrera hasiko da.

AINHUA AZPIROZ

Angel Amigo: «Hemen umore politikoa egitea konplikatua da»

Bai telebistarako bai zinema mundurako eginiko hainbat lanek ezaguna egin dute Angel Amigo. Oraingo honetan, azkena telebistaratu den lana, lehendakaritzara heldu den sukaldari baten komeriak eta xelebrekeriak jasotzen dituen «Jaun eta jabe» telesaila izan dugu hizpide.

«Bi eta bat»ekin arrakasta izan zuen ekipo berak, eta hau ere umore klabea. Galtzeko gutxi duen apustua.

Hasteko, apustu logikoa da. Ikus-entzuneke munduan ez dago formula ziurrik; ezta bizitzan ere. Funtzionatu duen formula da, eta ekipo berak ere beste gauza batzuk egin ditu. Horrekin ziurtatzen duzuna kalitate

maila altua izatea da, ez jendearek gustatu edo ondo heltzea. Formula da egina-ren eginez sortu dena, ez da artifiziala, lan egiteko beste modu bat da soilik.

«Goenkale»k duen arrakasta hausteko asmo-tan?

Beste mota bateko lana da. «Goenkale» egunerokoa da, foiletoia deritzona. «Jaun eta jabe» egoera-komedia da,

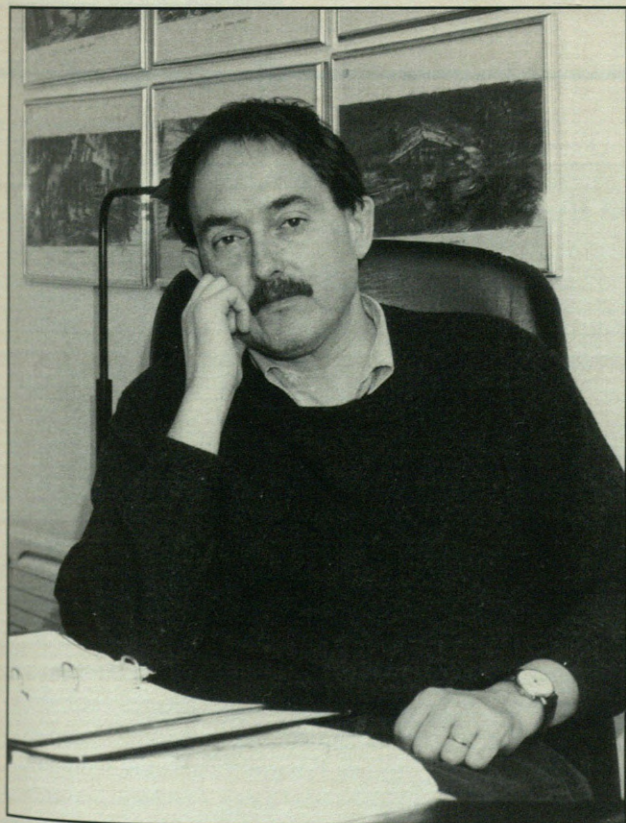
asterokoa, eta umorea du ardatz. «Jaun eta jabe»ekin ez dugu «Goenkale»ekin lehian aritzeko asmorik. «Goenkale» egunero emititzearekin lortzen den lotura bera ezin dugu lortu. Bi munduak oso diferenteak dira.

Oraingoz 13 atal dira, jarraipenik aurrikusten al da?

Nik uste arrakasta duen edozerk jarraitzeko aukera duela. Datorren hilabetean jakingo dugu, oraingoz ez dago jakiterik. Jarraituko duela ere esaten da, baina horrela izatekotan ez dakigu noiz eta nola.

Lehendakari baten bizitza izatean, inor minduko den beldurrik ba al duzue?

Umore politikoa egitea herri honetan nahiko konplikatua eta era berean erronka handia ere bada. Giroa dagoen bezala egonda ez da txantxa askorik egiten eta, bestalde, agian arrazoi beragatik, ez da orain arte ia umore politikorik egin. Jendea mindu daitekela?, agian bai, baina aurre egin behar zaio, eta gustatzen ez zaionak telebista itzal beza. Ez dakit zenbateraino, baina ziurrenik mesedeko izango da «Jaun eta jabe».

«Ziurrenik mesedeko izango da 'Jaun eta jabe'». (A: A. Elosgi).

TXORI BATEK

ESAN DIGU

Levi's-en iragarkia zentsuratua

Levi's fraka marka ezagunaren azken iragarkia zentsuratu egin dute Irlandan.

Neska bat gizonezkoen komunean us-tezko itsu baten aurrean presaka arropa aldatzen ikusten den iragarkia ezingo dute 18 urtetik behera koentzat zuzendurik dauden zinema emanaldietan jarri. Era berean, ezingo da telebistan gaueko 21:00ak baino lehenago eman, haurrentzat ezegokizat jo baitute Levi's-en iragarkia.

Apirileko filmeak

Apirilean guztira zortzi filme eskainiko dituzte ETB-1ean. Ostiral santuan, apirilaren 5ean «Jesus» filmea eskainiko dute, hurrengo egunean, «Hezur eta mamia» izeneko. Zazpian, igandean, «Nire neska»-ren txanda izango da. Hurrengo asteburuan, hau da, apirilaren 13 eta 14an, «Sleepwalkers», eta «Midnight sting» hurrenez hurren izango dira ETB-1eko filmeak. Apirilaren 20an, «Missouri»-ren txanda izango da eta hurrengo egunean, igandean «Kickboxer»-ena. «Yanks» izango da apirileko azken filmea.

ARRITXU ZELAIA

■ «Agirre presidenta» pastorala etxetik ikusgai

Aste honetan «Agirre presidenta pastorala» etxetik lasai-lasai ikusteko aukera izango da. Pastoral hau iaz egin zuten Zuberoako Arrokiagako herritarrek J.L. Davanten testua oinarri. Bertan Agirre lehendakariaren bizitza pribatu eta publikoa kontatzen da, Espainiako Gerran hasi eta bere

heriotzera arte. Kantuek ere garrantzi eta pisu handia dute pastoral honetan. Eta «Gernikako arbola» zubereaz entzuteko parada emanen du. «Agirre presidenta» pastorala iazko udan izan zen, eta harrezkero hegoaldeko hainbat herritan ere izan zituzten ekitaldiak, baina orain telebistan izango da ikusgai. Ostegunetik hasi eta astelehenerarte, pastoral hori zatika eskainiko da eguerdiko 13:15etan.

■ Sukalde txokora hurbilduz

«Amama sukaldari» saioari begira jarritz, sukaldeko kontuez zertxobait gehiago ikasteko aukera izaten da. Koldo San Sebastianek gidaritzapean, euskal sukaldaritzaren tradizionalariei buruzko gastronomia saio honek, plater goxo eta gustagarriak egiten ikasteko errezetak ematen ditu. Larunbat ho-

netan, bakailaoa piperrada-rekin prestatuko digute. Martxoaren 6an, larunbatean, goizeko 11:55etan.

■ Gazteak eztabaidan

Orain dela gutxi hasi den «Hori da arrazoia» programan gazteak biltzen ditu Joxe Felipe Auzmendik, eta gai baten inguruan beren kezka, iritzia eta argudioak azaltzeko aukera izaten dute. Astero gaurkotasun eta interesa duen gai bat izaten dute eztabaidagai. Hasieran pertsonaia ezagun bat gonbidatua izaten da, eta berari galderak egiteko aukera izaten dute. Saioa, martxoaren 10ean, asteazkenean, gaueko 22:00etan.

■ Euskal Herriko bira bizikleta ginean

Astelehenean hasiko da Euskal Herriko XXXVI. Txirrindulari Itzulia eta egunero etapa telebistaz jarraitzeko aukera izango da.

Aurtengo itzuliak bost etapatan banatzen da. Lasarte—Orian hasi eta Orion bukatuko da, apirilaren 8 eta 12 bitartean. Lehengo etapa Lasarte—Orian hasi eta bukatuko da. Bigarrena Lasarte—Orietik Galdakaoraino iritsiko da. Hirugarren egunean Arabako hiriburura iritsiko da, eta laugarrenean Gasteiztik Lekeunberrira. Azkenik, Nafarroako herri hau eta Orio bitartean burutuko da azken etapa. Luxuzko partaidetza duela esan daiteke, Indurain, Rominger, Olano, Zulle eta Jalabert bertan izango baitira. Itzuliaren jarraipena, egunero 14:15 aldera.

Z A P P I N G

Jose Juan Castilloren sukaldaritzaren saioa Euskal Herriko hiru herri telebistetan

SUKALDARIAK telebistan hain maitatuak diren honetan, beste euskal herritar baten izena gehitu dezakegu, Jose Juan Castilloren. Batik bat Karlos Argiñanok ireki duen bidetari jarraituz, Jose Juan Castilloren sukaldaritzaren saioa du telebistan.

Baina sukaldari saio honen bitxiena zera da, ez duela saioa telebistan bakarrik, hainbat herri telebistetan, zehazkiago estatuko 20 herri telebistetan du lekua. Euskal Herri mailan, Barakaldoko Tele-7, Eibarko KTB, eta Donostiako TeleDonostin eman ohi dute bere saioa.

Castillo sukaldari famatuaren semeak eta bere lantaldeak astelehene-

tan grabatzen dute saioa eta ohiko sukaldaritzaren ikasgaiak du tartea gehienetan.

Joan zen urte amaieran eta Gabonetarako menu bereziak prestatu zituen eta ehun herri telebistetan zabaldu zituzten Jose Juan Castilloren ikasgaiak.

Zarauzko Telebistan Lizardiren mendeurrena

ASTEAZKENA 3an, Agustin Ezenarrok Aste Santuari buruz egin duen erreportaiaren tartea da. Erreportaia Agustinek egindako hainbat elkarrizketa jasotzen ditu: Zarauzko hotel batean, bidai-agentzia nahiz Ramon Aginaga apaizarekin eginikoak.

«Kulturari kiñu» programaren atal berrian, ostegunean, Ainhara Leundak Zarautzen den Photomuseum, Euskal Argazki museoari buruzko erreportaia interesgarriari egingo dio toki.

Apirilaren 5ean, ostiralean «Lizardi, zarautzar semea» saio berezia prestatu dute. Jose Maria Agirre, Xabier Lizardi izenaz ezagunagoa, jaio zela ehun urte bete diren honetan, bizi izan zen bi herriek omenaldi ekitaldi ugari prestatu dituzte. Jaiotzez eta sentipenez zarautzarrera zenaren eta Tolosan urte asko eginikoaren bizitzari tartea egingo diote, horretarako Idoia Etxeberriak, «Lizardi, zarautzar semea» deituriko saioan Maria Dolores eta Rosario, Lizardiren bi arrebekin batera, haren bizitzaren nondik norakoak aztertuko ditu.

Eup! Irratia bigarren txanparako prest

Markiñako Eup! Irratia berriro ere bere mikrofona irekitzera doa. Zenbait herritar bi urte t'erdian prestaketa lanetan jardun ondoren, zortzi saio desberdinez osatutako programazio bat prestatu dute askeko lau egunetarako.

Bi urte t'erdi prestaketa lanetan jardun ondoren, Marínako Eup! Irratia berriro ere emititzen hasiko da. Horrela, irati honen bigarren etapa hasiko dela esan daiteke. Juanjo Elordik azaldu digunez, «*orain dela lau urte utzi genuen irrati zabarra, eta azken bi urte t'erdi hauetan berriro lanari ekin diogu*».

Baina urte pare honetan ez da emisiorik egin, eta horren arrazoiak gauzak ondo egiteko asmoa dela esan di-

gu Juanjok. «*Guri benetan gustatzen zaiguna egin aurretik, gauzak ondo, lasai eta epe luzerako egitea pentsatu genuen*». Horrela, 15 lagun inguru elkartu, eta kontzertuak, jaialdiak, hitzaldiak eta beste hainbat eta hainbat gauza antolatu dituzte denbora guzti honetan, eta irrati muntatu ere bai piskanaka-piskanaka. Kultura arloko lan hauekin, jendearengana iristea eta dirua ateratzea lortu dute.

Orain, azken ukituak soi-

Bi urte t'erdian lanean aritu dira Eup! Irratikoak, txanda berria martxan jarri ahal izateko. (Arg: Alberto Elozegi).

lik falta zaizkie emisioarekin hasteko. Programazioa ez da egun osokoa izango. «*Astelehena, ostirala, larunbata eta igandea izango dira emisio egunak, eta ordu batzuetan soilik. Jendeak programa bakoitza zein egun eta ordutan den jakiteko, kartelak jarriko ditugu kalean*».

Saioen edukiei dagokieenez, aukera zabala handia dago, zaletasun ezberdinak asetzeko: bidaia, mitologia eta emakumearen inguruko gaiak, magazinak eta musika ezberdinen programak. Guztira zortzi saio izango dira entzungai Eup! Irratian.

AINHOA AZPIROZ

B A G A K

■ Aralar Irratian jai egunak

Ostegun, ostiral eta Bazko astelehenean jai hartuko dute Aralar Irratian eta ondorioz ez da irratsaierik izango.

Nolanahi ere, apirilaren 9an hasita, asteen zehar, Lekunberrin urtero egiten den kultur astea eta pilota jaialdia izango dira. Bi gai horiei loturiko elkarrizketak eta tarte bereziak izango dituzte apirileko aste horretan Aralar Irratian.

■ Aste Santuan ere Arrate Irratia martxan

Apirilaren 4an goizeko 10:00etan Arrate Irratiko entzule, eta batik bat gaixo eta aiton-amona guztiei zuzenduriko «Gora Bihotzak»

saioa izango da, eurekin egindako solasaldiak, eskaintzak eta musika falta ez den saioa. Egun berean arratsaldeko zortzietan mezaren tarteak izango da Mutrikutik zuzenean.

Ostiral Santuan, urtero egin ohi duten legez, musika klasikoa izaten da egun osoan zehar Arrate Irratian. Goizean zehar elkarrizketak izango dira, eta hamaiketan «Gurutzbidea», eta Bariku Santuko elizkizuna eskainiko dute Mutrikutik arratsaldean.

Larunbatean programazio normala berreskuratuko dute irratiak, eta 11etatik 14etara asteburuetako elkarrizketak, kirolak eta Alcoholicos Anonimos elkartearen saioa.

A U R P E G I A

Libe Agirre (Bizkaia Irratia)

Jaiotzez Mentxakakoa den emakume hau Bizkaia Irratian dabil lanean gaur egun, baina bere ibilbidea luzea izan da. Orain dela 12 urte Bilboko Herri Irratian hasi zen euskarazko sailean «Biz-

kaian zehar» programa-ekin. Baina harrezkero, gauza asko egin ditu: mahainguruak, magazinak, informatiboak, kirol saioak... Handik pare bat urtera, ETBn asteburuetako informatiboetan aritu zen, gero irrati itzuli, eta egun bai irrati bai telebistan ari da.

Irratia gehiago gustatzen zaiola dio, «*jendearekin barremanak izatea gustatzen zait gehien, eta irrati egokiagoa da borretarako*».

Etorkizunera begira, bikoizketa lanak egitea asko gustatuko litzaioke. «*Noizbait lan hori egiteko itxaropena daukat*».

Kaloriak gutxitzeak bizitza luzatzen du

GUTXIAGO jango bagenu, gizakiok 140 urte betetzera iritsiko omen ginateke. Horixe da zientifiko britainiar eta estatubatuarren talde batek aldarrikatzen duen teoria ausarta, beren laboriorietan jan-neurri zorrotz baten pean jarritako arratoiak askoz ere denbora luzeagoan bizi daitezkeela frogatu ondoren. Zientifiko horien ikerketek frogatu omen dutenez, arratoi batek normalean ahoratzen dituen kalorien kopurua % 70ean gutxitzen baldin bada,

animalia hori bost urte bizitzera irits daiteke, normalean hiru urte egin baino lehen hil egiten den bitartean. Orain, ikertzaileek gizakiekin gauza bera gertatzen ote den ikusi nahi dute, eta 60 boluntario badauzkate jadanik esperimentuan akuri gisa parte hartzeko beren burua eskaini dutenak.

Ikerketaren zuzendarietakoa den Brian Merry doktoreak uste duenez, kalorien murrizketa gogor batek ikaragarri jaisten omen du pertsonak min-

bizia harrapatzeko edo adinarekin zerikusia duten beste gaitz batzuk jasateko duen suszeptibilitatea. Beraz, ikertzaile horren esanera, dieta-aldaketa batek giza bizitzaren % 50eko batezbesteko luzapena ekar dezake. Oraingo, herrialde desberdinetako 60 pertsona hasi dira erregimenarekin, hipotesi horiek egiaztatzen diren ala ez ikusteko. Esperimentuak baditu bere arriskuak, noski, horren dieta murrizak bulimia ekar baitezake edota garuneko lesio grabeak, medikuen kontrolpean egon ezean.

Behin elikaduraren eta zahartze-prozesuaren arteko harremana modu egokian ezagutu ondoren, zientifikoek botika bat lortu nahiko lukete, pertsona bati bere gorputzak zurgatuko dituen kalori kopurua gutxitzeko modua emango diona, oraingo bezala jana-riak horren modu drastikoan murrizten ibili beharrean ■

JABIER AGIRRE

Kalorien murrizketa gogor batek ikaragarri jaisten omen du pertsonak minbizia harrapatzeko edo adinarekin zerikusia duten beste gaitz batzuk jasateko duen suszeptibilitatea

L A N D A R E A K

Luberrian gozo-gozo

UDABERRI hasieran, gure inguruko landare gehienak bizitzako aro berri bat hasteko prest daude. Temperatura epe-lagoak, argitasun gehiago eta nahi adina hezetasun eskuera izateak zirikatuta, ziklo berri bati ekitera doaz.

Sustrai, zuztar, zain edo erroetatik, lurretik hartzen duen elikagaiz osatutako ura gora abiatuko da. Landareak udazkenean han eta hemen metatutako erreserbetatik gelditzen diren kondarizpiak, behetik gora datorren ur honek jaso eta goiko muturreko begietara barreiatuko ditu. Orduan, begi hauek handitu, zabaldu eta hosto eta lore berriak hazteko gai izango dira. Gero hosto berri hauek berak landarea jaki egokiz hornituko dute.

Lur librean bizi diren landareek, sustrai berrien bidez inguruko lurrrak arakatuaz nahiko elikagai aurkitzen dute. Lorapote edo ontzi batean, lur mugatuan bizi diren landareek ordea, zer egin behar dute?

Etxe barruan, atarian eta balkoi edo terrazetako lorapoteetan bizi diren landareei urtero lurra aldatzea komeni da. Horretarako, udaberri hasierako ziklo berriaren ataka hau xe da sasoirik egokiena.

Landarea oso-osorik lorapote edo kankarroto atera, ontzian eta sustrai artean gelditzen den lurra kupidarik gabe kendu, luberri beltz harroa jarri eta asentatzeko ur puska bat eman. Hau eginez gero, landarea gozo-gozo eta

aro berriko ekinaldi gogorrerako senda eta indarberriturik sentituko da. Nagusia, berriz, landareak izango duen irabazia eta hartuko duen itxura markularekin, ur-apurretan! ■

JAKOBA ERREKONDO

Aldizkako iturriaren aranean, Artzentaless

Dagoeneko Aste Santuan gaudenez eta bazter eta txoko ezezagun horiek bisitatzeko beta ustiatzen delarik, hurbil gaitezke Artzentaless aran eder horretara. Artzentaless izena ez dagokio inongo erakunde zehatzi, udalekoen multzoari baizik. San Miguel de Linares da araneke hiriburua eta horra joko dugu gure ibilaldia hasteko.

San Miguelera iritsi gara. Hor, templarion etxea izan omen zen bere eliza aurrean "Rebolla del Concejo" deituriko aritza. Aritz honen ondoan, harrizko eserleku eta mahai handi baten inguruan biltzen ziren araneke agintariak.

Gu, elizara heldu gabe, Rebollar auzora doan pista hartuko dugu eta bere ermita iragan ondoren aurrera jarraituko dugu Castro Alen aldera. Gora igoz, eukalipto oihaneztapenen artetik, esitutako larre zabal batera aterako gara.

Bidea jarraituko dugu meategietara iritsiz. Castro Alengo mazeletan kokatzen diren burdin eta kobre meategiak hurrupatu ziren, baina gaur egun agorturik daude.

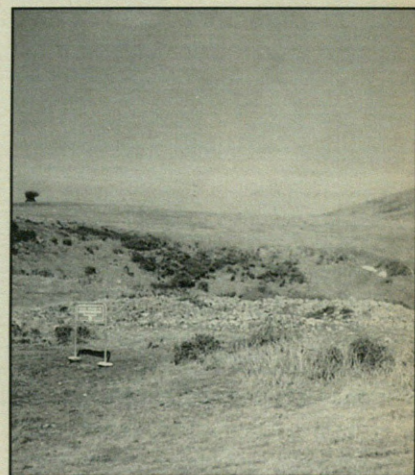
Castro Alengo mazeleen erripari ekingo diogu eta behin tontorra irabazita, aran osoa menperatuko dugu, hain aberatsa izan zen aran hori, amezti, ar-tadi eta gaztainadi sarratsuak ugari baitziren.

Harrobiak, aziendarentzat larreak eta lur oparoak baziren eta baita 14.000 lusuil txakoli betetzeko gai ziren mahastiak ere.

Aran honetan bazegoen ere aldizka jariatzen zen iturri bat. Bere ura itsasotik omen zetorren, zaporea gezala baitzen eta aldizkako mugimendu hori marea gora eta marea behearekin bat zetorrene-

lako. Hau horrela izango balitz, ur hauek bi lekora baino gehiago zeharkatuko litzukete mendien azpitik. Erromatarrek jada aipatu zuten iturri hau baina adituek ez ziren ados jartzen bere kokapenari dagokionez.

Castro Alendik jeitsiko gara Betaio aldera eta mendi hau igo baino lehen Betaioko tumulua seinalizatzen duen kartela topatuko dugu baina nekez aurkituko dugu tumulua bera, hain gutxi ageri baita landarez estalia. Autopistako kartel bat ematen duen seinale itsusi hori jarri baino

zergaitik ez da tumulua ondo garbitzen?

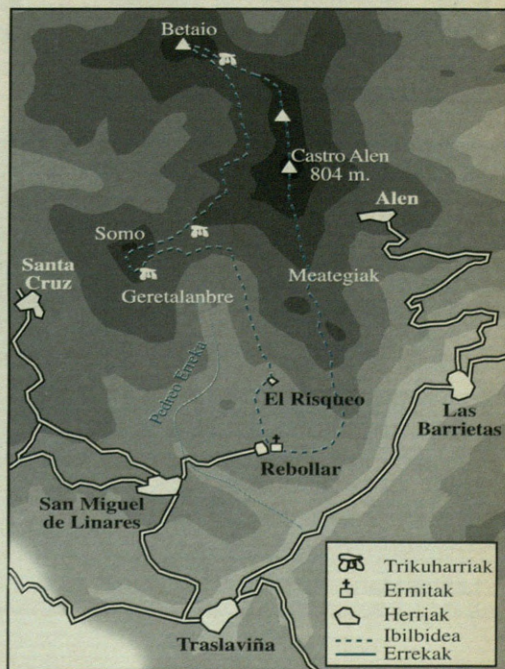
Betaiotik har dezakegu Castro Alen zeharkatzen duen pista mendi hau eta Somo mendia arteko leporaino ailegatzeko eta jeisten hasi baino lehen Geretalanbreko trikuharria bisita dezakegu, Somoren hegoaldeko lepoan kokatua... eta kartel handi batek sinalatua!

Lepotik pistara jeitsiko gara. Bidexidor bat hartuko dugu, eta pista bat hartuz El Risqueora helduko gara. Hemendik Rebollarreko ermitara amaierara iritsiz.

IÑIGO TXINTXURRETA

Aldameneko argazkian, San Miguel de Linares herria Castro Alen mendia atzean ageriz. Bestean, Geretalanbreko tumulua bere kartel haundiarekin.

A N T Z E R K I A

12

● Hika antzerki taldeak «Henry Bengoa Inventarium» antzezlanak aurkeztuko du gaur Bergarako Mariaren Lagundian. Joseba Aierbe, Amaia Gojenola eta Mikel Laskurainek Bernardo Atxagaren lana taularatuko dute.

Ostirala

● Donostiako Victoria Eugenia antzokian **Tanttaka** antzerki taldekoak izango ditugu ikusgai gaur, bihar eta etzi. Talde honek A. Sopenaren «**El Florido Pensil**» antzezlanak eskainiko du.

● Rafael Alvarez «**El Brujo**» konpainiak Alfonso de Santos-en «**La sombra del Tenorio**» antzezlanak taularatuko du gaur Irungo Amaia Kultur Zentroan. Antzezlanak ilunabarreko 20:00etan izango da eta sarreraren prezioak honako hauek: 1.000 pezeta (40 libera inguru) eta 800 pezeta 65 urtetik gorakoentzat eta Gazte Txartela dutenentzat.

17

● Gasteizko Beñat Etxepare Antzokian **Hegoa taldeak** «**Mundopolis**» ikuskizuna eskainiko du gaur 20:00etatik aurrera. Antzerki honekin heziketa-proiektu zabal bat aurrera eramanez nahi dute antolatzaileek.

Asteazkena

18

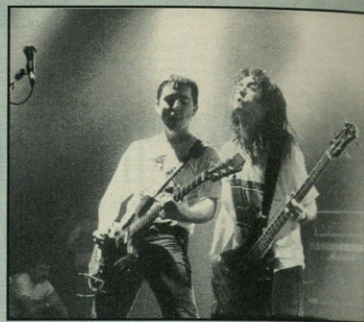
● Nafarroako antzerki eskolak eta Iruñeko Udalak antolatutako, «**Ezkon gaua**» antzezlanak taularatuko du

Osteguna

Galdakaoko **Gazteen VII. Komiki Lehiaketarako** lanak aurkezteko epea apirilaren 15ean amaituko da. Lehiaketan

Jarrai eta Gazteriak erakundeek antolatutako, apirilaren 4, 5 eta 6an Zaldibian, eta 13 eta 14an Zuberoako Sohüta herrian, **Gazte Topagunea** burutuko da. Topaketa hauetarako programazio zabala aurki daiteke: hitzaldiak, mahainguruak, erakusketak, bideo emanaldiak, tailerrak, mendi irteerak... Gazte Topagune honen ekintza nagusiak, ordea, apirilaren 5ean eta 6an egingo diren bi kontzertu erraldoiak izango dira. Lehen egunean **La Polla, Su Ta Gar, Etsaiak eta Deabruak Teiltueta** taldeak izango dira entzungai. Bigarrenegun, aldiz, **Negu Gorriak eta Dut** euskal taldeekin

batera, **Zebda** eta **Body Count** izango ditugu. Gogoratu kontzertu hau izango dela Body Count-ek Europan emango duen bakarra.

Bederen 1 taldeak gaur gaueko 20:30etatik aurrera. Sarrerak 600 pezeta (25 libera) balioko du.

B I L T Z A R R A K

13

Larunbata

● Gaur arratsaldean eta bihar egun osoan zehar **Euskal Herriko Idazleen Biltzarra** egingo da **Saran**.

Gaur argitaletxeek salduko dituzte liburuak eta bihar, berriz, idazleak egongo dira mahaletan.

E R A K U S K E T A K

13

Larunbata

● Bi erakusketak gaurkoak dute azken eguna zabalik. Bilboko Dagal Galerian **Jose Ramon Llanoren**

Holandari buruzko argazki erakusketak ikusi ahal izango duzue. Gasteizko Trayecto Galerian, berriz, **Julia Irastabarrenaren** «**El agujero del final del mundo**» erakusketak.

15

Astelehena

● Donostiako Koldo Mitxelena Kulturunean «**Xabier Lizardi 1896-1933**» erakusketak ikusteko azken

aukera duzue gaurkoak. Lizardiaren poesia, kazetaritza, antzerki... lan ezberdinak ikusi nahi badituzue, erakusketak 16:30etatik 20:30etara duzue zabalik.

● BBKren erakusketak aretoan **Melquiades Alvarezen pintura erakusketak** izan dugu ikusgai. Bere pintura ikustera doan, margotua dagoena ikusteaz gain, margolariak berak sentitutakoa ikusleak ere sentitzea du helburu erakusketak. Gaurkoak du **azken eguna** zabalik.

17

Asteazkena

● Martxoaren 22tik aurrera, Basauriko Kultur Aretoan ikusgai egon den **Maria Jose La Cadenaren** eskultura erakusketaz gozatzeko azken eguna da gaurkoak.

H I T Z A L D I A K

13

Larunbata

● Euskal Kultur Erakundeek antolatutako «**Hitzak mintzo**» lelopean programatutako mintzaldien bar-

nean gaur, bihar eta etzi **«Baionako Solasaldiak»** aurkeztuko du Maiatz Elkartek Baionan. Liburuaren aurkezpenez gain, hitzaldiak eskainiko dira.

IKASTAROAK

12 • Urrietako Sarobe Arte Eszenikoko Guneak antolatuturik, antzerki ikastaroa egingo da Saroben bertan.

Eduarne Rodriguezek zuzendurik eta monologoa bitarteko dela, hiru hilabeteko antzerki ikastaroa egingo da, apirilaren 17an hasita 19:00etatik 21:00etara. Prezioa 12.000 pezetakoa da eta izena emateko epea apirilaren 12an amaitzen da.

JARDUNALDIAK

9 • XIII. Haur Zinema Jardunaldien barnean, hainbat filme ezagun ikusteko aukera izango da gaur hasi eta apirilaren 14ra bitarte **Getxo Antzokian**.

«El regreso de Lassie», «Casper», «Dino Rex» eta «Pocahontas» filmeak 200 pezeta ordainduz ikusi ahal izango dituzte haurrek.

11 • Goieniz Zine Klubak antolatzen duen zinema jardunaldian, **Arturo Ripstein** mexikarraren **«La Reina de la Noche»** laburmetraia emango du. Beasaingo Usurbe Antzokian gaueko 21:00etan.

Trapu Zaharra antzerki taldeak martxoaren 1ean estreinatu zuen **«Gato Encerrado»** bere azken antzezlan. Ordudanik herriz herri dihardu antzezlan taularatu. Hain zuzen, apirilaren 13an **Oñatiko Santa Ana Antzokian** ikusi ahal izango duzue «Gato Encerrado» obra. Trapu Zaharrakoek Silvestre de Leon «Gato»-ren ibilerak antzeztuko dituzte. Hona sarreratxo bat: San Barrabasko espetxean dagoen pertsonaia xelebre honek, espetxetik irtetera doanean, mafia, espetxeko alkate eta bankako zuzendari botereetsuei egin beharko die aurre, bere ama maitearen laguntzarekin soilik...

Apirilaren 12an **Green Day** Kaliforniako musika talde ezagunak kontzertua eskainiko du **Bilboko La Casilla kiroldegian**.

Duela urte batzuk 200 pezetaren truke Andoaingo Gaztetxean eta ondoren 1.500 pezetaren truke Txitxarron ikusteko aukera izan baguen ere, oraingo honetan talde estatubatuarra entzun eta ikusi nahi dituenak 3.000 pezeta (120 libera) ordaindu beharko ditu. Green Day osatzen duten hiru mutil hauen doinuek sekulako arrakasta lortu dute mundu osoan, milioika disko saldu baitituzte dagoeneko. La Casillarako sarrera lortu nahi duenak azkar ibili beharko du. Telonero lanetan, ibilbidea luzea duen **Mr. T. Experience** taldea arituko da.

LEHIAKETAK

15 • Leioako Udal Euskaltegiak **Lamiako Maskarada I. Kartel Lehiaketa** antolatuko du.

«Lamiako Maskarada», Maiatzaren azken ostiralean, Lamiako auzoan testua erantsi beharko zaio kartelari. Lanak Leioako Udal Euskaltegiaren aurkeztu beharko dira gaurtik hilaren 19a artean.

MUSIKA

5 • R-Dizka disketxeak kontzertua antolatu du **Itsasuko Goxoki** elkartearen 22:00etarako, **Kapten Egu-rak** eta **Pilt** taldeekin.

12 • Algortako El Redentor elizan, **Euskadiko Orkestra Sinfonikoak kontzertua** eskainiko du 20:00etan. Sarrera dohainik izango da.

13 • **Xabier Montoia** M-ak taldeko kide ohiak bakar-bakar bere lehen diskoa aurkeztuz jarraitzen du Euskal Herriko txoko anitzetan. **Gaurkoan Markinako Matadero aretoan** aurkeztuko du «Beti oporretan» diskoa, gaueko 23:30etatik aurrera.

14 • Barakaldo Antzokian Portugalgo musika dugu protagonista. **Amelia Muge**, **Jose Mario Branco** eta **Joao Afonso** izango dira kantari **«Maio, mado maio»** ikuskizunean.

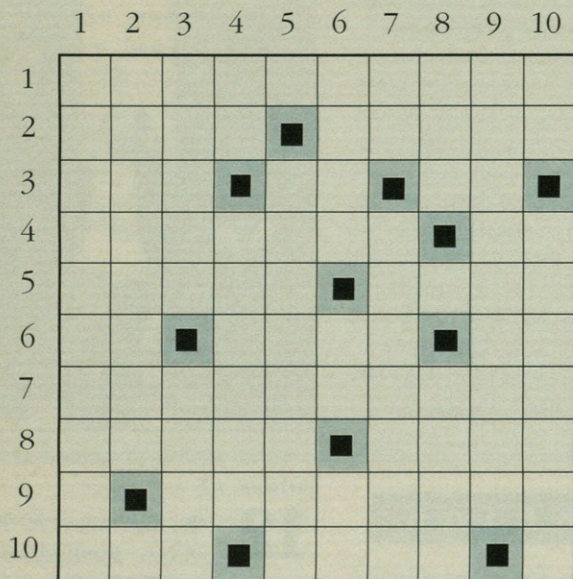
17 • Bilboko Arriaga Antzokian, Bilboko Opera Denboraldiari amaiera emango dion **Vicente Belliniren «Norma»** opera ikusi eta entzuteko aukera duzue gaur.

TXAPELKETAK

14 • Ipar Euskal Herriko zentroak antolatutako **Helduen Kantu Txapelketa**-ren barnean, Nafarroa Behereko finalerdia izango da gaur jokoan **Aiherran**.

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Pl., arbola mota. 2.- Lege. Atmosferako fenomeno. 3.- Nazioarteko garraioetan. Lehen biak. Ukatzeko. 4.- Anarkistak. Katea hitzaren kontsonanteak. 5.- Gure. Gizon izena. 6.- Ogi, hitz elkarketan. Larru. Berrogeita hamaika. 7.- Pl., pipiak suntsitzeko erabiltzen den naftaleno ez puroa. 8.- Garbitu. Hegazti mota. 9.- Lehenengoa. Oinetako mota. 10.- Alderantziz, Frantziako hegazkinetan. Potasioa.

GOITIK BEHERA: 1.- Patagoniako. 2.- Kirol iharduerak. Bat. 3.- Geruza. Musikako nota beltzaren zortzirena. 4.- Musikaren hasieran. Garbia. 5.- Oxigenoa. Atea zaintzen duena. 6.- Anaia. Aluminioa. Ados hitzaren kontsonanteak. 7.- Dauka. Kilikak. 8.- Nahastura trinko. Kontsonantea. Afrikako ibaia. 9.- Enbor-moztaile. 10.- Errepikatuz, gorotza. Kirikinoak.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Azalorea
Madariak
Okaranak
Umekeria

4 letra

Akta
Anai
Aran
Aroa
Asmo
Atal
Egon
Ehia
Eria
Eroa
Gara
Gros

Ibon
Irun
Izua
Lore
Luza
Mina
Nian
Otan
Otar
Saia
Saio
Ukan

7 letra

Atabal
Eratzan
Giderra
Sinatua

3 letra

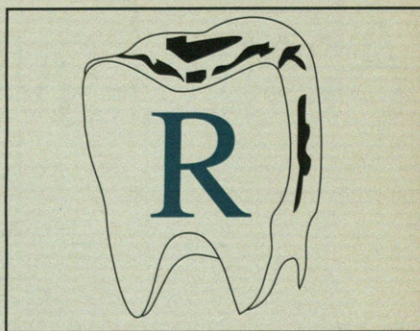
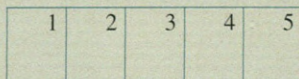
Eri
Ira
Sor
Zin

2 letra

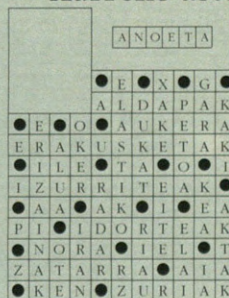
Ej
Ia
It
Kr
Og
Ta
Ti
Ul

—Hieroglifiko a—

Aurreko asteko soluzioak

EZKERESKUTN: 1. Eskoladuna, 2. Gaitasunak

3. IS, Zieten. 4. Tirana, Ott. 5. Ak, U. Korea

3. IS, Zieten. 4. Tirana, Ott. 5. Ak, U. Korea

6. Sorra, Tori? 7. Martiz, Ro. 8. Ok. Errapea

9. A. I. Furi. K. 10. Kaleak. Ot.

GOITIK BEHERA: 1. Egitasmoak, 2. Sasikoak

A. 3. Kl. R. Rr. II. 4. Otzante, F. 5. Iain, Airea

A. 3. Ki. R. Rr. Il. 4. Olzaurte, E. 5. Iain, Airea

6. Aseak, Truk. 7. Dut, Atzar. 8. Uneoro, Pio.

9. Nanterre, T. 10. aK. laioak.

Kate hitzak

Hieroglifikoa:

GAUR

ERROBIKO PIRAÑAKO — Komikia

Aberri Eguna 96: Abertzaletasuna bidegurutzean

ELAK eta LABek izenpetutako agiri bateratuaren berri ona ekarri zigun 1995eko Aberri Eguna, eta sekulako poza jaso genuen aspaldi honetan abertzaleen arteko oinarrizko hitzarmenen, elkarlan bateratuen eske genbiltzanok. Urtebete pasata, iluna ageri zaigu panorama: ETak prozesuaren babesle modura erakutsi nahi du bere burua, LABen leialtasuna, batetik, eta ELAren sendotasuna, bestetik, koloka jarritz. Koloka edo, agian, hurrengo atentatuak bien arteko hitzarmena eteteko zorian.

GAI honi honako honexegatik ekin diot lehenbizi: garrantzizko irakaspenak dakartzigulako. Eta guztietan nagusia, hauxe: ETarentzat balio handiagoa duela, momentu honetan, leialtasunak euskal batasun nazionalak baino. Leialtasunaren aldeko apostuak lotura estua du, erabatekoa, ETaren *sistemaren aurkako proiektu iraultzailearekin*. Horrek, bestalde, zera dakar, *luzaroko herri gerratearen* estrategia erabiltzea. Eta estrategia hori gauzatzeko militantziaren nukleo zentralak guztiz leiala eta konprometitua behar du izan, ttikia izango bada ere.

HORREXEGATIK ez dut espero sakoneko aldaketarik, egoera honetan, ENAMen partetik eta ELA-LAB hitzarmenaren berehalako haustura iragartzen dut. Baldin eta LABek laster egingo duen kongresuan ez badu plazaratzen ETAgandik urruntzeko halako seinale kementsuren bat, ELAri zuzendua, jakina. Burujabetza seinale horrek bilakatuko luke uler-

TXEMA MONTERO

garri euskal gizartearentzat hitzarmenaren iraupena.

Eusko Alkartasunak, bien bitartean, eutsi egin dio enbatar, gure historian sarritan ikusi ahal izan den baliabidea

erabiliz: barne egitura edo estrukturan gizarteratzea. Hots, oinarri sozial eskasa baina tinkoa; biografia politikoekin batera tirabira pertsonalak, klan familiarren arteko lehiak eta buruzagi karismatikoari leialtasuna. Alabaina, gizarteratze prozesua ekimen politiko bihurtzen denean iraun, iraun liteke. Ez, ordea, oinarri sozialak handitu; are gutxiago nagusigo politikorik lortu.

Convergencia i Unióren antzeko formularik ezin liteke espero, gaur egun behintzat, Euskal Herrian, EA eta EAJko buruzagien arteko harremanak ikusirik, baita bi alderdietako militanteen arteko ika-mikak. Hamar urteko banaketaren zauriak ez ditu sendatu elkarrekiko gobernu lanak. Bestetik, EAK horrenbeste aldarrikatzen duen ideologia sozialdemokratik garrantzizko mugarri bat gaunditu behar du: sindikaturen batekin izan beharko lukeen lotura estrategikoa. Eta, ene ustez, ez zaio oraingoz horrelakorik antzematen EARI.

EAJ da, bien bitartean, eskenatoki politikoaren erdigunean jarri zaiguna, elkarrekin uztartu baititu alderdi herrikoi izakera eta Euskal Autonomi Elkarteko lidergo instituzionala. Baina politika instituzionalaren aldeko apostuak ekarri dio galerarik ere. Ondare ideologikoa berritzerik eza, gazteriagana hurbiltzeko ezintasuna eta, batez ere, abertzaletasunari (oro har) proiektu ilusionagarrikerik ez eskeintzea. Abertzale ez diren euskal herritarrei ere abertzaletasuna beste era batera sentiaraziko lieken proiektua.

TXURA BAINO GEHIAGO..

ANTZA

Maisuen Eskutik

soluzio grafikoak

...BIZKAIAN ETA ARABAN
ANDRE~GIZON NAFARREK
BEROTZEN DIRELARIK
ELKARRI ERAKUSTEN DIOTE
GORDE BEHAR LUKETENA...

LASTER

ARGIA REKIN

48 ORRIALDEKO KOMIKIA • LAU ORRIALDEKO 12 FASZIKULO + AZALAK